

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

HAYVANLARIN HAKLARININ KORUNMASI İLE HAYVANLARA EZİYET VE KÖTÜ MUAMELELERİN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMEŞİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982) TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı 29 Mayıs 2019 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Yel'in, hayvan hakları konusunda belediyelerin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri için belediye başkanlıkları temsilcilerini davet ettiklerine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Yardımcısı Abdülmelik Ötegen'in, hayvan hakları ve hayvanların korunması konusunu hassasiyetle izlemeleri hakkında sunumu

2.- Türkiye Belediyeler Birliği Hukuk İşleri Müdürü Avukat Zeliha Mercimek'in, belediye mevzuatında ve diğer mevzuatlardaki hayvanlarla ilgili hükümler hakkında sunumu

3.- Ankara Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanı Paşa Enver Baysa'nın, sahipsiz hayvanlar konusunda Ankara ilçe belediyeleriyle görüşmeleri sonucunda elde ettikleri veriler ve çözüm önerileri hakkında sunumu

4.- Mamak Belediyesi Veteriner Hekimi Eser İnsal'ın, sahipsiz hayvanlar konusunda dünyadaki ve ülkemizdeki uygulamalar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

5.- Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü Yusuf Selek'in, 5199 sayılı Kanun'un uygulanması, hayvansever grupların aşırı hassasiyeti ve sahipli hayvanların kayıt altına alınması hakkında sunumu

6.- Samsun Büyükşehir Belediyesi Veteriner İşleri Şube Müdürü Nurhan İşler'in, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili uyguladıkları projeler, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

7.- Yenimahalle Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü İlker Çelik'in, sahipsiz hayvanlar konusunda hayvanseverler ve hayvansevmeyenler ile belediyelerin karşı karşıya kalması hakkında sunumu

8.- Ankara Büyükşehir Belediyesi Veteriner Hekimi Aydın Kayalı, 5199 sayılı Kanun ve yapılması gereken yeni yasal düzenlemeler hakkında sunumu

9.- Çankaya Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü Ayla Pilten'in, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili yaptıkları çalışmalar, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

10.- Konya Büyükşehir Belediyesi Temsilcisi Nevzat Demirci'nin, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili yaptıkları çalışmalar, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

11.- Şişli Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü Erol Yıldız'ın, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili yaptıkları çalışmalar, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

12.- Denizli Büyükşehir Belediyesi Temsilcisi Kemal Karaoğlan, sahipsiz hayvanlar konusunda diğer belediyelerle aynı sorunları yaşadıkları ve aynı düşündükleri hakkında sunumu

13.- Erzurum Büyükşehir Belediyesi Veteriner ve Mezbahaneler Şube Müdürü Ahmet Çağrı Birdal'ın, Belediye olarak karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

14.- İzmir Büyükşehir Belediyesi Veteriner İşleri Şube Müdürü Hande Özyoğurtçu Gültekin'in, yeni kanuni düzenlemeler yapılması gerektiği hakkında sunumu

15.- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Mevzuat Daire Başkanı Emrullah Töremen, sahipsiz hayvanlarla ilgili çalışmalarında belediyelere finans desteği sağlanması gerektiği hakkında sunumu

16.- İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Yusuf İzzet Karaman'ın, 5199 sayılı Kanun 6'ncı maddesine ilişkin düzenleme ile Sarıkamış Kaymakamı iken o bölgede sahipsiz hayvanlarla ilgili karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HAYVANLARIN HAKLARININ KORUNMASI İLE HAYVANLARA EZİYET VE
KÖTÜ MUAMELELERİN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982)

5'inci Toplantı
29 Mayıs 2019 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 10.58'de açıldı.

Komisyon Başkanı Mustafa Yel, hayvan hakları konusunda belediyelerin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri için belediye başkanlıkları temsilcilerini davet ettiklerine ilişkin bir açıklama yaptı.

Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Yardımcısı Abdulmelik Ötegen tarafından, hayvan hakları ve hayvanların korunması konusunu hassasiyetle izlemeleri,

Türkiye Belediyeler Birliği Hukuk İşleri Müdürü Avukat Zeliha Mercimek tarafından, belediye mevzuatında ve diğer mevzuatlardaki hayvanlarla ilgili hükümler,

Ankara Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanı Paşa Enver Baysa tarafından, sahipsiz hayvanlar konusunda Ankara ilçe belediyeleriyle görüşmeleri sonucunda elde ettikleri veriler ve çözüm önerileri,

Mamak Belediyesi Veteriner Hekimi Eser İnsal tarafından, sahipsiz hayvanlar konusunda dünyadaki ve ülkemizdeki uygulamalar ve çözüm önerileri,

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü Yusuf Selek tarafından, 5199 sayılı Kanun'un uygulanması, hayvansever grupların aşırı hassasiyeti ve sahipli hayvanların kayıt altına alınması,

Samsun Büyükşehir Belediyesi Veteriner İşleri Şube Müdürü Nurhan İşler tarafından, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili uyguladıkları projeler, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri,

Yenimahalle Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü İlker Çelik tarafından, sahipsiz hayvanlar konusunda hayvanseverler ve hayvansevmeyenler ile belediyelerin karşı karşıya kalması,

Ankara Büyükşehir Belediyesi Veteriner Hekimi Aydın Kayalı tarafından, 5199 sayılı Kanun ve yapılması gereken yeni yasal düzenlemeler,

Çankaya Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü Ayla Pilten tarafından, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili yaptıkları çalışmalar, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri,

Konya Büyükşehir Belediyesi Temsilcisi Nevzat Demirci tarafından, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili yaptıkları çalışmalar, karılatıkları sorunlar ve çözüm nerileri,

ili Belediyesi Veteriner İleri Müdürü Erol Yıldız tarafından, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili yaptıkları çalışmalar, karılatıkları sorunlar ve çözüm nerileri,

Denizli Büyükşehir Belediyesi Temsilcisi Kemal Karağlan tarafından, sahipsiz hayvanlar konusunda diğer belediyelerle aynı sorunları yaşadıkları ve aynı dndkleri,

Erzurum Büyükşehir Belediyesi Veteriner ve Mezbahaneler ube Müdürü Ahmet ağrı Birdal tarafından, Belediye olarak karılatıkları sorunlar ve çözüm nerileri,

İzmir Büyükşehir Belediyesi Veteriner İleri ube Müdürü Hande zyoğurtu Gültekin tarafından, yeni kanuni düzenlemeler yapılması gerektiği,

evre ve ehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Mevzuat Daire Başkanı Emrullah Tremen tarafından, sahipsiz hayvanlarla ilgili çalışmalarında belediyelere finans desteği sağlanması gerektiği,

İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Yusuf İzzet Karaman tarafından, 5199 sayılı Kanun 6'ncı maddesine ilişkin düzenleme ile Sarıkamış Kaymakamı iken o bölgede sahipsiz hayvanlarla ilgili karılatıkları sorunlar ve çözüm nerileri,

Hakkında birer sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde grlecek başka konu bulunmadığından saat 14.34'te toplantıya son verildi.

29 Mayıs 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.58

BAŞKAN : Mustafa YEL (Tekirdağ)

BAŞKAN VEKİLİ : Nevzat CEYLAN (Ankara)

SÖZCÜ : Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)

KÂTİP : Zeynep YILDIZ (Ankara)

BAŞKAN – Çok değerli arkadaşlarım, hoş geldiniz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Yel'in, hayvan hakları konusunda belediyelerin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri için belediye başkanlıkları temsilcilerini davet ettiklerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Ben Komisyon Başkanı, AK PARTİ Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel. Geçtiğimiz haftadan beri yoğun bir şekilde hayvan haklarıyla ilgili araştırma komisyonumuzun çalışmalarını devam ettiriyoruz. Bugün de bu işin en önemli ayaklarından birisi olan belediyelerle yani siz sayın belediye başkanlığı temsilcilerimizle bir araya gelmek ve sizlerin de karşılaşmış olduğu sorunlar ve bu sorunların giderilmesi konusundaki çözüm önerileriniz bizim için çok anlamlı, çok önemli çünkü 5199 sayılı Yasa'nın en fazla sorumluluk yüklediği, görev verdiği, fakat özellikle sahadaki incelemelerimizde, aldığımız duyumlarda da en fazla sorunun yaşandığı alanlar belediye başkanlıklarının barınakları özellikle. Bu konularla ilgili olarak, tabii, sadece barınaklarla da sorun bitmiyor. Özellikle sokak hayvanlarının yaşam alanlarıyla ilgili problemlerle karşılaşılıyor. Bunların çözüm önerileri, özellikle bu konularla ilintili olan belediye başkanlıklarımızın görüşleri bizim için çok önemli çünkü çok suçlanan bir alan belediye başkanlıklarının bu alanda yapmış oldukları çalışmalar. Biz de istiyoruz ki bu araştırma komisyonumuzun sonunda hazırlayacağımız raporda artık kamu vicdanını sızlatmayan görüntüler ortaya çıksın, artık mutlaka bir arada yaşamak durumunda olduğumuz canlarımızla, canlılarımızla daha mutlu yaşayalım. Bu konuda hayvanseverleri de mutlu edelim, hayvanlardan çekinen, hayvanların potansiyel bir tehlike olduğunu düşünen vatandaşlarımızı da memnun edelim. Yani bir toplumsal konsensüs, uzlaşma sağlayabilelim. Bunu yapabilmek adına da siz değerli arkadaşlarımızın düşünceleri gerçekten çok önemli. Bugünün çok önemli bir çalışma günü olacağını ben düşünüyorum. Herkesin katkıları çok önemliydi ama belediyelerimizin de özellikle suçlandıkları bir alanda kendilerini ifade etmelerinin daha önemli olduğunu düşünüyorum ve bundan sonraki 5199 sayılı Yasa'da yapılabilecek değişikliklerle ilgili de altlık oluşturacak bizim araştırma komisyonu raporumuzda sizin bu görüşleriniz de önemli bir yer elde edecek.

Bu anlamda sizleri biz dinleyelim. Birazdan komisyon üyelerimiz de gelecekler ama sizleri bekletmemek adına çalışmaya başlayabiliriz.

Siz mikrofonunuzu açıp kendinizi tanıtırsanız ondan sonra çalışmamıza başlayabiliriz.

Buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Yardımcısı Abdulmelik Ötegen'in, hayvan hakları ve hayvanların korunması konusunu hassasiyetle izlemeleri hakkında sunumu

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ABDULMELİK ÖTEGEN – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı Abdulmelik Ötegen olarak sizleri ve katılımcıları saygıyla selamlıyorum. Toplantımızın hayırlı olmasını diliyorum.

Türkiye Belediyeler Birliği, belediyelerimizle ilgili tüm konularda hassasiyetle çalışmalar göstermektedir. Sizden gelen bu talep üzerine biz de gerçekten yapılması gereken boyutta gerek büyükşehir belediyelerimiz, gerek il ve gerekse ilçe belediyelerimizle diyalog kurarak, onlarda en uygun faaliyet yapan, en başarılı faaliyet yapan, en anlamlı faaliyet yapan arkadaşlarımızla da görüşerek sizlere destek olmak için buradayız. Bunun için de zaten gerek şehirlerimizde gerekse ülkemizin genelinde hâliyle belediye başkanlarımızın da hassasiyetleri artmaktadır, görevli daire başkanlarımızın, müdürlerimizin de hassasiyetleri artmaktadır. Konu hayvan hakları olunca, hayvanları koruma olunca elbette ki hepimiz aldığımız kültürün de önemli bir katkısı olarak konuyu hassasiyetle izliyoruz. Bu çalışmalarla ilgili de arkadaşlarımızın yaptığı çalışmaları kısaca anlatmalarını arzu ettik. İnşallah şu anda başta bizim Hukuk Müdürümüz Zeliha Hanım olmak üzere sunumlarını gerçekleştireceklerdir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz, sağ olun.

Buyurun.

2.- Türkiye Belediyeler Birliği Hukuk İşleri Müdürü Avukat Zeliha Mercimek'in, belediye mevzuatında ve diğer mevzuatlardaki hayvanlarla ilgili hükümler hakkında sunumu

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ HUKUK İŞLERİ MÜDÜRÜ AV. ZELİHA MERCİMEK – Alanımızın değerli temsilcileri, burada uygulamaya dair sorunlarını, beklentilerini ve düzenleme önerilerini belki bizlerle paylaşacaklar ama ondan önce doğru değerlendirme yapabilmek bakımından belediye mevzuatında hayvanlarla ilgili ne tür hükümler var, belediyeleri hayvan hizmetleri ne şekilde ilgilendiriyor, ona bir göz atmakta fayda olur diye böyle bir giriş yapma ihtiyacı duyduk.

Öncelikle, tabii, bizim belediyeler olarak görev, yetki ve sorumluluklarımızı düzenleyen temel kanunlarımız var. 5393 sayılı Belediye Kanunu; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu; 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu; 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu; Umumi Hıfzıssıhha Kanunu; Orman Kanunu ve kent konseyleri temel olarak bizim ilk etapta bakmamız gereken mevzuat diye sıraladık. Bu, başkaca kanunlarla desteklenen ve başkaca kanunlarda da yer alan bazı düzenlemeler olabilir ama öz, bu kanunlarda yer alan hükümlerle belirlenmekte.

Önce, 5393 sayılı Kanun'a bir bakalım. Ne 5393 sayılı Kanun'da ne de 5216 sayılı Kanun'da sayılanlar dışında, sunumda gösterilenler dışında, hayvanları, bizatihi hayvanları işaret eden çok fazla bir düzenlemeye rastlamıyoruz, açık bir hükme rastlamıyoruz. Olsa olsa diye baktığımızda, çevre ve çevre sağlığı, kurtarma, meslek ve beceri kazandırma, özellikle yetkisiz kesim yapan insanlara ya da işte kasaplık mesleğiyle ilgili olabilecek meslek, beceri kazandırma kurslarının belediyelerce düzenlenebileceğini görüyoruz. 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'na baktığımızda sadece sokak hayvanlarını işaret etmediğini, esas itibarıyla vahşi doğada veya sahipli hayvanları da kapsadığını görüyoruz. Bu çerçevede işin bir ayağı da ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi, besicilik de dâhildir, üreticiler de dâhildir bu sürecin içerisinde. Dolayısıyla işin bir ayağında ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi boyutu da var süreç içerisinde ve belediyeler temel olarak sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabildikleri için bu hayvanları da kapsar, hayvanlara yönelik hizmetler için gerekli olan tesisleri de kapsar diye değerlendiriyoruz.

Yine, belediyelerin yetki ve sorumluluklarının düzenlendiği 15'inci maddede de belediyelerin mahallî müşterek nitelikte olmak kaydıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunabileceklerine dair geniş bir alanımız var.

Yine, belediyeler yönetmelik çıkarabiliyor, belediye yasakları koyabiliyorlar, o yasaklara uymayanlara ceza verebiliyorlar. İşin pazar boyutu var, pazar yerleri boyutu var, onunla ilgili toptancı ve perakendeci halleri açabileceklerini söylüyor mevzuatımız. Perakendeci hallerinden de anlamamız gereken pazar yerleri ve mezbahalar tabii ki.

5216 sayılı Kanun'a baktığımızda, Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesi, belediyelerin Hayvanları Koruma Kanunu kapsamında ihtiyaç duyabileceği iş birliklerini yasal temele dayandırabilecekleri bir maddedir. Bu madde diğer mahallî idarelerle veya merkezî kurum veya kuruluşlarla belediyelerin iş birliği yapabileceği, merkezî idarenin asli görevleri çerçevesinde yürüttüğü bazı hizmetleri belediyelerin yapabileceği veya belediyelerin araç desteğinde bulunabileceği, aynı ihtiyaçlarını karşılayabileceğine ilişkin hüküm içerir.

Yine, dernekler ve vakıflar, tabii, kamu yararına çalışan dernekler, meslek odaları, vergi muafiyeti tanınmış vakıflarla ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir çünkü hayvanlara yönelik hizmetlerde bu desteğe çok ihtiyaç duyuyor belediyelerimiz. Bu maddede sayılmayan diğer dernek ve vakıflarla da mülki amirden izin almak kaydıyla belediyeler ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilmektedir.

Yine, hayvanlara yönelik hizmetler konusunda belediyelerin gönüllü katılımı teşvik etmesi ve bu alandan da yararlanabilmesi, istifade edebilmesi gerekir. Bunun için belediye mevzuatı da müsait. 77'nci maddede, "sağlık, çevre, sosyal hizmet ve yardım" başlığı altında hayvanlara yönelik hizmetler konusunda belediyeler kendi sınırları dâhilindeki gönüllülerden rahatlıkla istifade edebilir durumdadır. Bu konuda bir sıkıntımız yok.

Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na baktığımızda büyükşehir belediyesi mevzuatı ikili bir yapıya öngörür: Büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir ilçe belediyeleri. Bu iki statüdeki belediyeler arasında hizmetler bakımından bir görev paylaşımı vardır.

Kanuna baktığımızda, hayvanat bahçeleri ve hayvan barınakları ile mezbaha hizmetleri büyükşehir belediyelerine verilmiştir. Bu kanunun gerekçesinde büyükşehir belediyelerinin görevlerinin tahdidî olarak sayıldığı, bunun dışında kalan hizmetleri büyükşehir ilçe belediyelerinin yaptığı söylenir. O çerçevede kanunda da zaten karşılığını bulur. Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilmeyen iş ve görevler konusunda büyükşehir ilçe belediyeleri yetkilidir, der.

Yine, Kent Konseyi Yönetmeliği'ne baktığımızda, bu da belediyeler ve kentteki dinamikleri buluşturan bir oluşumdur, orada direkt hayvanlara yönelik bir çalışma alanı, bir görev alanı görünmüyor ama dolaylı olarak bu hizmetleri de içine alabileceğimiz, işte, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkılması ve çevreye duyarlılık temelindeki ilkelere hayvanlara yönelik hizmetlerin de dâhil edilebileceğini değerlendiriyoruz.

5199 sayılı Kanun'a baktığımızda, belediyelerle ilgili, daha çok, sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanlara yönelik bazı görevler verildiğini görüyoruz. Bunlar için hayvan bakımevleri ve hastaneler açma görevleri var belediyelerin. Yine, ev ve süs hayvanı satan kişilerin belediyelerin açtığı eğitim programlarına girip sertifika almaları gerektiği de söyleniyor aynı kanunda. Sahipli kedi ve köpekler bakımından da eğer yavrulatacak isterlerse yavrularını belediyeye kaydettirmeleri gerekiyor. Bu konuda belediyeler burada edilgen, asıl sorumluluk hayvan sahiplerinin. Yine, kanunun 6'ncı maddesinde yerel yönetimlerin görev, yetki ve sorumluluklarının bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği söyleniyor ama hayvan bakımevlerinde yapılan hizmetlere de işaret ediliyor. Onlardan bazıları

“müshahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılanan, rehabilite edilen hayvanlar” şeklinde anlatıldığına göre bizim burada hayvan bakımevlerinde yapmamız gereken görevler bunlarla sınırlandırılmış gibi anlaşılıyor.

Yine, il hayvanları koruma kurulu var. Burada, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, ilçe belediye başkanları ve belediye veteriner işleri müdürü de temsilci olarak bulunabiliyor. Uygulamada, temsilcilerimiz burada, uygulamada bunun, belediye başkanlarının bu kurula katılımının ne derece gerçekleştiğini belki konuşabiliriz çünkü belediye başkanlarımızın çok yoğun programları oluyor ve protokol görevleri de oluyor. Acaba kanuna “belediye başkanları veya görevlendireceği kişiler” diye bir değişiklik yapma ihtiyacı olur mu, onu bir konuşmak gerekir.

Hayvanları Koruma Kanunu’nda denetimle ilgili görev esas itibarıyla bakanlığa ait. Bakanlık bu yetkisini mülki amirlere devredebiliyor. Belediyelerin bu kanun çerçevesindeki çalışmaları denetleme yetkisi burada anlaşılıyor. Belediyelere ancak ev ve süs hayvanları ile sahihsiz hayvanların kayıt altına alınmaları gibi bir görev verilmiş, mesela belediyelerimizin yaptığı çalışmalardan bir tanesi de bu.

Yine, 5199 sayılı Kanun’da idari para cezası verme yetkisi var ama bunu denetime yetkili merciye verdiği için kanun, burada da belediyeler değil, bakanlığı veya yetki devri yaptıysa mülki amirleri anlamamız gerekir.

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu’na da bir bakmak lazım. Burada belediyelere verilen görev, hayvan hastalıklarıyla mücadele konusunda bakanlığa yardımcı olmakla sınırlı.

Bir maddemiz daha var. Bu maddede -aynı kanunda- hayvan satış yerleri ve satışa ilişkin sağlık koşulları ile kurban satış yerlerine ilişkin hususların bakanlıkça belirleneceği düzenleniyor. Bu 5996’nın “uygulanmayacak hükümler” başlığında da belediye mevzuatında ruhsat ve denetim yetkilerinin iş yerlerinin teknik ve hijyenik koşullarıyla gıda güvenilirliği ve kalitesi konularını kapsamayacağı söyleniyor. Dolayısıyla belediyelerimizin gıda denetimi yapma yetkisi bu düzenlemeyle bakanlığa geçmiştir, belediyeler bu alanda çalışmıyor.

Yerel hayvan koruma görevlilerinin sorumlulukları var. Gönüllü kişiler belirleniyor, gönüllü kişiler kurul tarafından belirleniyor. Bu kişiler, kendi bölgelerinde sahihsiz, kimsesiz hayvanların belediye hayvan bakımevlerine, barınaklarına getirilmesi, işte, onların aşılatılması, sahiplenilmesi çalışmalarında belediyelere destek oluyorlar.

Bir mali destek hükmümüz var. Ev ve süs hayvanlarının korunması, bakımevi ve hastane kurmak isteyenlere -bu yerel yönetimler de dâhil- eğer bir belediyemiz bu konuda bir çalışma yapmak isterse, hayvan hastanesi açmak, bakımevi açmak isterse “bakanlıkça uygun görülen miktarda mali destek sağlanır:” hükmü var. Bunun uygulamada nasıl işlediği konusunda birliğimize herhangi bir şikâyet ulaşmadı ama nasıl işlediğini bilmiyorum o sebeple, rantabl olup olmadığını bilmiyorum. Uygun görülen miktar belki muallak ve takdire bırakılmış durumda. Onu netleştirebiliriz diye düşünüyorum. Bir sorun alanı olarak düşünülebilir.

Yine, 5199 sayılı Kanun’da hayvanat bahçeleri var. Hayvanat bahçeleri konusundaki hükümdede eğer bir hayvanat bahçesi açılmak isteniyorsa doğal yaşam ortamını uygun şekilde tanzim etmek ve ettirmekle görevli olduğu söyleniyor belediyelerin. Bu alandaki görev, sadece buna hasredilmiş gibi görünüyor.

Hayvanları Koruma Kanunu'nda hayvan hastaneleri ve bakımevleri açmak isteyenlere hazine arazilerinin öncelikle tahsis edileceği düzenleniyor ve yine gerçek ve tüzel kişiler de yapabilir bu hizmetleri, o zaman da belediyenin, hazinenin veya işte, ilgili diğer kamu kurumlarının arazilerinin bu işe tahsis edilebileceği düzenleniyor. Ancak, burada sorun alanı olarak karşımıza şu çıkabilir: Orman Kanunu'nda sokak hayvanları bakımevi ve mezarlıkların yapımı için orman alanlarının kullanılabilmesine imkân veriliyor ama bunun bedeli mukabilinde olacağı öngörülüyor. Dolayısıyla bu, belediyelere önemli bir külfet diye değerlendiriyoruz. O ücretler çünkü çok sembolik ücretler değil.

Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda da yine hayvanlarla ilgili bazı hizmetlerden söz ediyor belediyelerin yapabileceği. Nüfusu 20 binin üzerinde olan şehirlerde, caddelerde veya beledilerce tayin edilecek yerler içinde "Hayvan ahırını bulundurulması yasaktır." hükmü var. Bu hükmün uygulanması konusunda belediyeler önemli sorun yaşıyorlar, insanlar şehirlere iç göç nedeniyle geliyorlar ama tabii eğer hayatlarını geldikleri ortamlarda tarım ve hayvancılıktan kazandırlarsa bu hayatı devam ettirmeye gayret ediyorlar. Belediye sınırlarında da bu, diğerlerinin şikâyetine konu oluyor ve iş belediyeye intikal ediyor, arkadaşlarımız da bu konuya değinebilir. Bu ahırların kaldırılması konusunda açık düzenleme yok. Nasıl bertaraf edilir, nasıl kaldırılır o konuda açık bir düzenleme yok. Geçmişte bir belediyemiz mera alanlarında kent sınırlarında hayvancılık yapmaya devam edenlere özgü hayvancılık tesisi açılması hususunda bizden girişimde bulunmamızı talep etmişti. Nitekim çalışmalar sonucunda olumlu bir neticeye ulaşıldı. Mera Kanunu'nda da hayvancılık tesisleri için mera alanlarının kullanılabilmesine dair bir düzenleme var şu anda.

Yine Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda özellikle hayvan leşlerinin kaldırılması konusunda veya zararlarının giderilmesi konusunda belediyelere görev verilmiş durumda.

Hayvan haklarını konuşurken konunun bir ayağının da kurban satış yerleri ve hayvan pazarları olması gerektiğini değerlendiriyorum. Çünkü, Hayvanları Koruma Kanunu'nda dinî kurallara gerektirdiği özel koşullar dikkate alınarak hayvanları korkutmadan, ürkütmeden, en az acı verecek şekilde hijyenik kurallara uyararak kesiminin yapılması gerekir ama biz bu konuda tam olarak bu gerekliliği sağladığımızı söyleyemeyiz diye değerlendiriyorum.

Özellikle, modern hayvan ve kurban pazar yerlerini yaygınlaştıramadık, bunu itiraf etmek gerekir. Kesim yerlerindeki yetersiz koşullardan söz edebiliriz burada. Vatandaş, görevliler ve hayvan sahiplerindeki duyarsızlık, umursamazlık da oradaki keşmekeşe yol açan unsurlardan bir tanesi. Hayvan sahiplerinin "mal" olarak değerlendirdikleri hayvanları konusunda yeterli farkındalıklarının olmadığını görüyoruz. Ehil olmayan kesicilerin hâlâ çalışmaya devam ettiğini görüyoruz. Cadde ve sokaklarda kesim yapılmasını tam olarak engelleyebilmiş değiliz. Bu gibi sorunlar, hayvan pazar yerleri konusunda ve kurban satış yerleri konusunu konuşabileceğimiz sorun alanları diye değerlendirdik.

Kabahatler Kanunu'nda yine bir hüküm var, hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa bırakan insanlar için idari para cezası verilebileceği düzenleniyor. Bu hükmü belediyeler uygulayabiliyor.

Hayvanları Koruma Kanunu'nun amacı, değerlendirdiğimizde bütün hayvanları kapsar demiştik. Bu çerçevede, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerine tarım ve hayvancılık görevinin verildiğini -6360 sayılı Kanun'la birlikte- görüyoruz. Bu hem büyükşehir hem büyükşehir ilçe belediyeleri bakımından böyle açık bir düzenlemedir. İhtiyari bir görevdir ama belediyelerimiz konuyu sahiplendi ve alanda çok faydalı çalışmalar yapıyorlar. "Diğer belediyeler bu çalışmalarını yapabilir mi?" diye sorulabilir. Az önce de bahsettik, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi gibi görevleri var zaten belediyelerimizin, onlar da aynı çalışmalarını yapabilirler. Burada, özellikle belediyelerin yürüttüğü

çalışmalar, çiftçilerin kooperatifleştirilmesi, çiftçi eğitimleri, fuar ve pazarlar, markalaşma, araç ve gereç desteği... Bu çalışmaların arasına hayvan hakları konusunda farkındalık çalışmaları da dâhil edilebilir. Bunu, bizim de belki çalışma alanımıza girmesi gereken bir konu diye değerlendiriyoruz.

Topladığımızda, bilgilendirme ve farkındalık oluşturma konusunda alanımız açık ve buna ihtiyacımız var diye değerlendiriyoruz. Kurumlar arası iş birliği, maliyetin birlikte karşılanması; hazine, orman ya da orman vasfını yitirmiş yerlerde bedelsiz kullanıma izin verilmesi; bu alanda çalışan belediye görevlilerine yönelik hizmet içi eğitimler verilmesi... Yine, Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri arasında görev ve yetkiler dağıtılmıştır, paylaştırılmıştır ama 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda bu konuda bir belirleme yok. Dolayısıyla, orada sadece "yerel yönetimler" diye geçiyor. Bu, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri arasında herkesin birbirinden beklemesine yol açabileceği gibi aynı alanda mükerrer hizmetlere de sebep olabilir. Dolayısıyla, bu alanın da netleştirilmesinin sorunun çözümüne katkıda bulunacağını değerlendiriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz Zeliha Hanım.

Siz barınaklar konusuna çok fazla vurgu yapmadınız, bu alanda özellikle çok fazla sorun geliyor ama daha sonraki konuşmacılar mı bu konuya değinecekler.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ HUKUK İŞLERİ MÜDÜRÜ AV. ZELİHA MERCİMEK – Tabii, alandaki arkadaşlarımız burada, onlar değinecekler diye düşündüm.

BAŞKAN – Tamam.

Şimdi, Ankara Büyükşehir Belediyesi temsilcilerimiz buradalar herhâlde.

Buyurun.

3.- Ankara Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanı Paşa Enver Baysa'nın, sahihsiz hayvanlar konusunda Ankara ilçe belediyeleriyle görüşmeleri sonucunda elde ettikleri veriler ve çözüm önerileri hakkında sunumu

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAĞLIK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI PAŞA ENVER BAYSA – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; böyle bir programda burada bir arada olmak ve mevcut olan sorunun çözümünde ortak bir şekilde hareket etmek bizler için onur verici ve zaten görevlerimizden bir tanesi.

Konuya başlamadan önce, aslında buradaki sunacağımız bütün sunumlarda Ankara'daki ilçe belediyelerimizle birlikte yapmış olduğumuz görüşmelerin sonucunda elde etmiş olduğumuz verileri sizlerle paylaşacağız. Öncelikle, aslında biz Mamak Belediyesinden Eser Bey'in dünyadaki uygulamalarla ilgili bir sunumu vardı, anlatmadan önce dünyadaki uygulanan bu kısımları işlersek biraz daha mantıklı olacak diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

4.- Mamak Belediyesi Veteriner Hekimi Eser İnsal'ın, sahihsiz hayvanlar konusunda dünyadaki ve ülkemizdeki uygulamalar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Başkanım öncelikle çok teşekkür ederiz, bize, sahada çalışan insanlara bu söz hakkını tanıdığınız için.

Ben yüksek lisansımı hayvan sağlığı ekonomisinde yaptım, sokak hayvanlarının ekonomik analizi ve sürdürülebilirlik üzerine yaptım. Herhâlde Türkiye’de tek tez konusu bu, bu konuyla ilgili. Öncelikle, teze başladığımızda, “dünyada insani gelişmişlik endeksi” diye bir kavram var. Bu kavramın en önemli parametrelerinden biri de sokak hayvanlarına yaklaşımı. Çünkü bu yaklaşım, insanın eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve birçok toplumsal parametre içinde barındığı için uluslararası bir önem taşıyor.

Şimdi, Avrupa ülkelerine baktığımızda hepsi aslında gri değil, arada grinin tonları var. İşte bu konuda işi aşmış ülkeler, hâlâ bununla uğraşan ve daha bunun vahametinin farkında varmayan ülkeler var Avrupa’da. Bunlardan mesela en önemlisi yani cımbızlayarak çektiğimiz İngiltere. Çünkü bir sistemi var, bu olayı aşmış artık. STK’ler sınırını biliyor, devlet sınırını biliyor yani pek karşılaşmasak da “7 gün kuralı” var. Onun dışında ciddi hayvansever finansmanı var. Devlet öncelikle alıyor, yedi gün bakıyor, bunu ilan ediyor, STK’ler istedikleri hayvanları kendi barınaklarına aktarabiliyorlar. Arada yaşam hakkı savunucuları var, “No-kill shelter”ları var bunların. Bunlar da hayvan ötenazi ücretlerini kendi kurumlarına geçirerek hayvanın sahiplenmesi için sürat kazanabiliyorlar, öyle bir güzel yanı var ülkenin.

Onun dışında, bu problemin problem hâline gelmesiyle karşı karşıya kalan ülkeler var. Aslında biz bu sınıfa giriyoruz, çünkü bir sistem var ama tam olarak çalıştırılmıyor. Örneğin, İtalya’da 1991 yılında sistem değişiyor, geçici barınaklar kalıcı hâle geliyor, bununla beraber de barınakla ilgili bir sürü enfeksiyon... Çünkü barınaklar buna hazır değilken sistem değiştiriliyor ve bu bize aslında çok güzel bir ayrım gösteriyor ekonomik olarak. Aynı sayıdaki hayvanın barınaktaki bakım maliyeti ile bölgedeki bakım maliyeti arasında dağlar kadar fark var. Biri 1 milyon 224 bin euroyken diğeri 42 bin euro. Hani barınaklarda hayvanları uzun süre kapatmak aslında mantıksız. Hem işletme maliyeti açısından hem de sürdürülebilirlik anlamında.

Sonraki slaydımızda göreceğimiz ülkeler daha bu sorunun büyümeye başladığı, bir sistemi olmayan, bizim 1960’lardaki durumumuzdaki ülkeler. Bu ülkelerdeyse hâlâ silahla vurulduğu, hayvanları kontrol altında tutarak popülasyonla mücadeleyi görmekteyiz. Şimdi, iyi olana baktığımızda kendimiz için alabileceğimiz birkaç örnek var, öncelikle yasa çıkmadan önce şehirlerde düzgün bir çöp yönetimi yapılması gerekiyor. Çünkü çöp yönetimi ne kadar yapılmazsa bizim başımıza üreyecek hayvan sayısı o kadar çok artacaktır. Gıda olduğu sürece hayvanların üreme potansiyeli daha çok olacaktır. Sınırlı popülasyon için sınırlı gıda oluşması gerekiyor. Kentsel alanın ıslahı çok önemli bu konuda popülasyon yönetimi için. Şimdi, metruk alanlar, yarı kırsal alanlar popülasyon için dinamik oluşturuyor. Çalışma bütçesinin merkezi bütçeden karşılanması gerekiyor maalesef, çünkü bir sürü küçük belediye bütçesinden ciddi anlamda pay ayırmıyor buna ve bu, diğer ayıran belediyelerin üstüne sığıyor. Çünkü hayvanlarda “vakum etkisi” dediğimiz bir kavram var. Burada çok hayvan var, burada yok; ister istemez bu dengeleniyor. Ben ne kadar çok köpek kısırlaştırıyım, yandaki ilçem bunu yapmazsa benim yaptığım bir işe yaramaz.

Onun dışında, tablonun net olarak ortaya koyulması gerekiyor. Ankara’da 2013 yılında tek bir kere sayım yapıldı. Veteriner Doktor Doğukan Özen ve arkadaşları bir sayım yaptı. Doğru mudur yanlış mıdır tartışılır sayım ama bir sayım yapıldı. O tarihten sonra başka hiçbir sayım yapılmadı Ankara’da, Türkiye’de. Öncelikle bir tablonun ortaya konması, kaç hayvanımız var, bunun için nasıl bir stratejik plan izlenmesi gerekiyor, bunun ortaya konması gerekiyor. Yurt dışında, sokak hayvanlarının sokakta olduğu ülkelerde bu sayımların iki yılda bir, üç yılda bir yapıldığını görürüz. Bu da onlar için bir planlama, stratejinin nerede olduğu tablosunu ortaya koyuyor. Yani yurt dışındaki ülkelere baktığımızda kesinlikle sahipli hayvanların kayıt altına alınması gerekiyor. Bu işi başarmış ülkelerde kesinlikle evcil hayvan satışının sınırlandırıldığını görüyoruz. İlgili kurum teşkilatının yeterli olduğunu

görüyoruz. Şimdi belediyelerin çoğunda veteriner hekim yok, çevremizde gördüğümüz kadarıyla veya ilgili kurum derken bizi denetleyecek kurumda da veteriner hekim yok, bu da bizim için çok büyük bir handikap. Çalışmayla ilgili kurum keyfi kararlar almamalı, belediye başkanı inisiyatifinde olmaması gerekiyor bunun. Yani dedi ya az önce arkadaşımız, görevlendirildiğinden ziyade yetkilendirilmiş veteriner hekimin gelmesi gerekiyor. Başkan yetkilendirecek ki alınan kararlara bir söz şeyimiz olsun.

Onun dışında, cezaların caydırıcı olması gerekiyor. Çünkü görüyoruz toplumda, köpeğini atıyor dışarıya, işte ne bileyim ısırma olayları, bunlarla karşılaştığımız zaman keyfi durumlar ortaya çıkabiliyor. Onun dışında, biraz da hani işin belediyecilik açısına girdiğimizde bunlar hepimizin bildiği sayılar aslında, her yerde gördüğümüz sayılar işte kısırlaştırma sayısı, ex hayvan sayısı, sahiplendirme ve ısırma vakaları, bunlar sürekli gördüğümüz sayılar ama bu sayılar bizim için çok büyük anlamlar ifade ediyor. Çünkü bu sayıların hepsi zar zor elde edilen sayılar. Mesela kendi bölgem için ele aldığımızda, 2.467 sayısı normal bir sayı olabilir ama bu kısırlaştırma sayısı için biz bütün hayvanları bölgeden yakalıyoruz, barınağımıza getiriyoruz, tek tek kısırlaştırıp muayenelerini yapıp iyileştirdikten sonra bölgeye bırakıyoruz. Bunu yaparken bir maliyet oluşuyor ister istemez, 223 lira ki bu 2013 matrahına göre hesaplanmış bir maliyet. Şu anda bu maliyetlerin iki katına çıkma ihtimali yüksek yani son zamlarla beraber. Onun dışında, bizim on yılda yaptığımız kısırlaştırma 12 bin ama gel gelelim biz bölgeye bir köpeği bıraktıktan sonra üç ayda bir buna parazitsel enjeksiyon yapmam gerekiyor benim. Yapmazsam ne olur? Bildiğimiz parazitsel enfeksiyonları bölgede kontrol edemem. Yılda bir kere kuduz aşısı yapmam gerekiyor. Yapmazsam ne olur? Ankara'nın çevresi şu an kuduzla ilgili kırmızı alarm veriyor, birçok ilçemizde kuduz var. Yani bu anlamda benim zar zor yakaladığım hayvanı geri bölgeye bırakmam halk sağlığını korumuyor, insan sağlığını korumuyor, kendi sağlığını da korumuyor. Sadece üremesini engelliyorum ama onun dışında, bilimsel olarak bir yararı yok. O zaman hiç kısırlaştırmayalım daha iyi, çünkü bir faydasını görmüyoruz.

Onun dışında, kısırlaştırma etkisine geldiğimiz zaman bu bir yayındır, herkes bunu indirip görebilir. Sadece kısırlaştırmayla görülebilir sonuçların elde edilmesi otuz yıl sürecek, bu yayın bunu söylüyor. Yani isteyen arkadaşlar bulup indirebilir de. Buradaki dinamikler çok sabit tutulmuş, işte her yıl yüzde 20-30'unu kısırlaştıracağız, bölgeye köpek atılmayacak gibi maalesef olan bir süreç. Onun dışında, sahipleri tarafından terk edilmesi oranı yüzde 9 olarak verilmiş orada. Yani "Kısırlaştır, sokağa bırak." bilimsel olarak Türkiye'nin zamanını ve parasını boşa harcamaktan bir şey değil benim kanımca ve bu yayınca.

Bölgeden toplanan ex hayvan sayısı... Bizim gördüğümüz, insanların gördüğü kadarıyla sokakta yaşanan tek şey acı, ıstırap ve ölümdür. Çünkü bulaşıcı hastalıklar, trafik kazaları... Bu trafik kazaları sadece araç hasar kazaları yani araçta hasar yok, köpek öldü; bu kayda girmiyor, istatistiğe girmiyor. Onun dışında, bizim bölgemizde aldığımız 553 sayısını biz 2009 yılında 1.800'lerden bu sayıya indirdik. Rehabilitasyonla veya bölgesel tabela koymakla, "Hayvanlara dikkat edin." şeklindeki çalışmalarımızla. Ama onun dışında, bulaşıcı ve diğer hastalıklar hayvan popülasyonunun maalesef arttığı dönemlerde baskılıyor. Yaz dönemlerinde hayvan ölüm oranlarının arttığını görüyoruz, nüfusun artmasıyla beraber. Kendi aralarında çıkardıkları kavgalarla birbirlerini yaralamaları veya birilerinin çıkıp bunları zehirlemesi sonucunda maalesef bu hayvanların sokaklarda yaşadığı şey acı çekmektir, bunu tekrar söylüyorum.

Onun dışında, sahiplendirme oranı konusunda Avrupa ortalamasının gerisindeyiz, Avrupa'da yüzde 30 oranı söylenmektedir ama Türkiye'den yüzde 30'u yakalayan bir barınak ben duymadım, biz yüzde 10 oranını zar zor yakaladık. Bunun için de "petshop"larda satışın engellenmesi, barınaklara yönlendirilmesi gerekmektedir. Isırma vakaları konusunda, maalesef kısırlaştırılan hayvanlar ısırıyor.

Yani bununla ilgili çalışmalar var, sosyal olarak sürülere katılıyorlar, ısırıyorlar yani bir de dışı köpeklerde “sekonder agregasyon” şekilleniyor yani bunu bilimsel olarak açıklamak biraz uzun sürecek ama dişilik hormonu hâlâ salgılamaya devam ediyor eser miktarda. Testosteron bunu baskılamadığından dolayı -ki hocalarımız bunu daha çok iyi açıklayacaktır bize- yani erkeklik hormonu baskılamadığından dolayı “sekonder agregasyon” geliyor ve ısırma olayları devam ediyor maalesef.

Çözüm noktasında, biz asla hayvanın uyutulmasından yana değiliz. Benim ya da benim çevremdeki arkadaşlarımızın kişisel görüşü, doğal yaşam alanlarının STK’ler tarafından yönetilmesi. Belediye de kurabilir bunu, devlet kurabilir, STK’ler bunu işletebilir ki örnekleriyle Ankara’da karşılaşıyoruz: Patilköy, Patipark. Bir sürü yer var düzgün çalışan, düzgün çalışmayacakları anlamına da gelmiyor. Onun dışında, STK’lere yıllara göre zaten ciddi rakamlarda para toplayabiliyorlar. 2014’te 45 bin lira, 2016’da 48 bin lira, 58 bin lira. Ki bu rakamlar sadece sisteme giren il dernekler bazında izin almış toplamalar. Onun dışındaki toplamaları zaten ölçemiyoruz, tartamıyoruz. Bu da apayrı bir sektör oluşturmuş durumda.

İzin verdiğiniz için teşekkür ederiz. Sunumumuz bu kadar.

BAŞKAN – Bu Avrupa’daki en iyi örnek ülkelerden bir tanesi İngiltere midir yani sizin incelemenizde bu mu ortaya çıkıyor?

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – İngiltere en iyi örnek değil aslında. İngiltere bize hiç uymuyor çünkü onlarda sokak hayvanı popülasyonu yok. Bize uyacak olan İtalya olabilir. İtalya’da şu anda nispeten hem hayvan popülasyonu var hem hayvan refahı var, doğal yaşam alanına geçiş yaptılar bizim gibi yasayla beraber ama hazırlıksız geçtiler. İtalya’yı örnek alabiliriz bu konuda ama tamamen değil tabii ki. Çünkü bizim ülkemizde kurallarımız var; geleneklerimiz, göreneklerimiz var. O yüzden bizim kendimize has bir yasamız olmuyor. Zaten bu yasa çıkarken en büyük handikap buydu benim görüşüm. Yani ülke hazır değil, toplum hazır değil, böyle bir yasa var.

BAŞKAN – Kısırlaştırmanın etkin bir çözüm olabilmesi için ne yapmamız gerekiyor peki?

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Doğal yaşam alanına nakledilmesi gerekiyor hayvanların kısırlaştırıldıktan sonra.

BAŞKAN – Ama ona hayvanseverler şiddetle karşı yani doğal yaşam alanlarında daha büyük ziyaret çekeceklerini ve bunun da sürdürülebilir bir işletme tarzı olmadığını savunuyorlar özellikle.

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Şimdi, sürdürülebilirlik kavramı görecelidir. Sürdürülebilirlik kavramında finansal yapı, iş gücü yapısı, bunlar önemlidir. Zaten barınakların personel maliyeti yüzde 65’i buluyor büyük hayvan barınağında. Yurt dışındaki barınaklarda hayvanseverler kendileri gönüllü olarak çalışıyorlar ki bizim beslemeyi yapan hayvanseverler kendileri çalışıyorlar. Aslında maliyetler azalıyor, sürdürülebilirlik hayvansever üzerinden yapıldığı zaman sürdürülebilir hâle geliyor. O konuyla ilgili bir sıkıntımız yok. Ki hayvan başı belli metrekafe hesapları var hayvan refahı için doğal yaşam alanlarında. Bunlar öngörülüp planlandığında yani hayvan strese girmeyecek, hayvan refahı kuralla ihlal edilmeyecekse eğer doğal yaşam alanları neden olmasın? Yani aslında olaya bilimsel bakmamız gerekiyor bir açıdan. İnşallah hocalarımız da gelir, onlarla da konuşursunuz olayı. Sokak hayvanının sokak ekolojisinde bir görevi var mı, bunu sormamız gerekiyor. Yani tamam, onları seviyoruz, günde 1 saat bakıyoruz ama geri kalan günün 23 saati bu hayvanlar ne yapıyor? Ben de kapıdaki köpeğe et veriyorum. Niye? Çöpe atacağıma köpek yesin diyorum ama geri kalan 23 saat, 59 dakikada köpek ne yapıyor, hiç birimiz bilmiyoruz, o hayvansever de bilmiyor. İşte Batıkent’teki olay öyle, keza diğer olaylar da öyle. Bizim bu hayvanların yaşamını kontrol etmemiz ve yaşam güvenliğini sağlamamız gerekiyor. Bu da ancak öyle olur.

BAŞKAN – “Belediyelerde veterinerler yetersiz.” dediniz. Norm kadro mu yetersiz, yoksa norm kadro olduğu hâlde veteriner hekim çalıştırılmamasıyla ilgili bir sorun mu var?

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Yani şimdi norm kadrolar zaten dağıtıldı, bir norm kadro çalışması yapıldı ve mevcut kadrolar bakanlıklara, diğer kurumlara ve diğer kadrolara dağıtıldı. Bizim kurumumuzda ve diğer kurumlarda olan bu. Onun dışında, belli kotalar olması gerekiyor. 100 bin vatandaşa 1 veteriner hekim veya 150 bin vatandaşa 1 veteriner hekim. Çünkü bizim kurumdaki tek işimiz sokak hayvanları değil maalesef sizin de bildiğiniz gibi. O anlamda hekim sayısının artırılması gerekiyor ki bu... İşte, bir dönem bakanlığın yönlendirdiği, mezbahada çalışan gönüllü veteriner hekimler vardı, öyle de olabilir. Bakanlıktan görevlendirilir veteriner hekimler, maaşı oradan gelir, kurumu burada çalışır. O açıdan bir sorunumuz mevcut. Maliyet yüksek.

BAŞKAN – Buyurun.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Evet, teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Şimdi, tabii, sunumda... Veteriner hekimsiniz değil mi?

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Evet.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Sunumda, tabii, büyük bir ihtimalle sahada yükün sizin üzerinizde kalmış olmasından kaynaklı önerilerinizde birbiriyle çok uyumluluk yok. Yani bir taraftan “Hayvanların kısırlaştırılmasının bir anlamı yok popülasyonun kontrolü açısından.” diyorsunuz; bir başka sunumda, takip eden bir sunumda diyorsunuz ki: “Kısırlaştırma kadar önemli olan bir husus da sahiplendirmedir.” Yani demek ki önemli. Şimdi, tabii, Komisyon epeydir çok insan dinledi her alandan. Şimdi, sizin bu sunumunuzla Komisyonun bütün öğrendikleri altüst oldu. Sebebi şu: Biz özellikle hayvan popülasyonunun dengelenmesinin kısırlaştırmadan başka bir yolu olmadığını, dünyada da daha iyi bir öneri olmadığını kesinlikle biliyoruz. Yani ben şahsen bunun dışında bir yöntem bilmiyorum ki ben de veteriner hekimim, aynı zamanda da akademisyenim. Şu anda büyük bir ihtimalle sahada çalışan Türkiye’deki en az 2 bin veteriner hekimin falan da hocasıyım yani. Biz öyle öğrettik. Demek ki onu da bir gözden geçirmemiz lazım.

Şimdi, Türkiye gibi popülasyonu kontrol etmekte sıkıntı çeken -yani kayıtlara geçsin diye söylüyorum- ve sahiplendirme noktasında sıkıntı çeken, yerel yönetimlerin yetkilerini ve sorumluluklarını kullanmadığı bir ülkede kısırlaştırmadan daha iyi bir çözüm yok. Sebebi şu: Şu anda 2 milyonun üzerinde -istatistik de olmadığı için; bana göre daha fazla olduğunu düşünüyorum- sokak hayvanı, sahipsiz hayvan, kontrolsüz hayvan, ne dersiniz deyin... Çünkü bazı STK’lerin bazı isimler hoşuna gitmiyor. Hepsinin hoşuna gidecek tarafları kendileri alsınlar diye söylüyorum bunu. Şimdi, dediniz ya: “Hayvan refahı açısından da yaşam alanlarının oluşturulması ve buralarda bunların tabiri caizse yaşayabilecekleri süre kadar yaşamalarını da beklememiz lazım.” Sizin önerinizden bu çıkıyor ortaya. Hiç hesapladınız mı 3 milyon sahipsiz hayvan için, onun da hayvan onuru ve refahını koruyacak şekilde ne kadar büyük bir alana ihtiyaç var? Bunun yıllık maliyeti ne? Özellikle yerel yönetimler şu anda bu tahmini rakamın ne kadarını buna harcamak durumundalar, güçleri ne kadarına yetiyor? Yani çok büyük hesaplar çıkacaktır ortaya yani 100 milyonları bulacak hesaplar çıkacaktır. Sürdürülebilir değil.

Şimdi, tabii, hayvan hakları ya hani, bizim, biliyorsunuz, bu Komisyonun amacı, aynı zamanda bir hayvan hakları kanununa da altyapı oluşturmak. Bir taraftan bunu oluşturmaya çalışırken bir taraftan da altından kalkamayacağımız... Tamam, elbette hayvanın kısırlaştırılması bile aslında bir hayvan hakları kusurudur biliyorsunuz. Neticede bütün hayvanların ve bütün canlıların da üreme, çoğalma gibi bir hakları var, doğuştan Mevla’nın onları yaratırken vermiş olduğu bir hak. Şimdi, bir taraftan dünya

elinden almakla alakalı kanunlar çıkarıyor, kanuna koyuyor, biz de bunu yapmanın yolundayız. Bu da normalde bir haksızlık o zaman, her şeyi yani tabiri caizse kendi mecrasına bırakacaksak... Ama ortada bir hâl var. Her gün hayvanlardan ızdırap gören insanlar ama bir taraftan da Türkiye’de haberlere konu olduğu için fark ettiğimiz, belki daha fazlasının yaşandığı, hayvanlara eziyet, işkence, öldürme, tecavüz gibi bir sürü alan var. Dolayısıyla bizim burada önerilerimiz de... Bundan sonra sunum yapacak olan arkadaşların da bu konuyu belki biraz açmalarını ben istirham ediyorum. Çünkü şöyle de bir sıkıntımız var: Sayın Başkan ve Komisyon üyeleri de dâhil, ben aynı zamanda Tarım Komisyonu Başkanı olduğum için de biraz sonra şu kameralar, mikrofonlar hepsi bizim karşımıza gelecek “Siz ne düşünüyorsunuz?” diyecekler, değil mi? Bizim böyle de bir sorumluluğumuz var sizlerinkinden farklı olarak.

Ben şimdi burada, özellikle mesela, sınırlandırmayla alakalı öneriniz nedir? Tek tek bir iki tane soracağım, ondan sonra toplu cevap verebilirsiniz. “Kısırlaştırma işe yaramıyor.” dediniz. Bunun için bir öneri var mı yani hayvan popülasyonunun kontrolü açısından, sizin açınızdan?

Bir de mesela “Amerika Birleşik Devletleri’nde yılda 4 milyon hayvan uyutuluyor.” dediniz. Doğru, ben de biliyorum, birçok ülkede de bu yapılıyor. Mesela belli sürelerle barınaklarda kaldıktan sonra sahiplendirmede problem varsa başka yapacakları bir şey yok. Bunu kesinlikle... İşte yeni hayvan refahına uygun, acının, ağrının azaltılmasına yönelik çeşitli tedbirlerle uyutma, dünyada yapılan bir şey bu. Şu anda ne düşünüyorsunuz bu konuda? Yani fikir beyan edenlerin de bu konuda biz kendi fikirlerini de tabiri caizse... Biz kendi fikrimizi sonra katacağız ama sizin fikirlerinizi de buraya gelmişken öğrenmek isteriz.

Teşekkür ederim.

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Öncelikle ötenazi konusunda ben veteriner hekim olarak böyle bir şey yapmam için gerçeği, yapılmasını da tavsiye etmem. Çünkü yapacağımız şey kitlesel olacaktır ister istemez çünkü popülasyon kontrolsüz. Hani, hiçbirimiz burada tür kırıcı değiliz, olmak da istemeyiz. Yasalar bunu bize dayatırsa ki maalesef yasanın her zaman maşası biz oluyoruz. Bu konuda herkesin ayağını geri çekeceğinden eminim.

Onun dışında, sokak hayvanlarıyla ilgili bizim okuduğumuz... Bir de engelleyici köpekler vardır. Bunlar biyolojik kontrol... Ben aslında hiç kısırlaştırmayalım, daha iyi derken bunu dememin sebebi, tekrar sokağa atıyoruz, kontrol edemiyoruz çünkü. Yani sokağa attığım hayvanın bana üreme dışında bir yararı yok maalesef zoonoz hastalıklar, bulaşıcı hastalıklar dışında. Yani orada atmayalım dediğim kısım onu ihtiva ediyordu. Onun dışında kısırlaştırmanın tabii ki yapılması gerekiyor. Çünkü bu kadar hayvanın çok üremesinin suçlusu yine biziz. Çünkü ürettiğimiz gıda artıklarını kontrollü olarak şehirlere bırakıyoruz. Bu hayvanlar şehirlerde bunu daha çok tüketiyorlar. Bunun sonucunda yavrularının iki üçü hayatta kalabilecekken 10 yavrunun 10’unun hayatta kaldığını görebilmekteyiz.

Onun dışında “malîyet” dediniz, “bu büyük barınakların malîyeti nasıl olacaktır?” dediniz. Amerika’da örneği var “no-kill shelter”lar var. Bu barınakları devlet işletmiyor, tamamı STK’ler... “No-kill advocacy center” dedikleri, sponsor yaptıkları... İşte Koza Grupun HAYTAP’a yaptığı, diğer birçok STK’nin topladığı gibi finansman toplanıyor ve ciddi finansman toplanıyor buradan da. Hani, iyi ve kötüyü ayırmak gerekiyor ama bazıları kendi ceplerini doldurmaktan ziyade iyi STK’ler gibi hepsi çalışıp düzgün besleme alanı kurarlarsa zaten devlete iş kalmayacak burada.

Onun dışında “yıllık malîyet” dediniz ki bu malîyetin yüzde 65’ini personel oluşturuyor. Bu personel malîyetini de keza gönüllüler tedarik ettiğinde doğal yaşam alanlarıyla ilgili herhangi bir sıkıntımız olacağını düşünmüyorum.

Kısırlaştırmaya alternatifimiz tabii ki yok, kısırlaştırma bizim tek parametremiz.

Onun dışında, sokaktaki hayvanın ömrü ortalama beş sene. Sokakta beş sene kontrolsüz kalması ile doğal yaşam altında beş sene kontrollü kalmasının refah farkını artık hepimiz görebilecek durumdayız.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Bir şey unuttum, özür diliyorum.

BAŞKAN – Tabii, buyurun, buyurun.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Bir de yine sunumunuzda vardı: Evcil hayvan satışının sınırlandırılması.

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Evet.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Nereye kadar?

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Yani nereye kadar? Bunu alacak adam düzgün bakıncaya kadar, atmayacağı garanti oluncaya kadar. Çünkü bizim popülasyonla ilgili önemli dinamik...

YUNUS KILIÇ (Kars) – Sınırlandırılması değil de o zaman, şöyle demek istediniz herhâlde: Birtakım kriterler aranması.

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – İyi kriterler.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Serap Hanım, buyurun.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de çok teşekkür ediyorum sunum için. Sunumda bir başlıkla ilgili bir şey sormak istiyorum. Atık yönetimini söylediniz. Bu atık yönetiminin popülasyona etkisi acaba incelendi mi?

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Şimdi, bununla ilgili taşıma kapasitesi...

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Veya dünyada iyi örnekleri var mı?

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Var, var.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Bunu nasıl yapıyorlar? Pardon, heyecanlısınız biliyorum. Ben de çok faydalandım sunumunuzdan. Bunun dünyada bir örneği var mı veya barınakların finansmanında kullanılabilir mi, böyle bir örnek var mı?

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Şimdi, literatürde “taşıma kapasitesi” diye bir kavram var. Doğada ölüm ve doğum oranı sabittir. Biz insanda çöpümüzle bu oranı yükseltiriz. Nasıldır? Çünkü hayvan daha çok beslenir, daha çok yavru üretir. O kavram, işte... O da çok önemli bir noktaya sahip. Biz bunu kendi bölgemizde denedik ve gördük. Ekmek kumbaraları yerleştirdik, onun dışında çöp varil sistemimizi değiştirdik. Hayvanlar varilden beslenemeyince hayvanlar bölgeden çekildi yani şikâyet gelen bölgedeki şikâyet oranı üçte 1 azaldı, sadece bununla. Hani, ben yakalamadım, kısırlaştırmadım, geri bırakmadım. Atık yönetiminin zaten aslında bizim birinci hedefimiz olması gerekiyor.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Belediyelerin.

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Belediyelerin. Gıda oluşturacak atıklar alınıp mama hâline getirilebilir. Bununla ilgili büyükşehrimizin bir projesi var zaten hâlihazırda.

YENİMAHALLE BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ İLKER ÇELİK – Bununla ilgili biz yaptık.

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Yapıldı.

Onun dışında, diğer sorunuz var mıydı?

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Şunu sordum: Şimdi, Türkiye’de de aslında yeni bir trend de var, belediyelerde uygulanıyorlar. Hanımefendinin, Emine Erdoğan’ın başlattığı bu sıfır atık projesiyle belediyeler tarafından da benimsendi ve güzel de ilerliyor. Benim bildiğim, İstanbul’da da birçok belediye bunu yapıyor. Bu sıfır atık projesiyle ve aynı zamanda atık yönetimiyle elde edilen gelirden belki barınaklara aktarılan, böyle bir örnek var mı dünyada, bunu merak ediyorum aslında.

MAMAK BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ ESER İNSAL – Elde edilen gelir yok, şu ana kadar benim duyduğum bir şey yok ama işte elde edilen... Mamaya çevrilmesi, temiz şekilde alınarak mamaya çevrilmesi. Zaten bu finansmanın yüzde 5’ini, yüzde 6’sını kapatacaktır mama maliyetinin. Onun dışında geri dönüşümle elde edilen plastikler tabii ki çok güzel bir finansman sağlar. Dilerim böyle bir proje olur.

BAŞKAN – Buyurun.

5.- Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü Yusuf Selek’in, 5199 sayılı Kanun’un uygulanması, hayvansever grupların aşırı hassasiyeti ve sahipli hayvanların kayıt altına alınması hakkında sunumu

ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ YUSUF SELEK – Sayın Başkanım ve değerli milletvekilleri, katılımcılar; hepinize hoş geldiniz, merhaba diyorum. Çok sağ olun böyle bir konuyu gündeme getirdiğiniz için.

Burada Mamak Belediyesinin sunduğu şey tamamen kendilerinin hazırlamış olduğu ve bizim bilgimiz dâhilinde değil. Aslında buraya Erzurum’dan, Denizli’den, Eskişehir’den, İstanbul’dan gelen arkadaşlarımızla bir ortak konsensüs oluşturup sorunlarımızı tartışıp ondan sonra size bilgi mahiyetinde verseydik daha iyi olurdu ama ben yine bu konuşmamda...

BAŞKAN – Ama biz farklı bakış açılarını öğrenmek istiyoruz zaten ortaklıktan ziyade karşılaştığımız her ilin ilçenin farklı sorunları vardır, farklı görüşleri vardır bu konuda da. Dolayısıyla, farklılıklar en sonunda belki bir uzlaşma içine girebilecektir o ayrı konu ama burada tartışalım istiyoruz biz de yani.

ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ YUSUF SELEK - Efendim, ben sadece üç konu söyleyeceğim aklımızda kalması hasebiyle. Zaten herkesin sorunu Erzurum’dan tutun da Eskişehir’deki sorun ülkemizdeki bütün belediyelerin ortak sorunu hâlinde yani hepimizin problemleri aynı. Şimdi, elimizde 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu var. Bu kanunun zaten maddeleri iyi uygulansa inanıyorum ki bütün şeyler çözüme kavuşacak gibi ama şöyle söyleyeyim: Evet, bu “Sokak hayvanlarının bakımı, beslemesi, sahiplendirilmesi, kısırlaştırılması, her türlü sağlık giderleri ve her türlü tedavileri belediyelerce karşılanır.” der fakat yapmayan belediyeler hakkında ne yapılması gerektiği konusunda tam net bir şey yok. Yani esas bizim temel bu.

İkincisi efendim, bu gittikçe özellikle ben burada suçlama babında demiyorum ama artık “hayvanları seven insanları sever” tabiri neredeyse kalkacak gibi yani “hayvanları seven insanları sevmez”e doğru bir duruma gidiyor. Çünkü bizim bu hayvansever dediğimiz grupların aşırı hassas davranmaları ve bize karşı güven duymadıklarından kaynaklanan sorunlar var ve bu bizim önümüze büyük bir engel yani biz normal işimizi yapamıyoruz.

Üçüncüsü de özellikle sahipli hayvanların zapturapt altına alınıp mikroçip takılıp takip edilmesi, bunları bırakanlar hakkında yasal işlemin daha ağır bir şekilde getirilmesi çok önemli. Çünkü yalnız bu sokak hayvanları gökten zembille inmiyor; atılan hayvanlarla da bu çoğalıyor. Bizim bölgemizde,

Eskişehir’de üç tane üniversite var, üniversite öğrencisi geliyor, köpek, kedi sahibi oluyor, giderken de bunu bırakıp gidiyor. Yani bu şekilde problemler oluyor. Ben diğer teferruata girmeyeceğim, önemli olan, bunu söylemek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Buyurun.

6.- Samsun Büyükşehir Belediyesi Veteriner İşleri Şube Müdürü Nurhan İşler’in, Belediye olarak sahihsiz hayvanlarla ilgili uyguladıkları projeler, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ NURHAN İŞLER – Sayın Başkanım, öncelikle söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Sayın vekilimiz Sıfır Atık Projesi’yle ilgili bir konudan bahsetti. Ben sadece hani bir katkı olabilir mi amacıyla birkaç şey ifade edeceğim.

Evet, barınaklarda “doğal yaşam ünitesi” gibi kavramları geliştirdikten sonra böyle bir alana girdiğimizde beslenme ciddi bir problem olacaktır. Bu bizim çalışmalarımıza maliyeti yüzde 30, yüzde 40 gibi bir rakamlara taşıyacaktır ki ben sadece Samsun Büyükşehir Belediyesi olarak yaklaşık 2012-2013 yıllarında 500 bin lira gibi bir rakam mama alımları gibi böyle dışarıdan satın alma yöntemleriyle hayvanları besleme gibi bir yöntem tercih ediyoruz. Bunun önüne geçebilmek için Samsun Büyükşehir Belediyesi olarak biz kamu kurum ve kuruluşlarının bütün artan ve atık yemeklerinin tamamını toplamak suretiyle şu anda hayvanlara konserve dediğimiz yani halk dilinde, eski dille yal şeklinde bir protein değerlerini -yani çok böyle ayrıntıya girmeden- düzenleyerek hayvanların beslenmesini sağlıyoruz ve şu anda mama bağışlarının dışında satın alma yapmıyoruz, bu da bizim belediyemize ciddi bir katkı verdi. Kaldı ki Sıfır Atık Projesi’nin amacına da uygun olduğunu düşünüyorum çünkü Türkiye’de gıda işletmelerinin her biri gıda atıklarının son noktasını hayvan barınakları olarak gösteriyorlar yani ürünün artan kısmını hayvan barınağına gönderiyoruz şeklinde Tarım Bakanlığının raporlarına sunuyorlar. Ancak hayvan barınaklarına gelen bu atıkların her biri farklı farklı olduğu zaman hayvanların önüne verdiğiniz gıdaları işlemediğiniz veyahut da birbirine entegre etmediğiniz zamanlar bu gıdaların içinde tercihlerini kullanıp diğerlerinin tamamı tekrar katı atık depolama sahalarına çöp hatta daha da böyle kokuşmuş vaziyette geri dönüş sağlıyor. Bu da ciddi bir problem oluşturuyor. Biz yaklaşık 4 yıldır bu uygulamanın içerisindeyiz, bir yıldır da ciddi bir faaliyete geçtik. Şu ana kadar katı atık depolama sahasının altı aylık ömrünü uzattığımızı düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Ankara’ya devam edebiliriz herhâlde.

Buyurun.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAĞLIK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI PAŞA ENVER BAYSA – Sayın Başkan, konu hani biraz daha hayvanların mevcut durumlarıyla ilgili kısmına geldi. Biz kanunlardaki değişiklikler kısmında biraz hareket etmek istiyorduk. Eğer ben buradaki milletin vaktini almamak için de önce kendi sunumlarımızı gerçekleştirdikten sonra da karşılaşmış olduğumuz mevcut sorunların sebepleri ve arzu ederseniz mevcut sorunların da çözümü noktasındaki hızlı olarak

almamız gereken kararlar kısmında ayrıyeten bir sunum yapabiliriz. Ama şimdilik isterseniz konumuzu bitirmek istiyoruz. Sonrasındaki değerlendirme ve düşünme kısmında bu kısımlara yönelik bir konuşmalar yapmak istiyoruz.

Yenimahalle Belediyemiz bu konuyla ilgili bir açıklamada bulunacak. Önce bir arkadaşımızı da dinleyelim.

7.- Yenimahalle Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü İlker Çelik'in, sahihsiz hayvanlar konusunda hayvanseverler ve hayvansevmeyenler ile belediyelerin karşı karşıya kalması hakkında sunumu

YENİMAHALLE BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ İLKER ÇELİK – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, değerli konuklar; saygılar sunuyorum ilk önce.

Şimdi, ben ilk başta bu sorunla ilgili 3'üncü sınıf öğrencisi boyutunda bir mektup var. Bu Cumhurbaşkanlığımızın resmî evrakına girmiş ve bölgemizden bir çocuğumuz olduğu için bize gelmiş bir evrak. 3-4 sayfalık bir şey, aslında bir okursam biraz vakit alacak ama konunun, sahadaki sorunun ne olduğu burada anlaşılıyor zaten.

BAŞKAN – Hemen okuyun, buyurun.

YENİMAHALLE BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ İLKER ÇELİK – Çocuğumuz “Tayyip Dede” diye başlamış. “Ben ilkokul 3'üncü sınıf öğrencisi Ahmet Yağız Parlak. Ankara Yenimahalle Turgut Özal Mahallesi'nde oturuyorum. 20 Nisan 2019 tarihinde düşündüğüm tam sitemizin önünde 20'ye yakın köpeğin zehirlendiğine şahit oldum. Çok üzüldüm. Olayla ilgili bir şeyler söylemek isterim.” Şimdi, bir sevgi var, üzüldüyör ama bunun sonucunda da, devamında şunu getiriyor: “Ancak size ileilmeyen bazı hususları dile getirmek isterim. Bizim yaşadığımız yerde başıboş sürü hâlinde gezen sokak köpekleri var. Bunlara annemle birlikte bazen biz yemek veriyoruz. Site görevlimiz Duran Amca'nın oğlu bisikletle gezerken sokak köpekleri tarafından kovalanmış, kaçarken bir arabanın altında kalarak ölmüş.” Hem yemek veriyor hem de bu sorunları dile getiriyor. Ve buna benzer, mahallemizde duyduğumuz üzücü olaylar yaşanmış, yaşanıyor. “Bu yemek verdiğim köpekler bazen sabah namazına giden büyüklerimize, akrabalarımıza saldırarak ısırıldığı, zarar verdiğini duyuyoruz. Hatta son zamanlar sitemizin yanındaki büfeye ekmek almaya giderken yemek verdiğim köpekler bana da saldırdılar. Çok korktum. Artık büfeye sakız almaya tek başıma gidemez oldum. Acaba bu köpekler devlet tarafından eğitilip, sitelere güvenlik -çözüm de üretmiş kendi kendince- çocuklara oyun parklarında güvenlik ve çocuklara oyun arkadaşı amaçlı oturduğum sitede özel yerler yapılarak yerleştirilebilir mi diye bir şey aklıma geldi. Bir çözüm bulunması noktasında belediyelerimizin yetkili ama yetersiz kaldığı büyüklerimiz tarafından konuşuluyor. Sizden bu konuda isteğim ne insanlar ne çocuklar ne hayvanlar sokaktan saldırıya uğrasın ne de saldırılan kaçarken yara alsın ne de ölsün hepsi için ne de insanların korkuları yüzünden...” yani bu şekilde bir devamı var, aynı şeyler, temenniler.

Şimdi, sokaktaki sıkıntımız bu. Aradayız biz şu an. Belediyeler... Hayvan sevgisi güzel bir şey, biz de beslenmesini istiyoruz. Hayvan sevgisini suistimal edenler veya gerçekten sevenler hep belediyelerin karşısındalar çünkü bizim işimizi yapmadığımızı söylüyorlar ama bir taraftan da vatandaşa okula gidemediğini, işe gidemediğini, akşam eve giremediğini ve ısırma vakaları olarak Türkiye istatistiği var, Daire Başkanımız Eser Bey o ısırma vakaları sayısını da verir, çok yüksek miktarda. Biz şimdi hayvan sağlığı, çevre sağlığı ve insan sağlığını bir arada düşünmek zorundayız burada. Hayvan sağlığı bizim öncelikli görevimiz veteriner hekimler olarak. Şimdi, bizim planlarımızı hayvan sevmiyor şeklinde yaparsak ve veteriner hekimleri, belediyeleri böyle yargılsak bu işin çözümü olmaz, işin başında biz varız. Şimdi, bakanlıklar denetliyor, Türkiye Büyük Millet Meclisi yasa çıkartıyor ama uygulayan belediyeler. Ve belediyeler taşın altında eli varken sorun çözülemiyor. Niye? Çünkü yeterli miktarda, yeterli oranda bu işle yapılaşma ve kurumsallaşma yok. Şimdi, Eser Bey'in biraz önce

sizin için söylediği kısırlaştırma yapılmaması, aslında sorun o şekilde değil, kısırlaştırma yapmayan belediyeler veya topyekûn yapılmayan kısırlaştırmalar sorun olduğu için. Şimdi, kısırlaştırma zorunlu. Ankara bölgesinde 10 tane belediye yaptığında bu sürüler birbiri içinde dolaştıkları için bizim bin tane operasyon yapmamızın hiçbir anlamı kalmıyor çünkü dolaşım anında bu köpekler bütün bölgelerde üreyebiliyorlar. Yani bu topyekûn bir kısırlaştırma seferberliği çok önemli bu konuda. Şimdi, bunun için de aslında biraz sonra plan olarak büyükşehir daire başkanımız sunacak. Topyekûn kısırlaştırmada çok önemli bir nokta şu, aslında şu da yapılabilir: Tek merkezden büyükşehirlerde yani bir merkezden çünkü belediyelerde en çok birbiri içine geçen köpeklerimiz de var. Bir merkezden bütün belediyelerin imkânlarını sunarak ben size Ankara'nın -Ankara bunun için örnek olabilir- doğusuna, batısına, kuzeyine 3 yer yapıp bütün belediyeler de buna katkı yapıp kısırlaştırma işlemini yapmak. Kısırlaştırmayı yaptık, bunların hepsini sokağa salıyoruz şu an. İşte sonuç: Çocukların da, insanların da okula gidemediği durumlar. Bunun için de yapabileceğimiz çok basit bir şey var: Yasaklılarımız var, hastalarımız var, sakatlarımız var –sokaktaki köpeklerimiz için söylüyorum- ve popülasyon olarak yoğunluğunun çok olduğu ve tehlike arz eden yerler var. Yasaya bunu koymamız gerekiyor, bunun için doğal alanlar yapmamız gerekiyor. Yani gerçekten eğer sokağa bırakılabilecek yerler varsa bırakılsın ama gerçekten tehlike oluşturabilecek, insan, hayvan sağlığı açısından uygun olmayan yerlere köpek bırakılması, beslenmesi şimdi, en büyük sorunumuz bu. Herkes sokakta, okul çevresinde veya site alanı çevresinde köpek bakıyor. Bunu da engelleyemiyoruz çünkü küpeleyip oraya bırakmak zorundayız, yasa bunu emrediyor bize. Doğal yaşam alanlarını bunun için kullanabiliriz; sakat, tehlikeli ve yasaklılarımız var onlar, yaşlı, bakıma muhtaç olanlar, bir de sokakta tehlike arz eden yerler konusunda. Çözümün de en önemli noktalarından birisi bu ama her şeyin belediyelerden beklendiği bir yasada ve herkesin belediyelere yüklediği bir sistemde biz de artık ne yapacağımızı şaşırдық çünkü bizim telefonlarımız akşama kadar hem sevenler tarafından hem sevmeyenler tarafından iyi niyetle değil, gerçekten ciddi küfürlerle... Bunu da bütün belediyelerde veteriner işleri müdürlükleri yönetiyorlar çünkü bize geliyor bütün bunlar. Artık biz de bunalmış durumdayız. Yasayı iki tarafı da dinledikten sonra ortak noktada buluşturmak önemli bizim için.

Bizim bunlar için de sistemde yapacağımız şeyleri Ankara Büyükşehir Daire Başkanımız yasal olarak neler yapacağı konusunda bilgi verecek şimdi.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

3.- Ankara Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanı Paşa Enver Baysa'nın, sahipsiz hayvanlar konusunda Ankara ilçe belediyeleriyle görüşmeleri sonucunda elde ettikleri veriler ve çözüm önerileri hakkında sunumu (Devam)

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAĞLIK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI PAŞA ENVER BAYSA – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında sona alacaktım ama bazı şeyleri mecburen öne almak zorunda kalacağım. Slaytsız ufak bir bilgilendirme notu şeklinde geçmek istiyorum.

Önemli olan, sokak hayvanlarının çözümünü bulurken burada sorunu oluşturan sebeplerin iyi bir analiz edilmesi sonucunda ancak çözüme ulaşabileceğimiz kanaati vardır. Eğer sorunu oluşturan sebepleri bizler tam teşekkül olarak bilmezsek neye karşı mücadele edebileceğimizi de bulma veyahut da çözüme noktasında yanılısalar yaşayacağız.

Peki, sokak hayvanlarının artış nedenleri neydi? Birincisi olarak, kedi, köpek gibi ticari değeri olmayan hayvanların terk edilmesiydi. Özellikle kırsal alanlardaki bölgedeki insanların metropol illere göçleri sırasında ticari değeri olmayan kedisini ve köpeğini kırsal ilçelere bırakarak onlar da zamanla metropol ilçelere gün içerisinde bir köpek 40 kilometreye kadar yürüme gücüne sahiptir. Metruk olan...

İllere geldiği takdirde de bu alanlarda çoğalmaları sağlamaktadırlar. Yine, köpeklerin evcilleştirildiği gündün beri insana yakın olarak yaşamayı tercih etmeleri, çoğunlukla kedi, köpeklerden oluşan evcil hayvanların sahiplerinin ölmesi veya terk edilmesi sonucunda sahipli hayvanların sokağa atılması bu kedi, köpek gibi ticari değeri olmayan hayvanların terklerini sağlamıştır.

Yine, hediyeelik eşya olarak görülmesi. İnsanlarımızın gününde çocuğuna, eşine önemli bir günde karne hediyesi olarak veya yaz tatillerinde hayvanları hediye ettikten sonra, tatil süreci bittikten sonra bulunduğu alana terk etmeleri veya bizim gibi, Ankara gibi büyükşehirlerdeki hayvanları tekrardan sokağa bırakmak onlar için en uygun yol olmaları. Hayvanlardan kazanç elde edilmesi sürecinde “petshop”larda özellikle yavru hayvanlar üç ila altı aylık civarlarında ciddi manada parasal bir değerleri vardır, üç ila altı ayı geçtikten sonra insanlarda bir ticari değer olarak gözükmez. Bu süreci geçen hayvanların da en güzel şekilde ticari kazanç elde eden şirketlerin yaptığı sistem sokağa terk sistemidir.

İnsanların yine, yaşamındaki değişiklikler, evlilik sebebiyle olabilir, hastalık sebebiyle olabilir veya maddi olarak krizler sebebiyle hayvanları besleyecek ortamlar olmadığı zaman mevcutta bakmış oldukları hayvanları bir eşya gözüyle baktıkları için sokağa terk ederek yaşanan ilde sokak hayvanlarının sayısının çoğalmasına sebebiyet veriyorlar.

Hayvanların yaşam döngüsü de bunda çok önemli, biraz önce bahsetmiş olduğumuz gibi. Özellikle bir yaşına kadar hayvanlar gerçekten çok sevimli, videolarını izliyoruz, kucağımızda taşıyoruz ama bir yaşından sonra bunların maddi olarak bizlere olan külfetleri de yüksek, bakım kısmındaki onların yaşam koşullarını sağlamak için yapmış olduğumuz zaman kısmında da bizleri zorlamaya veya zorlanmaya sebebiyet vermesinden kaynaklı olarak da bakamadığımızda en kısa şekilde sokağa terkini sağlamak.

Yine yerel yönetimlerin özellikle çözüm yerine kolaya kaçmaları bunda bir etkidir. Buradaki sebep, şöyle bir şeyimiz var: Mevcut olarak bölgemizdeki hayvanların kısırlaştırılarak üreme potansiyellerini durdurmak yerine -belediyemize bir maddi külfet olduğu için bunların beslenmesi-bunları toplayıp bir başka ilçeye veyahut da başka bir ile atarak kendi sorumluluğumuzdan kurtulup diğer bir ilin üzerine bu sorumluluğu atmak. Biz kurtuluyoruz ama Türkiye genelinde bu sorunun devam etmesini, hatta hızla çoğalmasını sağlıyoruz. Biz Ankara olarak ilçe belediyelerimizle birlikte ne kadar kısırlaştırma yaparsak yapalım dışarıdan gelecek 1 hayvan veyahut da 10 hayvanın biz ona ulaşınca kadar belki 100, belki bin, belki de on binlerce sayıya ulaşmasını sağlıyor.

Yine, aynı şekilde, hayvanseverlerin yapmış olduğu hatalar da sokak hayvanlarının aynı şekilde sayılarının, popülasyonunun çoğalmasına sebebiyet veriyor. Ha, buradaki sebep nasıl? Bilerek veyahut da bilmeyerek veya duygusal boyutta... Belediye çalışanlarının herhangi bir bölgedeki bir hayvanı -yaralı olabilir, saldırgan olabilir, alfa demiş olduğumuz bir köpektir- alması gerekiyordur ama hayvansever arkadaşımız bunu medyaya çekerek veya kameralara çekerek, sosyal medyada paylaşarak, belediyelerin zulüm yaptığını söyleyerek belediyelerin çalışmasını engelliyorlar. Bu konuda çalışan arkadaşlarımızın da bu kısımda ciddi manada sıkıntıları var. Aynı şekilde üst idari makamlara, sayın milletvekillerimize, bakanlarımıza, belediye başkanlarımıza, üst düzey bürokratlara ulaşarak da –kendilerini, evet, güzel de anlatabiliyorlar- karşı taraftaki insanlar da olayın tam şeyini bilmediği için, bize gelen direkt emir: “Bulunmuş olduğunuz bölgedeki çalışmalarınızı iptal ediniz.” E, şimdi iptal ettiğiniz takdirde de oradaki bir hayvanın rehabilite edilmesi gerekirken rehabilite bu sayede durmuş oluyor.

Dünyadaki çözüm örneklerine girmek istemiyorum. Barınaklara yerleştirme, itlaf ve ötenaziyle birlikte, kısırlaştır-yaşat politikası şeklinde üç politika izlenmektedir. Mevcut durumun çözülmesi açısından ise öncelikle yapmamız gereken veyahut da mevcuttaki hayvanlardaki sıkıntılarımızın en başında hayvanların barınma meselesi var. Yani bu hayvanlar sokakta mı barınacak, doğal yaşam

alanında mı bırakılacak veya kalıcı bir barınakta mı barınacak? Bununla ilgili en öncelikli sorun, barınma meseleleri. Bu barınma meselelerinin de halledilmesi yönünde -biraz sonrasında kanundaki değişiklikler kısmımızda da anlatacağız- biz şunu söylüyoruz: Öncelikle, bir, belediyeye ait alanların kullanılması. Her ilçe belediyesi veyahut da il belediyesi nüfusunun 1/1.000'i oranında, binde 1'lik oranında geçici veyahut da kalıcı veyahut da doğal yaşam merkezi, ismi her ne olursa olsun, bir rehabilitasyon merkezi yapılarak tüm ilçelerin ve illerin bu işin içerisinde yer almasını sağlamak.

İkincisi, STK'lere ait alanlar. Evet, STK'lerimizin en büyük yakınmış oldukları şey, yeterli maddi destekleri alamadıklarını söylüyorlar. Bu konuya ilişkin, gerçekten iş gücüne sahip veyahut da gerçekten bu konuya ait çalışma özverisine sahip olan yerlere, yerleri olmayanlara yer tahsis edilmesi, yerleri olanların da eksikliklerinin yerel yönetimlerce veyahut da bakanlıklar tarafından giderilerek bu alanda barınmalarını sağlayacakları ortamların oluşturulması gerekmektedir.

Yine, park ve boş alanlarda ve kamusal alanlarda, örneğin Türkiye Büyük Millet Meclisinin boş alanında milletvekillerimizin kararı neticesinde şunu diyebilirler: "Biz TBMM'nin boş alanında 100 tane sokak hayvanının beslenmesini yapacağız; bunun gıda ve ihtiyaçlarını belediyeler, sağlık ihtiyaçlarını belediyeler karşılasın." dediği takdirde kamu kurumlarında da damlaya damlaya göl olur metoduyla hayvanların barınma kısmında çözüm noktası elde edebiliriz.

Beslenme kısmına geldiğimiz zaman ise ikinci bir kısım, gerçekten bu hayvanların bir beslenmesi lazım, ihtiyaçları var. Bu beslenmeleri yapabilmemiz için de yine belediyelerin öz kaynakları... Bütün belediyeler burada mevcut olarak mücavir alanları içerisindeki hayvanların beslenmesi için kamu kurum veya kuruluşlarının artık gıdalarının, "atık" demiyoruz, kazan artıkları... Çünkü atık gıdalar, içlerinde kürdanların, plastik maddelerin bulunduğu, hayvanların kesinlikle yemelerine elverişli olmayan gıdalardır. Biz kurumlara girdiğimiz zaman şunu söylüyoruz: Biz sizin kazan artıklarınıza talibiz, atık gıdalarınıza değil. Bazı işletmeler, oteller bu konuda bizlerle protokol yapmak istiyorlar ama yapmış olduğumuz ziyaretlerimizde çöplerini temizletmek istiyorlar ve kendilerini sosyal bir projenin içerisinde varmış gibi gösterip reklamlarını yapmak istiyorlar. Bundan dolayı da biz sadece artık gıdaların, özellikle kamu kurum ve kuruluşlarından alınarak bu alınmış olan gıdaların hem israfının engellenmesi hem de milli servetin yok olmaması için bu alanda değerlendirilmesinin uygun olduğunu, belediyelerin de yine öz kaynaklarıyla, kendi maddi imkânlarıyla da gıda alabileceklarini söylüyoruz.

Vatandaşlardan yardım kampanyaları yapılabilir, yasada böyle bir düzenleme mevcut yanılmıyorsam, var. Hani 5199'da değil de diğer Dernekler Yasası'nda böyle bir şey var. Parasal veyahut da mama bağıışı alınarak bunların aynı şekilde gıda ihtiyaçları giderilebilir. Yine, toplanan gıdaların en önemli olan kısımlarından bir tanesi ise kullanım şeklidir. Biz Büyükşehir Belediyesi olarak, evet, almış olduğumuz, mesela Cumhurbaşkanlığımız Külliyesinden, Türkiye Büyük Millet Meclisinden, askeriyemize bağlı özel kuvvetlerden, Mamak Muharebe Okulundan, Esenboğa Havaalanı'ndan... Şehir hastanelerinin mutfaklarıyla bu konuda bir anlaşmamız, protokol yapma çalışmalarımız var yerlerine oturması için. Yine, büyük marketlerden, Metro Gross gibi bir marketimiz bize bu konularda destek sağlıyor.

Biz aldığımız gıdaları direkt olarak günlük kullanım olarak kullanıyoruz. Ama bunun iki yöntemi daha var: Birincisi, Samsun Büyükşehir Belediyemizin Nurhan Bey'in söylediği gibi konserve yapımı şeklinde miadının uzatılması, diğeri ise bu alınmış olan tüm gıdalarla birlikte, özellikle biz şunu söylüyoruz: Bununla ilgili fizibilite çalışmamızı da yaptık biz. Hallerden ve pazarlardan meyve sebze artıklarıyla birlikte onların da alınarak, kamu kurum ve kuruluşlarındaki gıda artıklarının da alınarak kinetik bir enerji sistem içerisinde suyunu kaçırarak "ekstruder sistem" demiş olduğumuz sistemle de "kuru mama" demeyelim de posa... "Mama" dediğimizde bunun vitamin-mineral değerlerinin,

rasyonunun yapılması gerekiyor. Rasyonsuz dahi olsa, yine aynı şekilde bu ürünlerimizin içerisine katabileceğimiz mezbaha atıklarımızın da içerisine koymuş olduğumuz bir kan, sokak hayvanlarındaki, etçil hayvanların protein ihtiyacı olan -yani biz yüzde 18 diyoruz da yüzde 22 genelde bir ihtiyaç şeyimiz oluyor, yüzde 22 ile yüzde 25 arasında- bu protein kısmını da bunlardan çok rahat bir şekilde sağlayabiliriz çünkü mezbahalardaki artık gıdaların hepsi yani özellikle kan ve diğer kısımlar çöpe gidiyor, kemik kısmıysa sabun yapılmak üzere fabrikalara gitmektedir.

Yine, bu alanlarda en büyük sıkıntılardan bir tanesi kısırlaştırma ve tedavi. Evet, büyükşehir belediyelerinde, ilçe belediyelerimizde klinik alanlar olmasa bile, büyükşehir belediyelerimizin kendi alanları bulunmakta, bu alanlarda kısırlaştırma yapılarak popülasyonun önüne geçilmeye çalışılabilir. Bunun yanında, veteriner fakültesi olan iller... Biz bunu Ankara Veteriner Fakültesiyle birlikte -ortak bir protokolümüz var- 2013 yılından beri devam ettirmekteyiz. Onlarla birlikte bir katkı sağlanabilir ama fakültelerimiz bu konuda bizler kadar hızlı ve yerlerinin, özellikle yoğun bakım ünitelerinin olmamasından kaynaklı kısırlaştırma operasyonlarına biraz soğuk bakıyorlar.

Bizim şu an mesela gün içerisinde 50-60 tane hayvanımız geldiği zaman, bir hayvanın -malumdur, hocamız da burada- en az yedi gün müşahede altında tutulması, yirmi bir gün gibi bir süre, bakım süresi olduğu için, fakülteler bu kısımdaki barındırma kısımlarına biraz sıcak bakmamaktalar. Veteriner hekim odasıyla birlikte serbest veteriner hekimler bu işin içerisine, bu mecranın içerisine çekilebilir. Evet, biz bununla ilgili de bir çalışma yaptık, 2016 yılı itibarıyla Ankara Veteriner Hekimler Odasıyla görüştük. Bakanlığın bize vermiş olduğu hayvan başına kısırlaştırma ödeneğinin üzerine çıkarak -o zaman 75 TL vermiştik, Bakanlık 50 TL demişti- biz 75 TL verdik ama özel klinikler bu miktarın yeterli olmadığını, bundan dolayı da bu projenin içerisinde yer alamayacaklarını... Biz bunun sosyal bir proje olduğunu söylesek de onlardan bize gelen şöyle bir şey vardı: "Çok doğru, çok haklısınız. Özel hastaneler de lütfen insanlar için bir sosyal proje yapınlar. Neden her şey bizden bekleniyor?" Evet, onlar da haklı. Sonuçta burada bir geçim kaynakları var. Yani bu geçim kaynakları içerisinde de onları sokak hayvanlarıyla birlikte boğma şansımız yok gelir gider kısmında.

Vatandaşlarımızın bilgilendirilme ve bilinçlendirilmesi açısından, vatandaşlarımız gerçekten bu konuda duygusal, duyarlı ve toplumumuzun bazı değerleri var ama maalesef bilinçlendirme kısmında da yetersizliklerimiz mevcut. STK'lerimizde aylık toplantılar yapılabilir ama STK, başlı başına, belediyelerimizin yani aslında bizim en büyük destekçimiz olması gerekirken bir sorun teşkil etmekte yani devamlı eleştiren... Hani bir atasözümüz var, amaç üzüm yemek değil, bağcıyı dövmek olduğu için... "Biz diyelim, belediyeler yapsın." Yani veteriner hekimin işine dahi, kısırlaştırmasına, tedavisine dahi karışmaya başladılar. Bundan dolayı biraz sıkıntılar yaşıyoruz. İlçe belediyelerinin yetkilileri toplanabilir, evet, il hayvanları koruma kurulumuz bu kısımda da yapılabiliyor. Yani süreçte bu tarzda sorunlarla karşılaştık.

Burayı ben fazla uzatmak istemiyorum. Bilmiyorum, hani, hayvanların neden sokağa düşmesi, sebebi veyahut da mevcut durumun hızlı çözümü noktasında bunlar var.

Bir de bunların yanı sıra şu an sunum yapacağımız kanunda madde madde gitmiş olduğumuz bir şey var. Evet, 5199 sayılı Kanun'umuz gerçekten medeni bir kanun, Avrupa ülkeleri ve Amerika'yla karşılaştırınca da ciddi manada çok güzel. Bugün dünyada insan nüfusunun onda 1'i ölçüsünde mesela sokak hayvanı vardır. Bugün Ankara'da mevcutta hayvanın olması gereken sayı mesela 5,5 milyon yani 550 bine kadar sahipli hayvanın olması, sahipli ve sahipsiz hayvan gibi bir popülasyonun olması normaldir ama biz Ankara Büyükşehir Belediyesi olarak yapmış olduğumuz bir çalışmayla Ankara'daki mevcut hayvanların yani sokak hayvanlarının, sahipsiz hayvanların mevcut durumunu ölçmek, sayı adedini bulmak için özellikle ilçe belediyelerinin dört yıl içerisinde büyükşehir belediyesiyle birlikte

yapmış olduğu kısırlaştırma sayılarını, artı, ilçe belediyelerimizin kendi beyanları dâhilinde mevcut olarak bulunan bölgelerindeki kısırlaştırılmamış hayvan sayılarından hareket ederek şu aşamada toplam canlı köpek sayısı 91 bin, bunun 38 bini, hatta 39 bin civarı kısırlaştırılmış, 52 bin tane hayvanın ise kısırlaştırılmamış olduğunu; yine, kedi olarak ise 11 bin kedinin kısırlaştırılmış, 30 bin kedinin de kısırlaştırılmamış, toplamda 41 bin kedinin olduğunu ve toplamda canlı sokak hayvanlarının sayısının ise şu an Ankara’da 134 bin civarında olduğunu -artı eksi yüzde 10’luk dilimler içerisinde- tespit ettik.

Bu konuda ciddi maliyetlerimiz de var. Ankara Büyükşehir Belediyesinin yapmış olduğu çalışmalar sonucunda 2016-2017 ve 2018 tutarlarımızı yazdığımızda 7 milyon 137 bin 2016 yılında, 2017 yılında ise 8 milyon, 2018 yılında ise 9 milyon 518 bin lira gibi bir maliyetimiz var sokak hayvanları sorunun çözülmesi yönünde. Ha, burada şöyle bir şeye değinmek istiyorum: 2016 yılının verisiydi, ondan sonra pek bir veri toplanamadı da Ankara bölgesinde kamu kurum ve kuruluşlarının yapmış olduğu harcamaları da hesap ettiğimizde 23 milyon civarında bir maliyetin oluştuğunu, kamuya yüklendiğini gördük. Hatta bunun 1,3 milyonunun Sağlık Bakanlığımıza ait olduğunu, Sağlık Bakanlığı ise Türkiye genelinde 13 milyon lira civarında kuduz aşısından, kuduz hastalığından kaynaklı böyle bir harcama yaptıklarını söylediler. Ben sunumun madde madde değişmesi kısmında Aydın Bey’in bu konuda biraz konuşmasını...

BAŞKAN – Buyurun.

8.- Ankara Büyükşehir Belediyesi Veteriner Hekimi Aydın Kayalı, 5199 sayılı Kanun ve yapılması gereken yeni yasal düzenlemeler hakkında sunumu

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ AYDIN KAYALI – Değerli kurul üyelerimiz ve milletvekillerimiz; biz bu konuda bir çalışma oluşturduk. Bu çalışmalarda da var olan kanunda bazı tanımsal değişikliklere gidilmesini istedik. Özellikle güçten düşmüş hayvanlar konusunda... Her tanımımızın altında sebebimiz var. Bu sebeplerde, mesela, kurum kuruluşlarda görev yapmış olan yaşlı ve emekli hayvanların terklerinin önlenerek onların koruma altına alınması için bu tanımda bir değişiklik istedik.

İkinci olarak, bizi en çok ilgilendirenlerden biri, 5199 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinde “Yerel yönetimlerin, gönüllü kuruluşlarla işbirliği içerisinde, sahihsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri ve hastaneler kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlamaları ve eğitim çalışmaları yapmaları esastır.” kısmında, burada il ve ilçe belediyelerinin nüfusunun en az binde 1’i oranında kapasiteli üç kavram oluşturduk: Birisi doğal yaşam alanları, ikincisi geçici bakımevleri, üçüncüsü de kalıcı hayvan barınağı kurmaları. Burada da bu çalışacak personelin bakanlık tarafından, yetki devrettiği kurum tarafından eğitim verilerek sertifikalandırılması uygun gördük.

Yine, üçüncü olarak, “pet shop”larda hayvan satışı konusunda özellikle ileriki maddelerde de belirteceğiz, 30344 ve 28078 sayılı Yönetmeliklerle entegre edilmesi isteniyor. Buradaki amacımız şu: “Pet shop”larda satılan hayvanların mutlaka mikroçip, şu anda çıkan yönetmelikle mikroçip altına alınmasını ve bu mikroçip altına alınan hayvanların satıştan sonra takibinin edilebilmesi ve sokağa terkinin önlenmesini planlıyoruz. Burada, Bakanlık bu konuda çıkarttığı yönetmeliklerde pek çok ayrıntıyı düşünmüş. Sadece cezai kısmında hiçbir hüküm yok. Bu yapılmadığı veya sokağa atıldığı takdirde ne olacağı belli değil. Ama bu maddede yani çıkan yönetmelikte 5199 sayılı Kanun’la entegre edilirse pek çok şeyin kontrolü ve takibi, özellikle sokağa atılmalar engellenebilecektir. Buna ek olarak da “pet shop”lardan alınan hayvanların da minimize edilebilmesi –az önce konuşulan kavramlar içerisinde- mümkün olacaktır. Bunların haricinde, zaten dördüncü bölümde belirttiğimiz sahipli hayvanların numara altına alınması...

Asıl bizim isteklerimiz cezalar, beşinci bölümde. Beşinci bölümde, 5199 sayılı Kanun'un dördüncü bölümündeki yasaklarda- 14'üncü maddesinde "Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak, işkence yapmak." bu gibi maddelerde 300 Türk lirası gibi bir rakam var. Bunlarda, insan tarafından işlenen cinsel istismar, eziyet ve işkence hâllerinde cezai müeyyidelerin TCK'ye göre cezalandırılmasını istiyoruz. Buradaki sebepleri de zaten basın dan sizler de biliyorsunuz.

İkinci olarak, bu cezalar kısmında bizlerin çok önemsedığı, veteriner hekimler ve onların sorumluluğunda çalışan yardımcı personellerin görevleri esnasında istem dışı gelişen müdahalelerin cezai müeyyidelerden muaf tutulması, olayın kasti olduğuna dair şüpheler bulunması durumunda valilikler bünyesinde kurulacak olan il hayvanları koruma kurulunda olayın değerlendirilip gerekli iş ve işlemlerin yapılması yönünde karara bağlanması... Bu da sürekli olarak hukuki işlemlerin sürdürülebilirliğinin sistemi engellememesi için il hayvanları koruma kurulunda bu tür şeylerin halledilebileceğini düşündük.

Üçüncü olarak da yerel yönetimlerde çalışan personellerin, görevlerini engelleyici hakarete, psikolojik ve fiziksel baskılara karşı koruma altına alınması, bu tarz harekette bulunan kişi veya kişilere caydırıcı özellikte olmak kaydıyla cezai müeyyidelerinin konulması, alanda çalışma yapan görevlilere yardım etmek üzere gerekli durumlarda kolluk kuvvetlerinin en hızlı şekilde müdahalesini sağlayacak kolaylıkların getirilmesini arzu ediyoruz. Buradaki amacımız da faaliyetlerimiz sırasında hayvansever kuruluşlardan, STK'lerden bizlere gerçekten destek olanlar olduğu gibi -az önce Başkanımızın dediği gibi- çeşitli yayın kuruluşları, çalışmalarımızı baltalayan, durduran pek çok STK'miz de mevcuttur. En azından bunlara karşı da belediyelerdeki tüm veteriner arkadaşlarımızın korunmasını istiyoruz.

Tehlikeli ırklar konusunda 5199 sayılı Kanun'un dördüncü bölümünün 14'üncü maddesinde belirtilen ırkların belediyeler tarafından alınması ve bakılmasını istiyor. Fakat bunların sürekli olarak barınaklarımızda bir külfet teşkil etmesi, çoğu ilçelerimizin küçük kapasitede olan barınaklarının neredeyse üçte 1'inin, üçte 2'sinin bu hayvanların oluşturması nedeniyle işlemlerimiz gerçekten zorlaşıyor. Bu konuda da isteğimiz, oluşturulabilecek kurullarla, gerekirse bu tür hayvanların kısırlaştırıldıktan sonra tekrar sahiplenilmesi konusunda birtakım değişiklikler önerilmesini veyahut da bunlardan çok zararlı olabileceklerin kesinlikle oluşturulacak kalıcı barınaklarda belediyeler tarafından takibinin yapılmasını ama bunun üretimi ve diğer konularda da mikroçiple mutlaka belediyelerin takibinin sağlanacağı tedbirlerin alınmasını istiyoruz.

Diğer bir konu, hep belediyeler yükün altında oldukları için pek çok kişi niye belediyeden...

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAĞLIK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI PAŞA ENVER BAYSA – O konu da biraz önce bahsetmiş olduğum gibi Sayın Başkan, değerli üyeler; özellikle en fazla infialin olmuş olduğu kısım, sokak hayvanlarının rehabilite edilmek için yakalanmaları esnasındaki karşılaştığımız durumdur. Mevcutta kullanmış olduğumuz ilaçların -Ksilazin demiş olduğumuz bir ilaç kullanıyoruz- bu ilacın, tüftüf demiş olduğumuz veya silah yöntemiyle atmış olduğumuz zaman etki süresi beş dakikaya kadar uzayabiliyor. Bu beş dakikalık süreç içerisindeyse bunu atmış olduğumuz hayvan o anda 1, 2, 5 kilometre gibi uzak bir mesafeye gidebiliyor veya yakalamış olduğunuzda gerekli anesteziyi almadığı için yani bu yakalama aparatlarına karşı bir çaba içerisinde bulunuyor. Bu çabayı da çektikleri zaman hayvanı elinize alamazsınız, "Gel kuzum, kucağıma alayım, yerleştireyim." deme şansınız yok. Isırılma ve yaralanma olaylarıyla karşı karşıya kalıyorsunuz. Bizim için en önemli nokta, hayvan sağlığını ve sıhhatini bozmayacak şekilde uygun ilaçların kullanılması. Diyeceksiniz ki: "Türkiye'de yok mu?" Kullanacağımız bazı ilaçlar maalesef şu anda Türkiye'de ruhsatlandırılmış değil, ruhsatlı olan ilaçlar da Türkiye'ye gelmiyor. Bu konuda biz özellikle Bakanlıktan destek istiyoruz.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ AYDIN KAYALI - Onun haricinde, sekizinci bir konu olarak mobil kısırlaştırma üniteleri var. Bu kanun ilk çıktığından beri en çok üzerinde durduğumuz konulardan biri. Hayvanların kısırlaştırılması mobil ünitelerde yapılamaz, yapıldığı takdirde pek çok sorunla karşılaşılacağını söyledik. Geçtiğimiz zaman içerisinde bu konuda haklı çıktığımız pek çok örnekle de görüldü. Kesinlikle mobil kısırlaştırma ünitesi kavramının kanundan çıkartılması ve bununla beraber hayvan ambulansı ve benzeri kavramlarda ruhsatlandırma yapılarak kanuna dâhil edilmelerini istiyoruz.

Bunların dışında, önemli tavsiyeler konusunda... Bir kere kısırlaştırma konusu, evet, şu anda var olan inanılmaz sayının tek çözümü gözüküyor. Fakat burada arkadaşlarımızın dediği gibi, tek tek belediyelerin yapacağı çalışmalar hiçbir anlam ifade etmiyor. Burada mutlaka, ülke genelinde, eş zamanlı bir faaliyete gidilmesini tavsiye ediyoruz. Yine, ilçe belediyelerinin bölgelerinde çalışma yapabilmesi için arkadaşlarımızın dediği gibi veteriner müdürlükleri ve kadroların tahsis edilmesini talep ediyoruz. Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde şu anda kurulmuş bulunan ilaç takip sistemi, yine yerel yönetimler açısından ciddi bir yük oluşturmakta. Bu sistemde sürekli olarak, özellikle yakalamalarda kaydın gerçekten arkadaşlarımız açısından zorluklar oluşturması nedeniyle belediyeden bu sistemden bir miktar muaf tutulmasını istiyoruz.

Bir de önemli bir konu, büyük illerde hayvan mezarlıkları konusunda kanuni bir altyapımız yok. Bu konuda çok talep geliyor ve rastgele uygulamaları var belediyelerimizin. Bu konunun da kanuna girmesini, bir temel oluşturulmasını talep ediyoruz.

Çok teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAĞLIK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI PAŞA ENVER BAYSA – Sayın Başkanım, sunumun bir kısmında atlama oldu galiba, fotokopinin acizliğine uğramış arkadaşımız. Bu toplanılan sahipsiz ve güçten düşmüş olan hayvanların bırakılması kısmında, 5199 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi, 26166 sayılı Yönetmelik'in de 7'nci maddesinde özellikle STK'lerimizin, hayvanseverlerimizin de olmazsa olmaz demiş olduğu bir maddemiz var. "MADDE 21 – (1) Toplanılan sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlar aşağıdaki esaslara göre bakılır:

d) Geçici bakımevlerinde on gün süre ile gerekli duyurular yapıldığı halde sahiplendirilemeyen hayvanlar kontrolleri, aşıları ve tıbbî müdahaleler ile kısırlaştırılmaları yapıldıktan ve operasyon yaraları kapandıktan en az yedi gün sonra kayıt altına alınıp, müdahale görmüş olduklarını gösteren işaretler üzerlerinde olacak şekilde veteriner hekimin onayıyla alındıkları ortama geri bırakılır. "

5199 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinde de "...öncelikle alındıkları ortama bırakılır." denilmekte. Yine, 26166 sayılı Yönetmelik'in 7'nci maddesinde de "...müteakip alındığı ortama bırakılır." diye bir kavram var. Biz belediyeler olarak, özellikle Ankara'daki ilçe belediyeleriyle birlikte bu kısma kadar "Tamam." diyoruz. "Yerel yönetimlerce, mücavir alanları içerisinde uygun görülen ortama bırakılmaları esastır." şeklinde değiştirilmesini arzu ediyoruz. Bunun sebebi de örneğin herhangi bir parkımızı ele aldığımızda, Güvenpark'ı mesela ele alalım. Burada 20 tane hayvanımız var, hayvanseverlerimiz ve STK'lerimiz buradaki hayvanların gerekli rehabilitesi yapıldıktan sonra 20 hayvanın da Güvenpark'a bırakılmasını istiyorlar, bu maddeler eşliğinde. Biz de diyoruz ki: "Bu park alanında bu popülasyon gerçekten çok fazla, infial durumları ortaya çıkmak üzere. Burada 5'ini bırakalım, 5-6'sını da diğer uygun alanlara bırakalım." Burada bundan dolayı da uygun görülen ortama bırakılması şeklinde bir görüşümüz var.

İkinci kısımda da arkadaşlarımız cezai kısımların tam, net anlaşılmadığına dair bir şeyler söylediler. Bu kısımda da biz şunu söylüyoruz: Yani 5199 sayılı Kanun'un dördüncü bölümünde "Yasaklar" başlıklı 14'üncü maddesinin (j) bendinde "Hayvanlarla ilişki içerisinde bulunmak, işkence yapmak." Bunun 3.000 Türk lirası gibi bir mali şeyi varken biz bunun TCK'ye alınmasını arzu ediyoruz. Bu yönden dolayı bir sıkıntımız yok. Diğer kısımda da hayvanseverlerin veyahut da STK'lerin cezalandırılması mahiyetinde değil, yerel yönetimde çalışan personelimizin görevlerini engelleyici harekette bulunanlar, psikolojik veyahut da fiziksel baskı kuranlar... Ha duygusal olabilir, siyasi de olabilir yapılan hareketler, farklı bir amaçla da yapılabilir. Sizin bu amacı bana Güvenpark'ta yapmış olduğunuz süre içerisinde benim oradaki 20 hayvanı alabilme şansım mevcut değildir. Bunun bizlere, belediyelere yaptırımları olduğu kadar da gayriihtiyari, samimi olarak da olsa yani eğer böyle bir engellenme hareketi varsa onların da caydırıcı müeyyidelerinin olmasını arzu ediyoruz.

Sayın Başkanım, en son bize bir idare mahkemesinden gelen kesinleşmiş bir karar var. Bu karar sayesinde, belediyelerde çalışan özellikle veteriner şube müdürlerimize, görev esnasında bulunan bütün personellerimize ilerleyen yıllar içerisinde Sayıştaydan rücu kararının dahi çıkma şansı vardır. Sokaktaki herhangi bir hayvanın, vatandaşa yaralama veyahut da ölüme yönelik bir şey olduğu takdirde bir cezanın kesinleşmesi... Onu isterseniz arkadaşımız tam metin olarak okusun, net bir şekilde anlaşılın Sayın Başkanım.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VETERİNER HEKİMİ AYDIN KAYALI - Bu da biz bağlayan bir karar -Ankara 11. İdare Mahkemesi- direkt bize vurgu yapan bir karar. Şimdi, "Sahiplenen olmaması hâlinde bu hayvanların alındıkları yerde bırakılacağı, alındığı ortama bırakıldığı yerde insan ve çevre sağlığına tehdit oluşturacağı anlaşılın hayvanların öldürüleceğinin düzenlendiği görülmüştür." Mahkeme böyle bir bilgi veriyor, diyor ki: "Böyle bir şeyin yapılması gerekiyordu." Mahkemenin 13/12/2010 tarihli ara kararı üzerine davalı idarenin gönderdiği bilgi ve belgelerden, davacıların murisinin ölüm olayının, iki ay önceden itibaren ölüm olaylarının meydana geldiği yerde başıboş ve saldırgan köpeklerin bulunduğu, birçok defa da ihbar edildiğinin, bu ölüm olayı sonrası olay yerine gelen veteriner ve diğer görevlilerin de köpeklerin saldırısına maruz kaldığının ve dolayısıyla sahipsiz hayvanların gerekli kontrol ve aşılarını yapıp kısırlaştırdıktan sonra güvenli bir şekilde alındıkları ortama geri bırakmakla yükümlü olan davalı idarenin bu yükümlülüklerini yerine getirmedikleri görülmektedir. Bu hâliyle, davacılar murisin ölümüne, davalı idarenin hizmet kusurunun bulunduğu..."

Şimdi, burada biz aldığımız küpeli köpeğimizi geri bırakıyoruz. Biz psikolog olarak bir işlem yapamıyoruz. Çünkü köpeğin barınakta saldırgan olduğu, kulübede onun ne şekilde saldırgan olduğu anlaşılmıyor. Aldığımız köpeğimizi de küpeleyip geri bırakmak zorunda, işaretli üzerinde olacak şekilde geri bırakmak zorunda kaldığımız için, vatandaşımız ısırılıyor ve bizi, belediyeyi mahkemeye veriyor. Belediye de... Mahkemelerimizin bazıları reddedebiliyor ama bizim da tazminat davamız var, büyükşehirin de tazminat davası var, hükmedildi ve ileride Sayıştay bunu görev hatası olarak da yaz. Biz, aldığımız küpeli köpeği yerine bıraktığımızdan dolayı vatandaşın ısırılmasından dolayı tazminat davasına mahkûm olduk ve bundan dolayı da yasanın öyle bir çelişkisi var ki hem alıp bırakıyoruz, sahada küpeli köpeğimizin olması gerekiyor ve bundan dolayı da niye bıraktıysak, ısırılmışsa vatandaş cezayı biz çekiyoruz. Yani böyle bir yasal sıkıntı var.

Şimdi, STK'lerin istediği en önemli iki nokta var: Birisi 6'ncı madde, alındığı yere geri bırakılması. İkincisi, veteriner müdürlüklerinde çalışanların cezalandırılması. Bizim en çok sıkıntı çektiğimiz iki noktada onlar bastırıyolar, kurullarla. Biz karşısında değiliz, hayvan tecavüzüne, istismarına, eziyetine ceza verilsin, hiç de sorun yok, bu olması gereken bir şey. Ama biz görevimizi yaparken yani besleyen gibi değiliz biz, köpekler bize besleyen gibi yaklaşmıyor. Arkadaşlar sokakta köpekleri toplamak

zorundalar, kısırlaştıracağız. Bunu aparatla da alıyorlar. Şimdi, aparatla alıp arabaya koyarken çektikleri görüntülerle biz büyük davalarla uğraşacağız veya işte uyuşturucu madde attığımızda o uyuyan köpeğin ölmüş hâli gibi düşünün, onunla uğraşacağız ve hepsiyle mahkemelik olacağız. Eğer kamu işini yaparken mahkemelere düşersek işimizi yapmadan direkt kendimizi savunmak için diyeceğiz ki: “Sayın hâkim, uyuşturucu madde attık bu fotoğrafta görülen hayvana, biraz sonra anesteziyenin uyanacak.” ve gidip açıklamak zorunda kalacağız veya aparatla aldığımızda eziyet olarak görecekler. Bunu, kamu işini yapan bizim müdürlüklerdeki personelin TCK’ye aldığımızda olacak olan, bizim hiçbirimizin işimizi yapmadan oturacağımızdır. Yani ben veya işte diğer veteriner hekimi arkadaşlar, bu veteriner müdürlüklerinde çalışan personeller riske girmemeye çalışacaklar. O zaman ne yakalama olacak ne köpek toplama olacak, çünkü bu risk artık. Çünkü böyle biraz önce dediğimiz gibi kucakta köpek yakalama yok.

İkincisi de aldığımız köpeği yerinde bıraktık. En çok bastırdıkları iki konu için söylüyorum. Isırıldı, davalı biziz. Şimdi biz bazı tehlikeli yerlerde, bu aldığımız, her şeyi aldığımız yerde bırakmak yerine... Biraz önce doğal yaşam alanları dedik. Gerçekten, mesela Büyükşehir Belediyesinin 5 bin kapasiteli bir yeri var, 5 bin kapasiteli bir yer yapacaktı, proje var. Şimdi, orada galiba 100 dönüm bir arazi. 30 dönümünü STK'lere bıraksak; ikişer, üçer dönümlük yerlerde güzel alanlar da olsa, kulübeler ve yaşam alanları standardı olsa... Özellikle tehlikeli, popülasyon olarak çok olan, insan sağlığı ve çevre sağlığı, hayvan sağlığını etkileyecek bölgelerdeki yerlere doğal yaşam alanında, kendilerinin sorumluluğunda biz teknik hizmetlerini verelim, beslenmesini verelim ama bakımla ilgili de onlar zaten varlar yani baktıkları yerler çok. O bölgelerdeki sorun olan, özellikle tehlikeli olan yerlerde, orada bakılsa doğal yaşam alanları burada önemli bir yerde olacak. Çünkü sokakta artık iki tarafın da sağlığı açısından yaşam standardı yok. Yani biz iki tarafı da gördüğümüz için...

Batiken'te vatandaşın biri tarlaya girdi. Yirmi yerinden ısırılmış çocuk ve yani her yer apartman, işte AVM'lerin olduğu bir yer. 20-25 köpeğimiz var. Çocuk sadece girmiş bulunmuş. E, şimdi, 20 yerinden ısırılmış bütün vücudu, gazetelere falan da çıktı, o çocuğun ömür boyu bir travması olacak. Şimdi, biz orada müdahale etmek zorundayız ama küpeli veya hayvanseverler baktığı için alamıyoruz. Mesela oradakini doğal yaşam alanında bir yerde, hayvanseverimizin kontrolünde... Biz de kötü bakılmasını istemiyoruz, biz de binlerce hayvan iyileştirdik, canı değiliz hiçbirimiz ama belirli noktalarda sağlıklı koşulların oluşturulması gerekiyor. Bunun için de “Aldığımız yere bırak.” maddesinin aynı kalmasıyla cezai işlemlerin çalışan personele getirilmesi kadar sıkıntılı bir durum olmayacak çünkü en çok bastırdıkları nokta bu.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun, Çankaya Belediyemiz.

9.- Çankaya Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü Ayla Pilten'in, Belediye olarak sahihsiz hayvanlarla ilgili yaptıkları çalışmalar, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYLA PİLTEN – Sayın Komisyon Başkanım, sayın vekillerim; tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Kısaca yaptığımız çalışmalardan bahsedeceğim ve sorunun tespiti ve çözüm noktalarını paylaşacağım sizlerle. Yapılan tüm çalışmalar tabii ki insan ve hayvan sağlığını koruma amaçlı yapılmaktadır. Yasanın öngördüğü şekilde rehabilitasyon merkezimizin çalışmaları vardır. Toplanıp, kısırlaştırılıp postoperatif bakımlarından sonra sahiplendirme veya alındığı ortama bırakma şeklindedir. Bu döngü içinde çalışıyoruz ve biz 2015 yılından sonra 10 yeni proje geliştirdik bu noktada. Bir de

Ankara Büyükşehir Belediyesinin tespitleriyle 2019 yılında, az önce de kendileri değindiler, yaklaşık 135 bin sahipsiz hayvan olduğunu söylediler ve bunun 93 bine yakını da köpek. Bunun 20 binin üstü veya en azı diyeceğimiz, Çankaya bölgesinde bulunmaktadır.

Kısırlaştırmalıyız, kesinlikle ilk hedefimiz ve ilk görevimizin bu olması gerekiyor diyoruz. En azından zaten dünyadaki sistemle ilgili veriler de var. Isırma vakalarının da kısırlaşmamış köpekte kısırlaşıma göre 3 katı fazla olduğunu görüyoruz.

Bu veri bilimsel bir veridir. Bir anne ortalama 8 yavru doğuruyor. Altı yılda, eğer kısırlaştırılmazsa en iyi niyetlerle- yani yaşayabileceği şekillerle bu rakamlara gidilmiştir- 531.441 rakamına ulaşılıyor bir dışıdan altı yılda. Durumun ne kadar önem taşıdığını da burada vurgulamak istiyoruz. Biz 2018 yılında sadece 1.507 dışı köpek kısırlaştırdık Çankaya Belediyesi Rehabilitasyon Merkezi olarak. 3 bin küsur kısırlaştırmamız ancak bunun 1.507'si. Bunu yaparak biz 13.563 hayvanın sağlıksız ortamlara doğmasını engellemiş olduk.

10 Şanslı Proje yaptığımızı az önce belirtmiştim. 1'incisi "Şanslıyız." Neden şanslıyız? Çankaya bölgesindeki sahipsiz hayvanlar, daha doğrusu köpeklere "Şanslı" ismini verdik. 2018 yılında 3.246 sokak hayvanını kısırlaştırdık. Turuncudur bizim küpelerimizin rengi. Hedefimiz 2019 yılında 4 bin kısırlaştırmadır. Ancak Büyükşehir Belediyemizin de paylaştığı gibi biz daha evvel Ankara Veteriner Hekimleri Odasına da bu konuda iş birliği yapmayı teklif ettik. Maliyetin karşılanamayacağı belirtildi ama biz Orman Bakanlığından teşvik primleri de alıyoruz, tüm belediyeler alıyor kısırlaştırmada. Biz bu yıl 125 bin teşvik primi aldık Çankaya Belediyesi olarak. 50 TL'lik kısırlaştırma ücreti alıyoruz. Elbette bu rakamlara mal olmuyor ama bizi teşvik ediyorlar. Bundan da mutluyuz doğrusu.

Mahalle projelerimiz var. Evet, kısırlaştırıp, aşılatıp yaşatmadır bu. Çok hızlandırdık, 10 mahallede bu projeyi yaptık. İş birliğini muhtarlarla, mahalledeki yerel hayvan koruma görevlileriyle... Şimdi, kanunda "gönüllüler" deniyor, yerel hayvan koruma görevlilerinin tanımı var ve sorumlulukları var. "Yaşam sorumluluğunu almalılar." deniyor mahallelerde, yaşam sorumluluğunun tanımlanması gerekiyor. Aç kalmamaları, agresyonları olanların belediyelerle iş birliği yapıp bunların rehabilitasyon merkezlerinde rehabilite edilmeleri gerekiyor, kısırlaşması gerekenleri bildirmeleri gerekiyor. Yaşam sorunu derken birkaç tanesini orada doyurmak, onunla mutlu olmak değil, tüm yaşam sorumluluğu. Ve mahalle popülasyonu bizim için çok önemli. Örnek, Çiğdem Mahallesi Çankaya'da. Bize göre 400-500 köpek var, oradaki yerel hayvan koruma görevlimize göre 200. Ama Çiğdem Mahallesi belki 200'ü de belki 500'ü de kaldırmayacak; 100 olabilecek ya da 50 olabilecek. Ve o mahallede elbette bekçilik görevi yapsınlar, elbette biz sahiplendirmek için, mahalle popülasyonunu dengeye sokmak için taksit duraklarına, sitelere sahiplendirme yaptık, kulübeler de verdik. Ama çığ gibi büyüyen bir popülasyonda bu attığımız adımlar maalesef ki pek görülür, kayda değer olmadı, sorunu çözme anlamında olmadı.

Rehabilitasyon merkezimizde 141 kapalı koğuşumuz vardı. Doğal gaz sistemiyle ısınmaktadır, zeminleri her yıl yenilenmektedir. 60 da büyük telimiz vardır. Bizim kapasitemiz, 3 bin, 4 bin hayvanı alabilir; Çankaya Belediyesi Rehabilitasyon Merkezi. Ama hayvanların yaşam yeri bakımevleri değildir kesinlikle. Onların orada istasyon olarak gelip, kısırlaşıp tekrar ortamına bırakılması gerekiyor ama ortam olayını daha sonra paylaşacağız. Büyükşehirle beraber de dün toplantıları yaptık.

"Şanslının şansı olun." şeklindeki projemizde biz 2018 yılında 1.251 sokak hayvanını sahiplendirdik. Daha çok çocuklar ziyaret ediyor, öğrenciler çok çok sıklıkla barınağımızı ziyaret ediyorlar. 4 bin öğrenci kadar gelmişti 2018 yılında.

"Senin olanı istemiyorum, benim olanı paylaşmak istiyorum." adıyla "Şanslı" projemiz de... Biz 15 noktada besleme yapıyoruz. Artık ya da atık yemekleri alıyoruz ancak barınağındaki beslenme amaçlı değil, orada zaten kuru mamayla besliyoruz. Hayvanların aç kalıp saldırmalarının

önüne geçmek için alanlarda hayvanseverlerle iş birliğiyle yapıyoruz. Her gün, cumartesi, pazar da dâhil alanlara, hayvanseverlere teslim ediliyor. Son, 2019 yılında da Kara Harp Okulundan sıfır atık projesi kapsamında -taburların ismi de- 600 kilo yemek, 700 kilo da günlük ekmek alıyoruz, her gün alınıyor yine alanlarda beslemek için. Kışın aç kalmamaları için soğuk havalarda kuru mama çıkışını da yapıyoruz.

Biz 2018 yılında 2.993 köpeği sokaktan aldık. Biz “Aman, şurada köpek var, alın.” şeklinde tabii ki şikâyetleri değerlendiriyoruz ama kısırlaşması gereken köpekleri daha ağırlıklı olarak almaya gayret gösteriyoruz.

Üniversitemizde çok büyük sorunlar yaşıyoruz. ODTÜ, Hacettepe kampüslerinde, orada akademisyenler ve öğrencilerden oluşan hayvansever gruplar var. Defalarca da biz toplantı yaptık ama kampüsler de ikiye bölünmüş durumda. “Görmek istemiyorum.” diyen bir grup var, öğrenci ısırıyor veya “Hayır, onların burada yaşaması gerekiyor.” deniyor. Bir çıkmaz da üniversitelerde yaşıyoruz. Padoklar oraya kendimiz verdik, kendileri proje yaptılar, padok ürettiler ama büyük sorun yaşıyoruz ODTÜ ve Hacettepede.

“Şanssızız Çünkü Eğitim Şansımız Var.” Bu çok önemseydiğimiz bir projeydi. Hayvanlara nasıl doğru temas edilir, nasıl yaklaşılması gerekir şeklinde uzman veteriner hekim eşliğinde köpek götürdük okullara. Birçok, 3 bin çocuğa, belki daha fazlasına eğitimler verildi ve sonrasında o çocuklar o rehabilitasyon merkezimizi ziyaret ettiler ve sahiplenmeye teşvik etmiş olduk. Ziyaret ettiğimiz okullardan...

Bir önemli projemizi de Ankara Veteriner Fakültesiyle birlikte gerçekleştirdik. Sokak hayvanlarının da eğitilerek, sosyal eğitim ve uyum programları verilerek yine sahiplendirmeyi teşvik etmek için yaptığımız eğitimlerimiz. Gerçekten 8 tane çok agresif sokak hayvanına Kuru İstasyonumuzda özel eğitim alanlarında fakültemizin hocasıyla eğitimler verildi ve bunlar sahiplendirilmiştir. Veteriner hekimlerimiz de bu eğitimlere katılmışlardır.

Yapılması gereken projelerden... Belirli parklarda köpek gezdirme alanlarını yapmayı projelendireceğiz. Çocuk ıslahevlerinde köpek, hayvan gezdirme için meslek edindirme kursları projelerimizden biri. Görme engelliler için rehber köpek eğitilmesini, mikroçip uygulamasına geçilmesini çok çok önemsiyoruz. Her yapılan kısırlaştırmada tüm belediyelerin mikroçip sistemine geçmesi gerekiyor. Biz 2016 yılında laparoskopik cerrahiyle de ameliyatlarımızı yapıyoruz. Rehabilitasyon merkezimizde aynı anda 6 ameliyat yapılabilir, 6 masa çalışabilir. 11 veteriner hekim ve 64 personelle bu işlemleri yürütüyoruz.

2019 yılında da Mamak Şehit Fehmi Şahin Özel Mesleki Eğitim okuluyla protokol... Zihinsel engelli öğrencileri haftada bir gün kendi servislerimiz gidip alarak... Çocuklar için çok büyük kazanımlar olduğu, çevreyle iletişim kurmaları... YAVSA dediğimiz yavru sahiplenme bölümünde veteriner hekim eşliğinde hayvanları besleyip sularını dolduruyorlar. Zihinsel engelliler için çok büyük kazanım oldu. Bu proje devam da edecek protokol kapsamında.

Biz 2014-2018 yıllarında -birkaç veriyi sizinle paylaşmak istiyorum- toplam 21.596 köpek şikâyeti aldık beş yılda. Toplanan hayvan sayısı 19.031, kısırlaştırılan hayvan sayısı 14.598, aşısı yapılan 24.781, sahiplendirilen hayvan sayısı 7.668, toplam tedavi uygulamamız 108.506, beş yıllık çalışmalarımız. Son dört aylık çalışmalarımızda, yine şikâyet sayımız 2019’un ilk dört ayında 2.206, toplanan hayvan 1.074, kısırlaştırılan hayvan sayısı 1.039, aşısı yapılan 1.278, sahiplendirme 481 ve toplam tedavimiz 5.852.

En çok şikâyet aldığımız bölgeler, Birlik Mahallesi, Kırkkonaklar, Çiğdem, İşçi Blokları, Çayyolu, Yaşamkent. Bunlarda mevcut hayvan sayısı, en az rakamlarla...

2018 yılında bakımevine aldığımız, tıbbi sarf ve cerrahi malzeme 985 bin liralık, ihale yöntemiyle aldık. Yine kuru mamayla besliyoruz. 978 bin liralık da kuru mama alıyoruz. Yıllık harcamalarımızdır bu bakımevimize.

Şimdi, sahipsiz hayvan sorunu neden oluştu? Yaşam yerlerini biz işgal ettik elbette kentleşerek. Onlar da yaşam savaşı verdiler ama bu arada da popülasyonları arttı. Artan popülasyonla tabii ki kentte, birlikte yaşamda kısır bir döngü içine girdik ve çözümsüz bir noktadayız şu anda.

Bizim karşılaştığımız sorunlar... Çankaya Belediyesi diyorum ama Ankara, Yenimahalle, Mamak, Büyükşehir ve diğer belediyeler de tahmin ediyorum aynı sorunlarla karşı karşıya. Alınan şikâyetlerin şekilleri: Sürüler hâlinde dolaşmaları ve saldırmaları, parkları kullanamamaları vatandaşlarımızın, çocukların okullara güven içinde gidememeleri, vatandaşlarımızın camilere güven içinde gidememeleri, gece tek başlarına sokağa çıkamamaları, gece gürültü şikâyetleri, bu şekilde şikâyetler alıyoruz.

Köpek popülasyonunun hızlı artması... İlçemizde yoğun köpek girişi olduğundan hayvanseverlerin kontrolsüz ve denetimsiz besleme alanları oluşturmaları, köpek istifçiliği yapmaları, toplama ekiplerimize müdahale etmeleri ve toplamaya engel olmaları, "pet shop"lardan satın alınan ve sahiplenilen hayvanların sokağa terk edilmesi nedeniyle popülasyon hızla artmaktadır.

Hukuksal sorunlar yaşıyoruz. Şikâyetçiler diyor ki: "Siz geldiniz. 10 köpek var. 1'ini alıyoruz. Alamadınız. Alınmasını istiyorum." veya aldınız, bıraktınız, bu suç. Hayvanseverler bırakmadığımız zaman barınağımıza geliyorlar, tellerimizi açıyorlar. Bunu yapamadıkları zaman da Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunuyorlar. Bırakmak zorundadır on gün sonra, post operatif işleminden sonra. Sürekli biz savunma hazırlıyoruz. Ankara cumhuriyet savcısına başkan yardımcımınla beraber çıkmıştık. Bir toplantı yaptık rehabilitasyon merkezimizde. Hem hayvanseverler gelsin hem şikâyetçiler gelsin, mahalle bazında yaptık ama boyut o kadar büyüdü ki biz cumhuriyet savcısının önünde kendimizi ikinci gün bulduk. Suç işlediğimiz söylendi. Benim söylediğim sadece şu: Parklar yapıyoruz, insanlar kullanamıyor. Bu parklarda değil de uygun alanlarda gezdirin. O zaman diyor: "Hayır, siz bu parklarda gezmeyin, biz köpekleri burada gezdireceğiz, siz başka yerlerde." "Şeker hastasıyım, ben her gün yürümek zorundayım." dedi. İki kişinin tartışması mahallede. Şeker hastası olan bir kişi diyor ki: "Ben köpekler olduğu için giremiyorum, sağlığım gereği her gün şu kadar adım atmam gerekiyor, bu park benim kapımın önünde, gezemiyorum. Başka yeri bulacaksınız." Çok büyük bir tartışma oldu, emniyet girdi devreye ve olay adli makamlara sıçradı maalesef. Yani iki taraftan da... Tüm belediyeler sanıyorum yaşıyordur. Neden almadın? Suç. Neden aldın, bırakmadın? Suç. Bu şekilde hukuksal sorunlarımız. Ha, bunun zararı kime oluyor? Bunun zararı hayvana oluyor; zehirlenmeler oluyor, işkence oluyor. Gerçekten çok ağır bir ölüm şekli zehirlenmeler. Bunun hiçbir şekilde yararı yok.

Sokak hayvanları konusunda çözüm önerilerimiz: Artan popülasyonun dengelenmesi gerekiyor. Tüm ilçelerdeki başıboş sokak hayvanlarının sayısını yaklaşık olarak tespit edelim. Ankara Büyükşehir Belediyesi zaten 2019 verilerini paylaştılar bizimle. Biz de bizim ilçemizde -biz 20 bin veya üzeri diyoruz ama- tespit edelim net olmamakla beraber elbette. İvedilikle tüm yerel yönetimlerin kapasiteli kısırlaştırma istasyonu açmaları gerekiyor. Kısırlaştırma sayısını artıralım, veteriner kliniklerine de zorunlu olarak kotalı... Elbette Orman Bakanlığından teşvik primi onlar da alsınlar, onlar da destek amaçlı kotalı kısırlaştırma işlemlerini yapsınlar ve şehir genelinde iki yıllık, dört yıllık bir planlama yapalım popülasyonu dengelemek için.

Yasa değişikliği yapılması gerekiyor. Ben 24 Ocakta Ombudsmanlıktaki çalıştayda da bunu söylemişim ama hayvansever topluluk tarafından yuhalanmışım, burada arkadaşlarımız da şahitlerdir; İzmir, Ankara. Biraz evvel yasanın 6'ncı maddesi tanımlandı. Alıp kısırlaştırılıp işlemleri yapıldıktan sonra sahiplendirilip veyahut alındığı ortama bırakılması gerekiyor. Ben sadece şunu söylemişim: Uygun ortam. Uygun ortam derken biz (x) mahallesinden alıyoruz, tekrar o mahalleye bırakmayalım diyorum çünkü o mahalle o popülasyonu kaldıramıyor, fazla. Bir dengeleme yapalım. Peki, bıraktığımız zaman yaşam sorumluluğunu alıyorlar mı? Almaları gerekiyor. Ankara Büyükşehir Belediyesinin de söylediği her şeye katılıyorum, evet yaşam alanları olması gerekiyor ama tamamen köpeksiz bir kentten de bahsetmiyoruz. Olsun, mahalleye beççilik yapsınlar, sahiplenilsin ama popülasyon bu noktadayken mümkünatı yok yapamayız. Biz eritelim, tekrar yaşam alanları gerekirse ortadan kaldırılınsın. Yerel yönetimlerin asla böyle bir niyeti yok ama popülasyonu dengelemek adına biz bütün veterinerlik hizmetini Çankaya Belediyesi olsun, diğer belediyeler olsun vereceğiz, tıbbi kontrollerini yapacağız, atık yemekler veya mama, Samsun Büyükşehir Belediyesinin sunduğu şekilde posalardan üretilen mamalarla beslenmesini sağlayacağız, veteriner hekimler sürekli kontrol edecekler ama mahallelerde de olmasın demiyoruz, fakat bu sayıda mümkünatı yok.

Uygun ortama bırakılmasında iş birliği yapalım diyoruz biz her zaman. Kimlerle? Orman Bakanlığı, yerel yönetimler, yerel hayvan koruma görevlileri. "Gönüllüler" diye yasada geçiyor ama yerel hayvan koruma görevlisi olmayanlar bizimle muhatap olmasınlar açıkla paylaşacağım çünkü kimlik kartları olsun. "Ben hayvanseverim, gönüllüyüm." Üç tane hayvana bakıyor ama bundan çok ağır bizi eleştiriyor. Ama yerel hayvan koruma görevlisi olsun, diyeceğiz ki: Bu mahalleden siz mi sorumlusunuz? Popülasyon ne? Siz ne zaman besliyorsunuz? Biz atık yemeği bu noktada vereceğiz diye bir iş birliği yapmamız gerekiyor. Yabancı köpek girişi yapıldığında bizimle irtibat kurması gerekiyor.

Bırakılması uygun ortamı birlikte karar vereceğiz. Mahalleler arası uygun popülasyon dağılımını sağlayacağız. Yerel hayvan koruma görevlilerine sokak hayvanlarının mahalledeki direkt yaşam sorumluluğunu vereceğiz. Kontrollü besleme alanlarının oluşturulması, bu alanlarda beslenmesinin sağlanmasını yapacağız. Kontrolsüz, uygunsuz besleme alanlarının oluşturulmaması gerekiyor. Refüj ortalarına kaplar içinde mama bırakılıyor veya kulübeler bırakılıyor. Bu hayvanlar trafik kazalarına maruz kalıyorlar. Hayvana iyilik değil, kesinlikle değil ve uygun ortam değil. Ben çöp niteliğindedir deyip de kulübeyi kaldırıyorum ama zaten o kulübeye giderken bu hayvanlar trafik kazalarına maruz kalıyorlar ve ölüyorlar. Bu, hayvanseverlik değil.

Agresif sokak hayvanlarını tespit edelim, birlikte yapalım diyoruz. Bölgelerden alınan şikâyetlerin çözümünde iş birliği yapalım. Yani muhtarlarla beraber yapmayı... Biz muhtarlarla birlikte toplantı düzenleyeceğiz. Öncelikle şikâyetçi de hayvansever de muhtarlarımızla irtibatlı olsun. Nedir sorun? Çok hayvan var diye mi? Gürültü mü şikâyet? Agresyonu yüksek hayvan mı var? Veya tespit edelim, bizimle muhtarlık irtibata geçsin, birlikte çözüm yolu bulalım çünkü mahalleliyi muhtar tanıyor. Yani bu bir gerçekten şikâyete değer bir şey midir, hayvansever mi haklıdır? Önce bir eliminasyonu orada yapalım diye düşünüyoruz.

Kontrollü yaşam alanının oluşturulması gerekli. Belediyeler tarafından veterinerlik hizmeti verilmesini kabul ediyoruz.

Hayvanseverlerin mutlaka kimlik kartları olması gerekiyor. Sosyal medya üzerinden hayvan satışı ve sahiplendirilmesinin önlenmesi gerekiyor. Ruhsatsız çalışan hayvan bakımevleriyle ilgili gerekli önlemlerin Orman Bakanlığının denetim personeliyle yapılmasını istiyoruz. Geçici bakımevlerini, sahiplenmeleri teşvik edici düzenlemeler yapılmalı.

Dünya genelinde demiştim, o da çok eleştirilmişti, arkadaşlarımız da değindiler; kimse ötenaziden, kimse hayvanların katledilmesinden asla bahsetmiyor. Böyle bir vicdan durumunun Türk halkında olacağını tahmin dahi etmiyorum ama popülasyonu dengelemek için belirli önlemler alalım.

Yine de eğitim diyoruz, hayvanlara nasıl davranış yapıldığını... Gerçekten eğitim projelerimizle çocuk korkusunu yeniyor ama annesine babasına da anlatıyor. Aslında hayvanın başından okşanmayacağı, elinden kokunun alınarak ilk temasın kurulacağı gibi geri dönüşler aldık.

Kapasiteli kısırlaştırma istasyonları açılmasını istiyoruz. Tüm yerel yönetimler -hukukçumuz da söyledi- 5199'da "yerel yönetimler" diye geçiyor. İlçe 5216'da, evet, büyükşehir belediyeleri ama "İlçe belediyelerinin yetkisi yoktur" diye... Biz yıllık harcamalarımızda var aslında yetki diyoruz, bu bir sorunsu var. Şu anki bazla 2016'da 7 milyondur; Büyükşehirle ve Orman Bakanlığıyla verilerimizi paylaşıyoruz. 2018'de 9 milyona yakın -tabii ki 64 personelin maaşları da buna dâhil olmak üzere, maması, cerrahi işlemleri, her türlü şey- bir bütçe harcıyoruz biz buna. Ama çözüm oluyor mu? Olmadı. Sorunlarımız hâlâ çok.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Şimdi, Çankaya Belediyesi olunca bizim duayen gazeteci Mustafa İstemi ağabeyimiz, o da aramızda, geçtiğimiz gün biz onunla sohbet ediyorduk. Çankaya Belediyesi sınırları içerisinde özellikle kedilerin barınmasıyla ilgili kedievi talebi var kendisinin. Ben onu hatırlatayım size. Uygun bir yerde artık siz daha sonra, toplantıdan sonra da görüşürsünüz. Hep köpeklerden bahsettik ama bir yandan tabii Çankaya'da özellikle kedi çok gördüğüm kadarıyla. Bunların da daha sağlıklı bir şekilde yazın sıcağın, kışın soğuktan korunabilmesi için, daha refah içerisinde olabilmesi için kedievlerine de ihtiyaç olduğunu bize hatırlattı. Ben de onu hatırlatmış olayım size.

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYLAL PİLTEN – Teşekkür ederim.

Büyük ölçüde kedi kısırlaştırmasına da 2017 sonu itibarıyla başladık ama geçen hafta itibarıyla çok az yapılmasını ben talimat verdim. Çünkü köpek popülasyonu çok hızlı arttı. 11 hekimle köpekleri kısırlaştırmaya ağırlık veriyoruz. Haftanın belirli günü sokak kedilerini de kısırlaştırıyoruz ama postoperatif işlemlerini biz yapmıyoruz yani sahamız buna müsait değil. Kısırlaştırmaya da başladık.

BAŞKAN – Zeynep Hanım, buyurun.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Ben de teşekkür ediyorum.

Öncelikli olarak tüm sunum yapan belediyelerimize ve kıymetli hukukçumuza çok teşekkür ediyorum. Hakikaten müstefit olduk bütün sunumlardan.

Muhtarlarla ilişkin bir bahisten bahsettiniz. O kısmı birazcık daha açabilir miyiz?

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYLAL PİLTEN – Muhtarlarla ilk şikâyetçilerin... Yani belediyelere şikâyetler geliyor, internet sitemizden akıyor, CİMER'den, BİMER'den geliyor. Bunlar bölge bölge muhtarlarla paylaşılsın, şikâyet neden? "Çünkü köpek popülasyonu var." diyor. Gerçekten muhtar sahasında, mahallesinde kaç köpek olduğunu bilse ve orada köpeğin sürüler hâlinde dolaşmasından mı, köpeklerin parkları işgal etmesinden mi, gürültüden dolayı mı şikâyet var, bunların bir irdelenmesi gerekiyor mahalle bazında. Gerekirse şikâyetçi ile hayvansever orada bir görüşme yapsınlar, belki orada sağlanan bir mutabakatla birçok sorun elimine edilmiş olur diye düşünüyorum.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Bende şu endişeyi de beraberinde getirdi: Şimdi, hani çok farklı fraksiyonlarda hayvanseverler var. Hani bu takdirde yaşadıkları ve yüz yüze baktıkları alanda -muhtarlarla şikâyetçilerle- hani her birini yüz yüze getirmek çok sağlıklı olur mu?

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYLAL PİLTEN – Şöyle, biz alanda şikâyetçi ile hayvanseverleri bir araya getirdik birkaç defa ama şikâyetçiler belki 10-15 kişiydi -bununla çok yakın zamanda da karşılaştık- 2 hayvansever var ama şikâyetçi 15 kişi, nasıl oluyorsa; muhtarımız da vardı, Oran tarafında, taksiciler geldi vesaire. Hayvanseverler kaldılar, bütün şikâyetçiler ayrılmak zorunda kaldılar, terk etmek zorunda kaldılar, muhtar da ve biz de aynı şekilde. Biz çekiliyoruz sahadan dedik. Polis geldi “Çekilin, başka yapılacak hiçbir şey yok.” Emniyet de bize çekilmeyi tavsiye etti. O kadar büyük... Hemen kameralar çekildi.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Biz o alandan bir şekilde ayrılırız ama onlar yüz yüze bakmaya ve birlikte yaşamaya devam ederler. Hani o yüzden onu da böyle birazcık daha...

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYLAL PİLTEN – Hayvanseverler sanmıyorum onlar çekinmezler. Onlar bize karşı, biz ikna ederiz.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Onlar çekinmezler ama muhtarla sonraki iletişimi vesaire. Böyle muhtarları da bir yandan düşündüm yani.

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYLAL PİLTEN –O zaman şöyle yapalım bu bir çalıştıysa; muhtar ikna etsin, şikâyetçiyi de ikna etsin. En azından belediyelerin biraz daha yükünü elimine etmek için, mahalledeki bu soruna hâkim olması açısından kendilerinin de... Öyle muhtar var ki “Hayvan görmek istemiyorum.” diyor ama öyle muhtar var ki “Hayır, hayvanların hepsiyle beraber yaşayalım.” diyor. Bunun orada da bir çözümlenmesi gerekiyor.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Neyi kastettiğinizi çok iyi anlıyorum ama karşılaşılabilecek muhtemel ihtimalleri de düşünelim ki hani bir asgari müşterekte acaba buluşabilir miyiz diye onu da sorayım dedim.

Bunun yanı sıra bu kedievlerinden de mesela bahsedildi. Aslında Pursaklar Belediyesinde şu an bir kedievi var tabii, bu Ankara kedilerine mahsus yapılmış bir şey. Aslında güzel bir uygulama. Sayısının artmasını diliyorum, her gittiğimde de Pursaklar'ı ziyaret etmeye gayret ediyorum. Hani, umarım diğer belediyelerimizde de -Ankara'da- sayısı artar.

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYLAL PİLTEN – Gönülden isteriz Ankara'nın ilçeleri ve Büyükşehirimiz ama sokak hayvanları...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Yani hakikaten çok mutluluk verici, burada şu ana kadar Ankara belediyeleri ağırlıklı gittik, benim için de mutluluk vericiydi.

Ben bir de burada hazır yeri gelmişken sizin sunumunuzdan bağımsız olarak Mamak Belediyesinin sunumu çok ilgimi çekti, çok da müstefit oldum, tekrar teşekkür ediyorum. Ancak burada bize verilen evraklar içerisinde sunumun bir örneğini göremedim, acaba temin etmemiz mümkün müdür? Bir de bir teziniz olduğunu söylediniz, o tezi, onu da acaba elde etmemiz mümkün müdür? Tamamdır. Onların bir nüshasını alabilirsem de mutlu olurum.

Çok teşekkür ediyorum sunumlarınız için bütün belediyelerimize, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Kars Milletvekilimiz Yunus Bey...

YUNUS KILIÇ (Kars) – Teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Tabii, ben aslında yıllardır sizi arıyordum. Niye? Çünkü ben Çiğdem Mahallesi'nde oturuyorum. Biraz da hava dağılsın. Şöyle, ben Kars Milletvekiliyim, biz orada yaşarken belediye başkanımız vardı, dönemini ve adını söylemeyeceğim. Şehrin tabii, çok sorunu vardı, çok sıkıntısı vardı. Belediye başkanının televizyon da kendinindi, çok çıkardı televizyona, çıktığı zaman şöyle başlardı: “Ya, böyle

şehirde yaşanmaz, bu kadar sıkıntı var, şöyle problemler var, ya, böyle bir şehir olur mu?” falan. Bir müddet sonra haklı adam diyorduk ya. Adam da ne yapsın ya, o da şikâyetçi. Şimdi, sizi dinlerken Allah Allah, ya, biz de şikâyetçiyiz. Yani bu hizmetleri vermesini beklediğimiz taraf bizden daha çok şikâyetçi, o aklıma geldi de.

Şimdi, Çiğdem Mahallesi küçük bir mahalle biliyorsunuz. Yani 500 hayvan varlığından bahsettiniz ki daha fazladır saymadım tek tek ama ben o alanı sürekli kullandığım için... Şöyle bir problem var, doğru, 500 hayvan belki, sayalım ama emin olun Çiğdem Mahallesi’ne gittiğiniz zaman öyle bir sessizlik var ki şu anda sokaklarda, hiç kimse sokaklarda yürüyemiyor. Ben sabahları oradaki fen lisesinin içerisinden ormanda yürürdüm. Ben veteriner hekimim, hayvan davranışlarıyla da çok uğraştım, köylüyüm aynı zamanda, köyde büyümüşüm; köpeklerde birlikte büyümüş bir adam olarak bile şu anda Çiğdem Mahallesinde o yürüyüşlerimi bıraktım. Kızım var üniversite çağında ve o çocuk evden dışarı çıkamıyor ve Çiğdem Mahallesi’nden biz ev alırken sırf çevreye de en az ev parası kadar para verdik yani daha sakin, güzel ağaçlar falan filan ama hiçbirini kullanamıyoruz. Çiğdem Mahallesi’nde çok sık şikâyet edenlerden biri de benim. Ya bir tedbir alın ve orada ben tek tek sayarım şu anda, kendimize göre isimler de verdik, hem Dafne Otel’in oradan dönmeye başladığınızda bir karabaş grubu saldırmaya başlar, arabası yüksek olanlar biraz şanslıdır, kurtulurlar, benimki biraz alçak, her seferinde arabanın lastiğini ısırarak kadar agresif ve yıllardır orada alanlarını koruyan hayvanlar çok. Şimdi, biz köpeklerden çocukları koruyabilmek için hani köpekler de yaşasın falan, veteriner hekimiz ya bir taraftan, bazen böyle “Dazer”lar en güçlü, kuvvetli olan, elektronik alan yaratabilecek “Dazer”ları bile aldık. Tabii çocuk kullanmadan önce ben kendim deneyeyim dedim, hani bunlar sağlıyor mu, sağlamıyor mu? Yaramıyor, birçok köpek biliyorsunuz farklı davranışlar gösteriyor yani hatta kızgınlaşan, saldırganlaşanlar da oluyor. Dolayısıyla büyük bir sıkıntımızın olduğunu tekrar size burada şikâyette bulunayım. Elbette belediyenin yapabileceği kabiliyeti ölçüsündeki tedbirlerinizi istiyoruz.

Şimdi, 25 bin civarında Çankaya’da köpek ve kedi var, sizin hesaplarınızdan söylüyorum fakat yılda yaptığımız kısırlaştırma sayısı, en iyi yaptığınız yıl 3 bini falan buluyor.

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYL A PİLTEN – 3.400- 3.500.

YUNUS KILIÇ (Kars) – 3.500, ben de ortalama zaten 3.500 çıkarmışım. Oysa sizin oradaki popülasyon için haklı olarak diyorsunuz ki: “Her taraftan getiriliyor, atıyorlar.” Biz de neticede milletvekili olduğumuz için ben belediye başkanlarına soruyorum: Kardeşim, yahu kimse duymadan ne yapıyorsunuz siz bu kadar hayvanı, her gün atılıyor alanlarınıza, köylerden, şudur, budur? Bazen samimi olarak konuşmak isteyen de şöyle diyor: “Yahu ne yapalım, biz de toplayıp başka belediyenin sınırlarına atıyoruz.” Şimdi, bu tabiri caizse yükü birbirine atmak; çaresizlikten olabilir, hak vermiyorum ama kabullenmek zorunda kalıyoruz. Sizin normalde bilimsel olarak yılda yapmanız gereken kısırlaştırma sayısı en az 8 bin, Çankaya özelinde konuşuyorum. Popülasyonun üçte 1’ini kısırlaştırmazsanız eğer –elinizdeki- bunu en az on yıl içerisinde kontrol altına almanız mümkün değil. Eğer siz bunu dörtte 1’e düşürürseniz bu süre yirmi yıla çıkar, beşte 1’e çıkarırsanız otuz yıla çıkar, dolayısıyla mümkün değil. Tamam, imkânlarımız sınırlı falan filan ama şimdi biz burada neticede milletvekiliyiz, siyasi sorumluluk alan taraftayız, belediyeler de öyle. Şimdi, ben biliyorum Belediyeler Birliğinden, İçişleri Bakanlığımızdan -Sarıkamış bizim eski kaymakamımız da burada- onlar da aktaracaklar ama Sayın Başkanım, aslında şunu ben gördüm ki şu anda, bu toplantıların sonucunda, özellikle bu grubu dinledikten sonra... Haklı, ben de veteriner hekimim, ben de belediye veteriner hekimliği yaptım aynı zamanda, Ankara’da hocalık yaptım, hani her tarafını bu manada bilenlerdenim. Dolayısıyla şimdi, bizim asıl anlatmamız gereken belediye başkanları, onları ikna etmemiz lazım. Belediye başkanlarının

sağlığı, canlıyı, biyolojiyi bilmesi lazım. Yani onların hiçbir şeyi bilmediği ortamlarda veteriner hekimlere hangi tutumla, hangi davranışlarla cevaz verecekleri noktasında sıkıntılar yaşıyor, ben biliyorum. Yani siz şikâyet alıyorsunuz, biraz sonra belediye başkanına ulaşıyor adam, belediye başkanı sizi iki dudağının arasında çalıştıran, çalıştırmayan birisi. Yani “Yok canım, bilimsel açıdan böyle; yapmam, yapmamam.” kim diyebilir? Neticede herkesin bir yaşam kaygısı, ekme kaygısı var. Ne kadar bilimsel olursanız olun, ne kadar kendi gerçekleriniz olursa olsun sahada uygulama şansınız yok, ben yaşadım ve gördüm. Ki ben de birçok çalışma alternatifi olan bir adamdım, ona rağmen.

Şimdi, bu 8 bini yapmadığınız sürece işiniz zor, onu söyleyeyim. Ankara’da -Ankara daha çok konuştu ya- 145 bin hayvan, 40 bin hayvanın üzerinde yılda kısırlaştırma yapmanız lazım. Yapabilir misiniz? Elbette zorluklarınız var ama tabiri caizse siyasi parti ayrımlarını ortadan kaldıracak olursak arkadaşlar yani belediyeler bir sürü alanda, bazen de hiç sonuçlarına bakmadan, çıktıklarına bakmadan kendilerine sorumluluk alanları oluşturup buralara milyarlarca lira yatırım yaptıklarını biz biliyoruz. Oysa bunun birinci sorumlulukları olduğunu kavramaları lazım. Sokaklarda, efendim, çok güzel asfaltlarınız olabilir, çok güzel bahçeleriniz falan filan olabilir, kullanamadığınız sokaktan bana ne? Hayvanlardan yürüyemediğiniz sokaktan bana ne? Köpeklere eziyet ederek yürümek zorunda kaldığım sokaktan benim ne avantajım var? Parklar yapıyorsunuz, Çiğdem Mahallesi’nde çok güzel parklarınız var ama ben o parkların hiçbirinin içinden geçemiyorum; hangi ağacın altından hangi köpeğin çıkacağını aşağı yukarı oraları bildiğimiz için anladık. Dolayısıyla belediye başkanlarının başta bu bilince ulaşması lazım. Ben belediye veteriner hekimliği yaparken -kayıtlara geçsin diye söylüyorum- belediye başkanı mesela beni arıyordu, yahu mayıs ayında hayvan kesilmiş, gitmişim, kontrolümü yapmışım; ya, bilim adamı benim, öncelikle sen bana saygı duymayı öğreneceksin, benim ilmime, bilimime hürmet edeceksin değil mi, dünyanın bir kuralı var. Belediye başkanı beni arıyor, diyor ki: “Şu kasapta biraz daha rengi sarı et gördüm.” Tamam, duyarlılık gösterebilir, anlatıyorum yahu mayıs ayında yeşil ot çok yemelerinden kaynaklı bir doğal sarılık olur, ben baktım sorun yok. “Hayır, onları toplat, at.” Ya olur mu, ondan sonra vatandaşla bizi karşı karşıya bırakıyorsunuz. Dolayısıyla bunlar bizim yani şu anda konumuz değil ama belediye başkanlarından başlamak lazım. Hani diyoruz ya hayvanı sahiplenmek için bile bir eğitime ihtiyaç var, bence daha üstünü bundan sonra konuşmamız lazım belki. Belediye başkanı olacak adaylarda da bazı bunlarla alakalı kriterler aranması lazım.

“pet shop”larla alakalı dediniz ki... “Pet shop”larla alakalı bunu hemen hemen her konuşmacıya soruyorum, şimdi sonuçta buradan bir analiz yapmamız lazım. “pet shop”larda sınırlandırmaları siz de söylediniz, ne şekilde olmasının uygun olacağını düşünüyorsunuz?

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYL A PİLTEN – “pet shop”larda zaten kuş ya da balıkların satışını öneriyoruz yani kedilerin, köpeklerin satışı değil, belirli bir alanda onların resimleri olur, çiflik alanlarında olurlar ama kafes içinde, çok tıka basa yerlerde “pet shop”larda... Bunlar gerçi Tarım Bakanlığının denetimlerinde, yerel yönetimlerde de birer temsilci oluyor ama...

YUNUS KILIÇ (Kars) – Yani hayvan satışı olsun mu, olmasın mı, daha net efendim.

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYL A PİLTEN – Olmasın istiyoruz.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Hiç hayvan satışı Türkiye’de...

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYL A PİLTEN – Mal değil yani sahiplenmeler barınaklar üzerinden olsun.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Yani cevapları verirken şunun için soruyorum: Şimdi, bir, her şeye rağmen hayvan popülasyonumuzun fazla olmasıyla birlikte bu ülkede hayvan beslemek isteyen insanlar var. Dolayısıyla bir şekilde bunların bu hayvanlara meşru yollardan ulaşabilecekleri bir zeminin olması lazım. “pet shop”lardaki bu satışları bir şekilde kaldırdığımız zaman şöyle mi düşünüyor insanlar? “Ya, “pet shop”tan almasına gerek yok, falan yerdeki fazla hayvanı sahiplensin.” Veyahut da “Bir başkası arkadaşında olan iki tanesinden bir tanesine bakamıyorsa alsın.” Sistemin böyle yürümediğini biliyoruz, dünyada da örneği yok çünkü sizin elinizdeki hayvanı almak istemiyor veya yeni bir hayvan edinmek istiyor, farklı ırktan, farklı cinsten, farklı bir yaştan hayvanı edinmek istiyor, dolayısıyla insanların bu taleplerini karşılamamız lazım. Benim endişem şudur: Şimdi, “pet shop”lar yasaklansın, belki bir anda keskin, kolay, belki bizim de işimize gelir ama yahu bunun merdiven altına inme tehlikesi var. Milyonlarca kontrolsüz satışı nasıl engelleyeceğiz, bunlar kayıt altına nasıl girecek?

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYL A PİLTEN – Elbette değil, daha tehlike bir duruma girmiş oluruz ancak bu kadar serbest, bu kadar kontrolsüz “pet shop”lar; örneğin Kızılay’da bir caddede “pet shop”lar var, son derece kontrolsüzler bunlar. Yani bir hayvanı sahipleniyor, o hayvanı sahiplendiği zaman bize kaydettirebiliyor mu? Kaydettirmiyorlar. Yani sokağa bıraktığı zaman bırakmasın diyoruz ki “pet shop”da da tamam geri almayacak, barınaklara bırakılsın. Mesela bizden sahiplenene diyoruz ki eğer bırakacaksanız, çocuğunuz bakmayacaksa ya da terk etmek istiyorsa lütfen sokağa değil, barınağımıza bırakın, zaten ömür boyu biz bütün tedavilerini ücretsiz yapıyoruz bizden sahiplenildiği zaman. Yani sokaklardaki popülasyonu da dengelemek için “pet shop”lardan terk edilme, sahiplenilen köpeklerin terk edilmesinden dolayı da popülasyon kontrol altına alınmıyor. Bunun önlenmesi için “pet shop”ların kontrollü olması gerekir. Çok fazla var, tamam, hayvan sahiplenilmesi için olsun ama kedi ve köpekler için ısrarla bakımevlerinden sahiplenilsin diyoruz.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Anladım, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederiz.

Şimdi, önce siz istemiştiniz, buyursunlar.

3.- *Ankara Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanı Paşa Enver Baysoy'un, sahipsiz hayvanlar konusunda Ankara ilçe belediyeleriyle görüşmeleri sonucunda elde ettikleri veriler ve çözüm önerileri hakkında sunumu (Devam)*

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAĞLIK İŞLERİ DAİRESİ BAŞKANI PAŞA ENVER BAYSA – Sayın Başkanım, değerli katılımcılar; bazı sayın vekillerimizin sormuş olduğu sorulara da biz de naçizane cevap vermek istiyoruz. Öncelikle “pet shop”lardaki satış nasıl olmalı sorusundan başlarsak sunumumuzda anlatmış olduğumuz gibi 5199 sayılı Kanun’un 5’inci maddesini (3)’üncü fıkrasında biz şunu söylüyoruz: “Pet shop”larda canlı kedi, köpek satışının yasaklanması, hayvan satışının ruhsatlı üretim çiftliklerinde kayıt altında tutularak yapılması. Yani burada pet shopların ortamları zaten uygun değil, AVM’lere veyahut da “pet shop”lara gelen ziyaretteki çocukların görmüş olduğu psikolojik ve ruhsal bozuntulara sebebiyet veriyor. Örneğin yani 50 metrelik bir kafes alanında 2-3 kedinin konulması, devamlı spot ışığı altında bulunması bu hayvanın hem sağlığına hem de refahına engel. Bizim demek istemiş olduğumuz nokta, “pet shop”lar tamamen değil, “pet shop”ta dijital ortam üzerinde görsel olarak görebilir, anlaşmış olduğu ruhsatlı bir çiftlik varsa da oradan bu hayvanı tedarik edebilir. Ama her şeyin kontrollü olması ve kayıtlı, mikroçipli... Biz burada yine de şunu söyledik, 30344 yani Kedi, Köpek ve Gelinciklerin Kimliklendirilmesi ve Kayıt Altına Alınmasına Dair Yönetmelik, artı 28078 sayılı Ev ve Süs Hayvanlarının Üretim, Satış, Barınma ve Eğitim Yerleri

Hakkında Yönetmelik. Aslında bunlar bunlarda mevcut. Biz diyoruz ki bu iki yönetmeliğin de 5199'a ve 26166 sayılı Yönetmelike entegre edilmesi bu maddelerin. Yani bu olursa "pet shop"lardaki kısmı da büyük bir ihtimalle halletmiş olacağız.

"40 bin hayvanın kısırlaştırılması..." diye bir telaffuzda bulundu Sayın Vekilim, haklıdır, doğrudur, burada hayvanların kısırlaştırma sayısındaki operasyonun güçlüğü değil bizim için yani Ankara'da 25 tane ilçe belediyesi var, bizimle birlikte 26. Burada müteakip olarak hem çok hızlı çalışan 6-7 tane belediyemiz var, biz bunları yapabilecek kapasiteyiz ama bizi esas engelleyen kısım madde. Yani madde derken hayvanın yakalanması, gün içerisinde 5, 10 hayvanı ancak yakalyorsunuz. Biraz önce ilaçlar kısmında değindiğimiz gibi bizim kullanmış olduğumuz, Bakanlığın bize izin vermiş olduğu ilaç hayvanlarının yakalanmasına müsait değil yani hayvanı uyuşturmuyor. Benim elime malzeme gelecek ki ben onu kısırlaştıracağım. Yenimahalle Belediyesi 3 ekiple çalışıyor, Ankara Büyükşehir 10 ekiple çalışıyor, Çankaya 5 ekiple çalışıyor. Peki, sonuç? Akşama kadar gelmiş, 10, 15 hayvan. Ya, 10-15 hayvanı ben zaten hallediyorum, bunlar sıkıntı değil. Yani Ankara Büyükşehir Belediyesi 2018 yılı itibarıyla 7 bin hayvan kısırlaştırmış, günlük 50 hayvanı çok rahat bir şekilde kısırlaştırır, çok rahat, belki daha da üzerine çıkabilir ama hayvanı yakalamak lazım. Hayvanı yakalayacak malzemenin olmadığı süre zarfı içerisinde bizim yapabilecek hiçbir şeyimiz yok. Diğer yerel yönetimler de bundan muzdariptir büyük bir ihtimalle ve biz bu kısımda da zaten şunu söylüyoruz. Aslında ruhsatlandırılmış toz Rompun var. Diyorlar ki: "Lot olarak Bayer firmasına ait, evet, Türkiye'ye giriş yaparız biz ama bizden 10 bin lot alacaksınız." Biz de diyoruz ki Büyükşehir Belediyesi olarak benim ihtiyacım 2 bin lot, 8 bin lotu ben yapacağım ki kamuyu zarara uğratmış olacağım. Biz burada Bakanlık desteği istiyoruz. Tarım ve Orman Bakanlığı eğer ki bu lotu getirirse, ücreti mukabilinde de yerel yönetimlere bunların satışını gerçekleştirirse biz buna zaten razıyız. Bu çözüm yoluyla buradan bir nevi halledilmiş olacak.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Ücreti karşılığında alabileceksiniz değil mi?

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAĞLIK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI PAŞA ENVER BAYSA – Tabii, tabii, ücreti karşılığında biz alırız diyoruz. Zaten biz bu ilaçları normal şeyde, Ksilazin veyahut da diğerlerinde ihaleye çıkararak zaten paralarını ödüyoruz ama bizim işimizi bunlar görmüyor. Yoğunluğu, konsantresi yoğun olan Sedazoo'lar, toz Rompun'lar; bunlara ihtiyacımız var bizim.

Diğer bir kısımda belediye başkanlarını ikna dediniz, evet, maalesef katılıyorum, iki dudağın arasında bazı durumlarda. Burada belediye başkanlarımızı ikna etme şeyi bizde değil, siz değerli milletvekillerimizde. Bizleri nasıl topladıysanız onları da toplamaya muktedirsiniz, bu konuda da yani bize değil, onlara bu konuyu açıklarsanız daha iyi olacak çalışmalar açısından.

Yine aynı şekilde bu turizm kısmına da bir dem vurmak istiyorum, hayvanların popülasyonu... Biraz önce Sayın Vekilim hem de meslektaşımız bizleri de aydınlatıyor kendi görüşleriyle birlikte hayvanların saldırmasını... İspanya Büyükelçiliğinden bize gelen bir yazı var, sokaklardaki hayvan sayısının fazlalığı ve insanlara, özellikle kendi bürokratlarına saldırmasından kaynaklı olarak İspanya'daki turizm acentelerine "Türkiye'de sokak hayvanı problemi var." diye bilgi vermişler. Bu da bizim Türkiye'deki turizmimizi baltalayacak sektörlerden bir tanesi yani bunlara da dikkat etmemiz lazım, göz önüne almamız gerekiyor.

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYL AYL PİLTEN – "Türkiye'de turizm güvenli değil." diyorlar.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAĞLIK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI PAŞA ENVER BAYSA – "Türkiye'de turizm güvenli değil." diye şu an yani kendilerinin vermiş olduğu bilgiler var.

Yine Sayın Vekilim Zeynep Hanım, muhtarlarla ilgili “Biz Büyükşehir Belediyesi olarak 2017 yılında Kızılcahamam’da, 2018 yılında ise Haymana’da muhtarlarla toplantı yaptık; Ankara’daki bütün muhtarlarımız davet ettik. Konunun bir tanesi de bizim konumuzdu, ben kendim sunum yaptım. Muhtarlarımızın bizim yüzde 90’ının bizden talebi ‘Benim bölgedeki hayvanları toplayın.’ Oldu.” Yani, hayvanseverler geldiği zaman, çok mükemmel, oy için hayvanseverler; -maalesef oraya bir nükte işareti de koyuyorum- ama iş bittikten sonra “Toplayın.” Yani böyle bir sunumla karşı karşıyayız.

Onun haricinde de söyleyeceğim şu aşamada bu kadar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Buyurun, size söz verelim.

6.- Samsun Büyükşehir Belediyesi Veteriner İşleri Şube Müdürü Nurhan İşler’in, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili uyguladıkları projeler, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu (Devam)

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ NURHAN İŞLER – Sayın Başkanım, Samsun Büyükşehir Belediyesi olarak az önce bahsettiğimiz gibi birkaç tane projemiz var, yani uyguladığımız. Ancak bunların uygulama aşamasında burada talep edilen birçok noktanın sıkıntılarını da gördük; bunu da beraberinde paylaşmak istiyorum.

Şimdi, biz herhâlde burada yerel yönetimlerden en şanslı belediyelerden bir tanesiyiz çünkü 2013 yılında 154 dönümlük bir araziyi Orman Bakanlığından tahsis ettik; bu arazi üzerinde çalışmaya başladık. Daha önce dar bir alanda bir çalışmamız vardı. Burada bütün belediyelerimizin yaptığı gibi sokak hayvanları konusunda etkin, verimli bir şekilde çalışmaya gayret gösteriyoruz.

Bakım merkezimizi sadece sokak hayvanları için değil, yaklaşık 5 tane ana üniteden oluşturduk. Yaşam alanlarımız var -ki bahsettiğimiz- ancak bu yaşam alanlarının belli bir zaman sonra da problem olduğunu gördük. Şimdi konuşuluyor “yaşam alanları” diye ama bir alana siz 20 tane köpeği koyuyorsunuz, hepsi bir aile fakat belli bir zaman sonra ilave etmek istediğinizde onun yaşam şansı artık kalmıyor. Bunun da mutlaka göz önüne alınması gerektiği kanaatindeyim.

Sayın vekilimizin kedilerle ilgili söylediği bir çalışma vardı; Samsun Büyükşehir Belediyesi bir kedi kasabası oluşturdu. Tabii, bunlar, çalışmalarımızın içerisinde biraz magazinsel yaklaşımlar; hoş, şehre inanılmaz derecede katkıları var ama biz veteriner hekimler, bu çalışmalar içerisinde bir anda etkinliğimizin kaybolduğunu görebiliyoruz, işin sadece magazinsel boyutu ortaya çıkıyor. Bu kasabayla ilgili ileride devam edeceğim ama şunu söylemek istiyorum sadece bilgi amaçlı. Çin devlet televizyonu Dışişleri Bakanlığımızdan izin almak kaydıyla bize geldi, bir çekim yaptı canlı yayında. Daha sonra, basında şöyle bir ifade çıktı: “Kedi ve köpekleri yiyen Çinliler Samsun kedi kasabasını ziyaret etti.” şeklinde basına bir haber düştü. Yani işin farklı farklı boyutları çıkabiliyor. Bunları sadece daha önce yaşadığımız örnekler olarak söylüyorum. Yani siz bir adım atıyorsunuz, samimiyetini ortaya koyuyorsunuz fakat toplumun farklı farklı noktaları sizin belediyelerinizin yönetimleriyle ilgili sorgulama adına farklı yaklaşımlar sergileyebiliyorlar.

Hayvan teşhis, tedavi merkezimiz var ve -yine bahsettiler- bir evcil hayvan mezarlığı oluşturduk, bir de mama ünitesi.

Bakım merkezimizde arkadaşlarımızın ısrarla söylediği şeyin evet, altını ısrarla biz de çiziyoruz ki bu, doğru olandır ve olması gerektir. Bizim 17 ilçemiz var, belediyemizle birlikte 18. Rehabilitasyon işlemlerini tamamıyla Büyükşehir Belediyesi olarak yapıyoruz. Büyükşehir Belediyesi olarak bütün ilçelerden toplanan hayvanlar bize getiriliyor; kısırlaştırma işlemlerini yapıyoruz ve alındıkları

noktalara tekrar -ilçe belediyeleri kayıt altına almak suretiyle- geriye gönderiyoruz. İlçe belediyelerinin görev ve sorumluluklarının da, Çankaya Belediyesinin az önce ifade ettiği gibi, ilçelerinin projelerinin hızlı bir şekilde ortaya çıkmasını istiyoruz çünkü yerelde hayvanların popülasyonunun dağılımında genelde ilçe belediyeleri bire bir yaşadıkları için ondan sorumlu oluyorlar.

Şimdi, sokak hayvanları popülasyonu çözüm yönteminde bizim şöyle bir sıkıntımız var, bunu belki atlıyoruz bilmiyorum ama 2018 yılında Samsun'da düzenlemiş olduğumuz 3'üncü Sokak Hayvanları Kongresi'nde şöyle bir şeyle karşılaştık; hepimiz aynı şeyleri paylaştığımız için söylüyorum: İşin ana kaynağı, maalesef üretildiği yer, perifer dediğimiz köyler. Kim ne söylesin söylesin, bu çok açık ve net. Köylerde koruma amaçlı veyahut da iyi niyet çerçevesinde hayvanların tamamı besleniyor ama üreme noktasına geldiği zaman herkes, ihtiyaç fazlasını inançları doğrultusunda duygusal davranmak kaydıyla, şehrin en yakın noktalarına veyahut da cami avlusuna bırakıyorum diye, barınaklara en yakın noktalara bırakmak suretiyle ihtiyacının dışındakilerinin tamamını sokak hayvanı olarak oluşturuyor.

Biz sokaklarda -ki Ankara Büyükşehir Belediyesinin de ifade ettiği gibi- sadece güçten düşmüş, etkisiz, travmaya maruz kalmış, yaşam kalitesini düşürmüş hayvanları yakalayabiliyoruz; etkin, yaşamını devam ettirebilen, üreme yeteneğini kaybetmemiş olan hiçbir hayvanı yakalama şansımız yok. Keza bununla ilgili bir örnek vermek istiyorum: Dar bir alanda bir köpek için -az önce ifade ettikleri gibi- anestezi maddeler kullanılarak tam beş yıl, beş yıl o köpeğin peşinden gittik, beşinci yılda yakalayabildik ancak ki beş yılda aşağı yukarı yaklaşık 7-8 döngü üremesiyle devam etti. Dolayısıyla biz, sadece ve sadece düşmüş, düşkün, yaşam kalitesini kaybetmiş olan hayvanları kısırlaştırıyoruz, başka hiçbir işlem yapmıyoruz. Asıl üreme kapasitesi olanların tamamı sokaklarda, belli noktalarda saklanmak suretiyle yaşamaya devam ediyor. Zaten hekim olduğunuzu kokunuzdan anlıyorlar bir şekilde veyahut da çalışanların tamamını tanıyorlar. Zaten birkaç defa da karşı karşıya geldiğiniz için onları yakalama şansız olmuyor. İnşallah, Ankara Büyükşehir Belediyesinin talebi karşılık görür, onunla ilgili olumlu sonuçlar alırız.

Kedi kasabası: Az önce ifade ettiğimi gibi 20 dönümlük bir araziye kurduk bunu. Gerekçemiz de suydur: Aynı köpeklerdeki işlemler gibi, kedileri de kısırlaştırıp geri alma noktasında sıkıntılar oluşmaya başlayınca alan içerisinde bir yer tahsis ettik ve onlara yaşam alanları oluşturduk. Yaşam alanları içerisinde biz kedileri sadece 20 dönümlük arazi içerisinde dışarıdan etkilere karşı koruyoruz. Kedilerin dışarıya çıkmasını engellemiyoruz, dışarıdan etkilere karşı koruyoruz. Ancak şununla da karşılaştık: Buraya şu ana kadar 2 bin kedi geldi, alan içerisinde 570 kedi var. Kedilerin birçoğu dışarıya çıkıp köylere, perifer noktalara gidiyor orada yaşamlarını devam ettiriyor ama şu bir kazançtır: Her şeyden önce kısır olmalarından dolayı köylüler tarafından da destekleniyor şu aşamaya kadar.

Dolayısıyla kedi kasabası uygulamasıyla ilgili bizim şu an itibarıyla Samsun'da oluşturduğumuz bu çalışma, inşallah ülke genelinde bir dinamik kazanır. Yaşam alanları anlamında söylüyorum, hani "doğal yaşam" deniliyor. Bu şekilde köpeklerle de ilgili çalışmaya başladık, iki alan oluşturduk ama aynı verimliliği alamadık.

Şunun altını çizmek istiyorum: Barınaklar da -bu kayıtlara geçtiği için söylüyorum- üç aşamalı değerlendirilmeli diyorum. Birinci aşama, barınaklarda değil, şehirdeki hayvan popülasyonunun yönetimi; bunun görev ve sorumlulukları ne şekilde olur bilmiyorum. İkincisi; veteriner hekimlerin, bizlerin kliniklerdeki teşhis ve tedavi hizmetleri. Ve bir de barınak yönetimi. Yani biz aslında üç yönetimi birden yapıyoruz. Üç yönetimi birden yaptığımız bir ortamda da maalesef karmaşıklıklar ortaya çıkıyor. Dolayısıyla, veteriner hekimler olarak bizler neredeyse asli görevimizin dışına çıktık; toplumla kavga eden, toplumla birlikte zaman zaman... Yani bizi anlamakta güçlük çekilen noktaları ifade etmekte zorlanmaya başladık ama şunu da gördük: Hangi noktada olursanız olun sesinizi yüksek

tatarsanız ancak karşılığını görebiliyorsunuz, karşınızda sizi anlamaya çalışıyorlar. Toplumda bağırın topluluk her zaman kazançlı görünmüş; oysa biz susmanın saygılılık olduğunu düşünüyoruz ve bu şekilde yaptığımız çalışmalarla toplumda karşılık görmek istiyoruz. Ama maalesef -kedi kasabasındaki “magazin” ifadesini burada da kullanmak istiyorum- sizin ne kadar başarılı çalışmalar yaptığınız değil, toplum içerisinde ne kadar çok bağırdığımız, ne kadar baskın olduğunuz öne çıkıyor. Artık herhâlde bizim de yöntem değişikliğine mi gitmemiz gerekecek, bilmiyorum.

Kliniklerimiz: Her belediye artık bir hastane yaklaşımına kadar kendi sistemini geliştirdi, düzenledi ve inanılmaz derecede klinik hizmetleri veriyoruz. Toplumda şu an itibarıyla karşılık verebilecek, bütün teknik şartları yerine getirmiş şekilde hizmetimize devam ediyoruz ancak bu hizmetlerimizde şimdi şehirlerimizde serbest hekimler de ciddi ciddi problemler oluşturmaya başladı.

Evet, evcil hayvan mezarlığı: Aslında niyetimiz çok açık ve samimi idi. Samimiyetimiz şu: Yani evcil hayvan besleyen insanlar, daha önce örneklerini biliyoruz ya bahçesine ya da farklı bir noktaya gömüyor ya da hiçbir imkânı yoksa bir çöp kamyonuna vermek suretiyle gidiyordu. On yıl, on beş yıl, on yedi yıl gibi -yılları farklı farklı söyleyebiliriz- yaşanmışlıklarının bir anda yok olmasından ziyade, bir gömü alanı oluşturup burada bir farkındalık yaratmak istedik. Büyükşehir Belediyesi olarak bir düzen içerisinde bu sistemi kurduk ancak şununla karşılaştık: Her arife günü inanın, mezarlıkların ziyareti gibi tıklım tıklım dolu ve bu da bizi yanlışa götürmeye başladı. Yani aslında niyetimiz, tamamıyla toplumdaki zoonotik hastalıkların, hayvanlar arası bulaşıcı hastalıkların önüne geçme amaçlıydı ancak yapılan bu çalışma, daha sonra farklı bir noktaya gitti. Allah’tan ki biz belediye olarak sorumluluk aldık, aksi hâlde kişiler mezar taşlarını bile kendi yapıları düzeyinde, kendi zenginlik ve görkemliliklerini gösterecek şekilde yapma arzusundalar. Dolayısıyla bizim aslında karşı karşıya olduğumuz topluluğun kimler olduğunun aslında hâlen farkında bile değiliz. Yani biz, yerelde halkın sağlığı için gayret gösterirken maalesef bu konular bizi fazlasıyla yormaya devam ediyor.

Sıfır Atık Amaçlı Kedi, Köpek Mama Üretim Projesi; Başlangıç nedenlerini yine net olarak söylüyorum. Eksikliklerimiz vardır ama bu eksikliklerimizin karşılığında, inanın, ülkemizde çok hızlı bir şekilde gelişmeye başlayacaktır. Bunu düşünmemizdeki asıl gaye şuydu: Gıda üretimi yapan firmaların hızlı bir şekilde kuru mama üretmeye başladıktan sonra hayvanseverlerin her biri bir ağızdan şunu söylemeye başladı: “Hayvanlar kuru mama yemeli.” “Hayvanlar hazır mamayla beslenmeli.” diye belediyelere baskı yapmaya başladılar ve sonuç itibarıyla -ki ben Çankaya’yı hiç tahmin etmiyordum- Çankaya’da 1 trilyon gibi bir rakamdan bahsedildi 2018 yılı için ve Samsun’daki ziyarette arkadaşlar da İstanbul için yaklaşık 3-5 trilyon gibi bir rakamdan bahsetti.

Şimdi, hâl böyle olunca, bu baskılar sürekli devam edince bizler de ne yapabiliriz yaklaşımıyla birlikte bu katı atıkla ilgili aslında artan yemeklerle başlamıştık. Artan yemeklerin bir sonraki adımında Sıfır Atık Projesi de beraberinde gelince, daha sonraki ilerlemelerimizde basit, yani çok karmaşık olmayan bir sistemle hayvanlarımızı beslemeye başladık.

Devam edelim, görsellere gelelim; şurada gördüğümüz Mama Üretim Vaziyet Planı’yla bütün gıdalarımızı alıyoruz ve gıdaların kendi hacimsel büyüklüklerini eşdeğer hâle getiriyoruz ve daha sonra gıdaların genel yapılarına göre, karbonhidrat veyahut da protein olma özelliklerine göre; kedilere ve köpeklere, yavru köpeklere, engelli köpeklere şeklinde ayırım yapmak suretiyle günlük üretiyoruz. Samsun ilinde günlük yaklaşık 3 ton civarında artan ve atık yemek alıyoruz. Bunların seçildikten sonra yaklaşık 2 tona yakınına çöpe tekrar geri götürüyoruz çünkü muhafaza etme şansımız yok ama şimdi bu alan içerisinde biz aldığımız ürünleri -basit bir şekilde anlatmak istiyorum belki hani atıklarla ilgili

de bunu söylemek için söylüyorum- kırıcılarla tamamıyla hepsini cihazlardan geçiriyoruz. Yani kıyma makinesinin küçük dişleri, büyük dişleri şeklinde ve şu ana kadar sadece tavuk kemiklerinde ve kuzu kemiklerini de burada kırmak suretiyle...

Burada şehirlerde, özellikle Türk Silahlı Kuvvetlerinin her biriminde gıda tüketimi yapılırken ekmek, kesinlikle tükettiği kadar değil, herkesin günlük alınması gereken kadar veya günlük ihtiyacı kadar önüne konuluyor ama maalesef -belki ileride bizim önümüzü kesecek ama- inanılmaz derecede ekmek israfı ortaya çıkıyor. Biz bunları ekmek öğütme makinesinde öğütüyoruz ve bunların hepsini aynı hacme getirdikten sonra karıştırıcının içerisinde karıştırıyoruz, daha sonra buharlı pişirme kazanımıza taşıyoruz ve burada konserve makinesine koymak suretiyle konserve üretiyoruz. Ancak bunu ürettik, on beşinci günde konservelerimiz pat pat patlamaya başladı. Tabii, yeterli derecede şeyleri sağlayamadığımızı görüyoruz çünkü akademik çalışmaya da ihtiyaç olduğu ortaya çıkıyor. Fakat bunu da şöyle değiştirdik: O noktadan sonra, karıştırılan buharlı kazandan çıktuktan sonra 15 kilogramlık poşetlere koymak suretiyle günlük ihtiyaçlarımızı karşıladıktan sonra kalanları şoklamak suretiyle dolaplarımıza koyuyoruz. Bu şekilde bizim Samsun Büyükşehir Belediyesinin 2018 yılındaki mama maliyetini sıfır lira olarak da ortaya çıkardık. Ha, bunun karşılığında hayvanları yeterince besledik beslemedik noktasında şunu söyleyebiliriz: Zaten barınağımızda biz kedilerin dışındaki hayvanlarımızı -on beş, yirmi, yirmi bir gün- yasal zorunlulukların dışında tutmuyoruz, bu şekilde devam ediyoruz.

Devam eden iki tane projemiz var. Bir tanesi, Sokak Hayvanları Hobi Bakımevi Projesi. Bunu neden söylüyorum: Doğru veya yanlış bunu zaman gösterecek. Sokak Hayvanları Hobi Bakımevi Projesi'nin çıkış noktası; genelde hayvanseverlerin belli noktalarda çok yoğun bir şekilde hayvan topluyor olmaları, istifçilik yapıyor olmaları veya onların gözünde sokaktaki hayvanların yeterli beslenmediğini düşünüyorlar, yeterli temiz su bulamadıklarını düşünüyorlar, yağmur veya soğuk havada korunamadıklarını düşünüyorlar ve çeşitli şekilde hastalıklara yakalandıklarını düşünüyorlar veyahut da kazalar sonrası ortaya bu tablolar çıkıyor ve en sonunda da hayvanların tamamı şurada gördüğümüz gibi bir bakım alanında veya evlerde bu noktaya taşınıyor.

Şimdi, bu insanların tamamı, toplumda ve sosyal medya üzerinden para toplamak kaydıyla bir şekilde bunlara baktıklarını söylüyor. Az önce, ilk gösterdiğim fotoğrafı Fransa'dan bir beyefendi geldiği için söyleyeceğim; 270 bin lira para göndermiş "Benim sayemde yapıldı." diye... Hayvanseverler çekip çekip göndermiş; adam da iyi niyet çerçevesinde, her ay işte 100 euro, 100 euro para göndermek kaydıyla 270 bin lira para ödediğini söyledi. Keşke bize 100 bin lira verseydi biz daha farklı şeyler yapardık.

Şimdi, bu insanların kendilerine göre mutlak suretle doğruları vardır, aksinin söylemiyorum, ancak, bu noktada bu hayvanların aynı alanda yaşamasının sağlıklı olduğunu söylemenin hiçbir veteriner hekim için doğru olmadığını düşünüyorum, değildir diye düşünüyorum.

Diğer bir taraftan da bu konu var: Gruplaşan hayvanların insanlara saldırmaları veyahut da aç kalan hayvanların çevreye zarar vermeleri, en büyük problemlerimizden bir tanesi. Geçen yıl için birçok hayvanımızda, özelliklerde tavuklarda, kuzularda... Bizim en büyük endişelerimizden bir tanesi de hâlen tartışılıyor, Samsun'da bir çocuğun kaybolması. Yaban hayvanları tarafından mı parçalandı veya sokak hayvanları veyahut da sokağa bıraktığımız, evcil dediğimiz, daha sonra yabanlaşmış hayvanlardan mı kaynaklandığı tartışılır noktada. Dolayısıyla, bu hayvanların bir şekilde "doğal yaşam alanları" adı altında hobi bakım evleri... Yani, bunu isteyen insanlar var, sivil toplum örgütleri var. Diyoruz ki: 154 dönümlük bir arazimiz var, lütfen buraya gelin, size 2 dönümlük arazi vereceğiz, her

şeyini bizim size oluşturacak olduğunuz konseptle yapacaksınız, biz size veteriner hekim hizmetlerini vereceğiz ve hayvanların beslenmesini sağlayacağız şeklinde bir proje. İnşallah karşılık görür, şu şekildeki konseptlerle birlikte zenginlik kazandırır diyelim.

Hayvanların Yerinde Kayıt Altına Alınması ve Kısırlaştırılması Projesi, bunu önemsiyoruz, bütün arkadaşlarımız da inşallah destek vereceklerdir.

Birçok sebebi söylemim içerisinden ifade ettim; köylerden kaynaklanan nedenler var, bizim de ulaşamadıklarımız var. Büyükşehir Belediyesi olarak biz yaklaşık 5-6 bin civarında hayvan kısırlaştırıyoruz. Sayın Vekilim, sayılarla ilgili şunu da söylemek istiyorum; bunları ciddi bir şekilde değerlendirilmesi için söylüyorum, arkadaşlarımızın önüne geldi mi bilmiyorum: 2007-2008 yılında belediyelere bir yazı geldi, şehirlerdeki, beldelerdeki ve ilçelerdeki sokak hayvanı sayısının bildirilmesi talep edildi. İnanın Büyükşehir 1.500 yazdı, 17 ilçe sıfır diye gönderdi. Aradan bir buçuk ay geçtikten sonra “Hayvan sayısına göre ödenekler verilecektir.” diye ifade geldi, tekrar sayı istendi; herkes 2 bin, 3 bin diye sayılar gönderdi. Kimse geriye dönüp de bir öncekini sorgulamadı. Hâl böyle olunca da yerel yönetimler, sadece kazanç endeksli bakıyorlar, işte o zaman da -sayın vekilim de sağ olsun bizim her şeyimize cevap oldu- sayın başkanların iki dudağı arasında kalmaktan ibaret oluyoruz.

Bizim en büyük sıkıntılarımızdan bir tanesi de bahsettiğimiz gibi, yerine gitmek, köye ulaşmak. Sayın vekilimiz de Tarım Komisyonu Başkanı olduğu için söyleyeceğim; sokak hayvanları ve yıllık atları devreye giriyor bu arada, onu da ifade etmek istiyorum. Hepsisi bizim sorumluluğumuzda oldu. Neden? Kayıtlı olmadıkları için. Veteriner hekimler veyahut da teknisyenler ahırlara her yıl düzenli olarak rutin aşılar programlarına gittiklerinde, ahırın bir noktasında mutlaka bir katır, bir eşekle karşılaşıyorlar köyde. Nedense, buzağının, kuzunun, oğlağın, koyunun veya keçinin küpelemesini veyahut da aşılmasını yaparken ona geldiği zaman pas geçiyor. Bunun da burada kayıt altına alınması karşılığında bir ücret veyahut da destek veyahut da bir şekilde devlet tarafından alınan, karşılık verilen bir uygulama olmamasından kaynaklandığını düşünüyorum. Çünkü, eğer bir katır, bir eşek kayıt altına alındığında bir destek olsa, o vatandaş onu mutlak suretle kayıt altına aldırır. Ancak ne oluyor? İşte yaz mevsimindeki işi bittikten sonra yıllık atı sokakta. Karadeniz Bölgesi'nde duyuyorsunuz, trafik kazaları. Ben az önceki arkadaşlarıma destek amaçlı söylüyorum, kayıtlara girmesi belki tehlikeli olacaktır ama bir gün trafik kazaları sonrasında yıllık atlarından ve sokak hayvanlarından dolayı yerel yönetimlere sigorta firmaları dava açacak ve bunu kazanacaklardır; bu kadar açık ve net söylüyorum ki bu örnekle ortaya çıkmış olmasından dolayı.

Diğer bir husus da bu konuya Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve yerel yönetimlerin sorumlu olduğu Şehircilik Bakanlığının mutlak suretle birlikte olması gerekiyor. Çünkü her biri ayrı ayrı dağıtımlar yapıyorlar. Nedir? Sağlık Bakanlığıyla ilgili bir veri vereceğim, sadece eşleştirmek için söylüyorum: Samsun ilinde, altı aylık olimpiyat öncesi yapılan çalışmada 3.200 ısırık vakası, şüpheli vaka Sağlık Bakanlığımıza müracaat ediyor. Bunun 320 tanesi Tarım İl Müdürlüğüne bildiriliyor, bunun 23 tanesi benim kayıtlarıma giriyor. Şimdi, 23 tane hayvanın dışında geri kalan kayıtların tamamına 5 doz aşı yapılmış demektir, yani hiç kimsenin haberi yok, 5 doz; Sağlık Bakanlığı da hiçbir şekilde sorgulamadan o vatandaşlara -çünkü köpeğin eşkalini ve menşeiini bilmemesinden kaynaklanan bir durumdan dolayı- 5 doz aşı 3 bin kişi üzerinde 15 bin doz yapar; altı aylık bir süreçten bahsediyorum. Az önce milyonlardan bahsedildi, Türkiye genelindeki rakamların karşılığında. Madem bu kadar paraları buraya vereceksek Sağlık Bakanlığı da bizimle olmalı. Tarım Bakanlığıyla gittiğimiz köylerde uygulamanın esası şu olmalı: Bizler araçlarımızla birlikte köye gitmeliyiz. Köyde kim olmalı? Tarım Bakanlığına gerek yok, biz belediye olarak gideriz, yerel yönetimler olarak ama biz desteklenmeliyiz. Orada, vatandaşlara, nasıl aşı zamanı hayvanlarla ilgili

uyarı ve ilanlar yapılıyorsa aynı şekilde sokak hayvanları için yapılmalı; her biri kayıt altına girmeli, mikroçipleri takılmalı, aşıları yapılmalı ve veri tabanına kaydedilmeli ve bir yıl sonra, veri tabanından bir hafta kala aşıları için ikaz yapılmalı, yapılmış olanlar belediyelere bildirilmeli ve yapmayanlarla ilgili cezai müeyyide uygulanmalı. Karşılığında, o köpek bir ay sonra, bir yıl sonra sokakta başka bir noktada görüldüğü zaman, mikroçipin var olmasından kaynaklanan bir zenginlikle tarama sonrası kime ait olduğu bulunur ve karşılığında sahipli hayvanı sokağa bırakanlardan sorumluluklarını yerine getirmesi istenir. Dolayısıyla, Tarım Bakanlığının da burada bu sorumluluğu ortaya çıkıyor. Hatta ve hatta, keşke –Konya Belediyesinin böyle bir uygulaması vardı, STK’yle birlikte olduğunu söyledikleri için söylüyorum alan köylüye belediye olarak bir para veriliyordu- köylüye, koyun ve keçi gibi, bir tane kedi, köpek bakacaksa bile bir şekilde her yıl düzenli olarak –belediye verebilir, başka bir şekilde verilebilir- hayvanın yerinde kalması sağlanması adına, kayıt altında tutulması adına, üremesinin önüne geçilmesi adına ve zoonozların önüne geçilmesi adına –takip anlamında söylüyorum- belki 100, belki 150 lira ciddi bir kazanım oluşturacaktır. Dolayısıyla ben bu işin bu şekilde zenginleştirileceğini düşünüyorum.

Hayvan sahiplerine eğitim vermek: Ki arkadaşlarım söyledi, ben daha fazla şey yapmayayım.

Az önce anlattığım şeyler, üreme, mikroçipler ve aşılanmasının yapılmasının desteklenmesi gerektiği inancındayım ve bunun da yeni çıkacak olan yasayla birlikte zenginleştirilmesini istiyorum.

Peki, ben teşekkür ediyorum. Düşüncelerimiz Büyükşehir Belediyesi olarak bu yönde. Katkı verebildiysek ne mutlu bize diyorum. Sabırla dinlediğiniz için de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi, daha önce gelen hayvansever dernekleri özellikle Samsun Büyükşehir Belediyesinin barınakları konusunda teşekkür ettiler, hep övdüler. Bu konuda siz özellikle bir şey söylemek ister misiniz, sizin barınaklarınızla ilgili? Bilmiyorum sunumda bahsedildi mi ben yokken ama barınaklarınızın çok iyi olduğundan bahsediyor hayvanseverler dernekleri.

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ NURHAN İŞLER – Sayın Başkanım, ben de sunumuma başlarken zaten şunu söyledim: Bütün yerel yönetimlerde en şanslı biziz diye. Biz 2013 yılında Orman Bakanlığından 154 dönümlük bir arazi tahsis ettik. Şimdi, arazinin geniş olunca hareket alanınız da bu şekilde daha fazla ivme kazanıyor ve böyle bir çalışma içerisine girdik. Bunun başarı noktalarına doğru gidişi -eğer bu şekilde karşılanmışsa- mutlu olduk, onlara da teşekkür ediyoruz- yerel yönetimlerin başındaki kişinin oluşturduğu bir zenginliktir. Yani belediye başkanınız bu konuda biraz zengin bakış sergiliyorsa, biraz duyarlılığı artıyorsa zaten siz sorgulanarak ve size verilen desteklerle büyümeye başlıyorsunuz, aksi durum zaten mümkün değil.

BAŞKAN – Anladım.

Jülide Hanım, buyurun.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Öncelikle, sunum yapan bütün arkadaşlarımıza çok teşekkür etmek istiyoruz, hepinizin emeklerine sağlık çünkü sizler bilim insanısınız her şeyden önce, meslekten ziyade bu dünyayı paylaştığımız canlılarla bir bakış açısı diye düşünüyoruz; o yüzden de hepimiz size ayrıca saygı duyuyoruz.

Ayla Hanım, bir şey dikkatimi çekti “yerel hayvan görevlisi” diye bir kavramdan bahsettiniz. Ben aslında bu konuda sizin görüşünüzü merak ediyorum çünkü birçok arkadaşımızı dinledik ve burada her şeyden önce hayvan aktivistlerinin bu konuda biraz hassas ve kendilerinin bile bir sınırının olmadığını en iyi sizler biliyorsunuz. Şimdi, böyle gönüllü arkadaşlarımıza görev verip, birlikte yönetelim kısmına getirdiğinizde ortak bir bağlam oluşturabilir miyiz acaba?

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYL A PİLTEN – Oluşturulabilir kanaatindeyim. Yerel hayvan koruma görevlileri yasanın ilgili maddesinde tanımlanıyor ve sorumlulukları da mahallelerindeki kedi ve köpekleri yaşam sorumluluğu, bu konuda iş birliği yapmaları öngörülüyor; beslenmelerinden, lokantalardan –lokanta diye de geçiyor yasada- yemek atıklarının alınması ve kısırlaştırılması gereken hayvanlar için yerel yönetimlerle iş birliği yapmaları gerekiyor diye çok güzel tanımlamış.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Bunlar gönüllü mü olmalı sizce, ücretli mi?

ÇANKAYA BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ AYL A PİLTEN – Hayır, ücret yok kesinlikle. Biz de diyoruz ki Büyükşehir Belediyesi ile Orman Bakanlığının belirli dönemlerde açtığı bir kurs var –üç günlük bir kurs diye biliyorum ben- o kursa giden kişiler yerel hayvan koruma kimlik kartını bir yıllık alıyorlar, yılda bir vizeleniyor, sorumluluklarını yerine getirmeyenlerin vizeleri iptal ediliyor ama bunun denetimi veya takibi yapılıyor mu çok emin değiliz. 1- 2 hayvana bakan kişi “Ben hayvanseverim, gönüllüyüm.” diye bizimle çok büyük sıkıntılar yaşıyor. Biz de diyoruz ki mutlaka gönüllü de olsa yerel hayvan koruma kimlik kartını alsınlar, mahalleli bu sorumluluğu alsın, mahallenin sorununun neden kaynaklandığını birlikte çözelim; gerek sayı artışı, gerek bizim yetersizliğimiz ne ise birlikte çözelim ama her önüne gelen kişi “Ben gönüllüyüm, ben hayvanseverim.” deyip de yerel yönetimleri tıkaşınlar.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Ben de bir şey söyleyebilir miyim burada?

BAŞKAN – Buyurun.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Hanımefendi güzel izah etti, bu yerel hayvan koruma görevlileri zaten kanunumuzda talep ediliyor. Her ilde şu anda hâlihazırda bulunan il hayvan hakları kurulları var, vali başkanıdır bunun, -bazen vali yardımcılara devreder- büyükşehir varsa büyükşehir belediye başkanı -yetkisini devredebilir- ve ilçelerin de tamamından belediye başkanları, veteriner hekimler, müftüler, hayvan haklarıyla alakalı dernekler varsa hepsinin oluşturduğu bir kurul; bu belirliyor ve bu manada belediyelerin açmış olduğu eğitimlerden geçmiş insanlar arasından... Yani daha net söyleyeyim: Bu aktivistliği belli ölçülerde, tabiri caizse taşkınlık noktalarına götüren insanlar arasından değil, daha çok, o bölgede bilinen, tanınan, uyumlu, gerçek hayvansever...

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Ama eğitim almış.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Tabii.

...o mekandaki sıkıntıları da bir taraftan –tabiri caizse arkadaşlar hani dediler ya muhtarlarla bir araya getirelim falan- çözecek kabiliyette olan, daha iyi bakan, gerçek hayvanseverler bunlar.

BAŞKAN – Buyurunuz.

10.- Konya Büyükşehir Belediyesi Temsilcisi Nevzat Demirci'nin, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili yaptıkları çalışmalar, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TEMSİLCİSİ NEVZAT DEMİRCİ – Konya’da sokak hayvanlarıyla ilgili mücadelenin 1992 yılından başlayan bir süreci var. Özellikle bizim Konya modeli dediğimiz, Konya merkezde bulunan 3 tane ilçe belediyesi ile Büyükşehir Belediyesi birlikteliğinde yıllardır barınak işletmesi yapıyoruz. Tabii ki arkadaşlarımızın söylediği sorunların hepsini biz de yaşıyoruz bire bir; bu hayvanların yönetiminden tutun da popülasyon yönetimine kadar, hayvansever dernek ilişkilerinden, barınak yerleşiminin standartlarına kadar bir sürü sorunu bizler de yaşıyoruz. Bu kapsamda, özellikle popülasyon kontrolü noktasında yeni projeler geliştirdik. Barınak standartlarında biz de Orman Bakanlığından aldığımız 1 milyon metrekaarelik bir alanda yepyeni bir barınak kurduk, Türkiye’nin en güzel barınaklarından birini ihdas ettik. Aynı zamanda bunun içerisinde bir hayvan

hastanesi, kedi evi, acil müdahale hizmetleriyle birlikte şu an bir çalışmamız. Ama bütün arkadaşların ifade ettiği gibi, sokak hayvanları sorunu sadece barınak yönetimiyle birlikte bitmiyor. Özellikle, hangi Ankara genelinde dinlediğimiz zaman, taşrada, özellikle Anadolu’da bu işin boyutu daha değişik, kırsaldan gelen ciddi bir göç var. Biraz önce arkadaşların da belirttiği gibi, Konya merkezde biz “Gönüllü Hayvan Dostları” diye bir proje uyguladık. Bu projemizde biz özellikle Konya merkezdeki sokak popülasyonundaki yakalayabildiğimiz -yüzde 80-90 oranında- köpekleri yakaladık, bunları rehabilite ettik, kısırlaştırdık, aşıladık, çiledik; daha sonra yeni Büyükşehir Yasası’yla birlikte, 6360’la birlikte, bizim taşrada 850 tane mahallemiz var, burada bakmaya gönüllü, özellikle ihtiyaç sahibi ailelere her aileye 3 köpek verecek şekilde köpekleri sahiplendirdik kendi yollarımızla ve bu ailelere de sahiplendirme desteği adı altında her köpek için 100 TL para ödüyoruz. Yani bir aile 3 köpeğe bakıyor, biz bunun karşılığında da her ay o aileye 300 TL para gönderiyoruz.

BAŞKAN – Her ay mı?

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TEMSİLCİSİ NEVZAT DEMİRCİ – Her ay gönderiyoruz.

BAŞKAN – Mevzuat açısından? Yani, Sayıştay denetiminden geçtiniz mi bu konuda?

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TEMSİLCİSİ NEVZAT DEMİRCİ – Mevzuat açısından da bahsedeyim. Sayıştay denetimden geçtik. İl hayvan hakları kurulu kararı aldık bunula ilgili, aynı zamanda meclis kararı aldık bu doğrultuda. Yani bizim talebimiz, aslında yeni kanun düzenlemesinde bu sahiplendirme teşvik ödeneğinin de mevzuatta yer alması. Bunun güzel tarafı şu: Biz iki yılda 3.500 köpek sahiplendirdik yani bu proje aynı zamanda bir hayvan refahı projesi, hayvan sağlığı projesi, halk sağlığı projesi; aynı zamanda köylerde de çok güzel hayat hikâyeleri biriktirdik. Yani ev hanımlarının köpeklerle bakması yoluyla gelirlerini artırması, bu köpekleri sahiplenmesi, bu köpeklerin çoban köpeği hâline gelmesi, bununla ilgili

güzel hayat hikâyeleri biriktirdik. Projemizle şu an iki yılda 3.500 köpeği sahiplendirdik yani bizim barınakta yıllık ortalama sahiplendirdiğimiz bin köpeğin haricinde; bunlara da her ay düzenli gidip bakıyoruz, bakmayan vatandaşın elinden köpekleri de geri alıyoruz yani eğer vatandaş bunlara bakmakla ilgili zafiyet yaşıyorsa bu köpekleri geri alıyoruz. Aynı zamanda da bu hayvanların tüm sağlık tedavi giderleri dediğimiz, daha doğrusu aşılarını biz yapıyoruz, aşılarını sadece biz yükleniyoruz. Bunları sağladık. Ama Konya merkezdeki popülasyonu kontrol noktasında biz Konya merkezdeki popülasyonu büyük ölçüde 2 defa temizlememize rağmen, hâlâ çözemiyoruz. Problem şey, biraz önce arkadaşlar da bahsetti.

BAŞKAN – Şimdi, “temizlememize rağmen” tutanaklara yanlış geçebilir, onu izah edersiniz isterseniz, yanlış anlaşılmasın sonra.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TEMSİLCİSİ NEVZAT DEMİRCİ – Burada aslolan, hayvanların sahiplendirilmesini istiyoruz. Biliyorsunuz ki bu sokak hayvanlarıyla ilgili en radikal iki yönü: Bir, kısırlaştırma; iki, sahiplendirme, kalıcı ve sabit barınaklar yoluyla. Yani bizim oradaki sahiplendirmenin özellikle önünü açarak bire bir vatandaş teşvik ederek böyle bir yöntem geliştirdik. Hatta size önerimiz Sayın Başkan, Tarım Bakanlığı yoluyla bunu Türkiye geneline yayabiliyorsanız... Ki Tarım Bakanlığının bazı teşkilatları taşrada her anlamda var. Bu sahiplendirme teşvikini, barınaklardan sahiplendirilen her hayvan için yıl sonunda tarım teşkilatı bunun kontrollerini yapıp ödenekleri verirse Türkiye’de bunu özellikle sahiplendirme anlamında önünün açılacağını düşünüyoruz.

Şimdi, tabii ki popülasyon kontrolü anlamında diğer ilçe ve illerden yoğun şekilde köpek ilimize atılıyor, il sınırimıza atılıyor; bunu kontrolde zorlanıyoruz. Vatandaşımız kendi köpeğinin doğan yavrularından 1 tanesini alıyor, 9 tanesini gelip şehir merkezine, ilçe merkezine bırakıyor. Bu noktada

biz ciddi manada zorlanıyoruz. Çalışma olarak özellikle 6360'dan, yeni Büyükşehir Yasası'ndan sonra ilçe merkezlerinde de biz kısırlaştırma merkezleri kurduk yani taşradaki ilçe merkezlerinde de bir taraftan kısırlaştırma yaptık, bir taraftan köylerden gelen talepleri de değerlendiriyoruz postoperatif bakım gibi bazı sorunlarımız olmasına rağmen, gönüllülük esasına göre. Fakat bu iller arası ve ilçeler arası hayvan transferiyle ilgili kısmın mevzuata girmesi gerekiyor, bununla ilgili cezai yaptırımların olması gerekiyor çünkü hangi belediye bu konuyla ilgili çalışırsa çalışsın şehir merkezine anında ve hızlı bir şekilde köpek popülasyonu ile diğer ilçelerden nakille bunlar doluyor.

Kısırlaştırma çok önemli bir faktör. Biz de Büyükşehir Belediyesi olarak her yıl 5 ila 10 bin arasında bir kısırlaştırma yapıyoruz. Bu, tabii ki etkin bir rol. Ama popülasyonun- sayın hocamın da dediği gibi, sayın vekilim- yüzde 70'ine yakın bir kısmına ulaşamadığımız müddetçe kısırlaştırma da her zaman radikal bir yöntem olmuyor. Bununla ilgili, tabii ki bizim gibi büyükşehir belediyelerinin maddi sorunları olmamakla beraber, özellikle ilçe belediyelerinin bu noktada teşviklerinin artırılarak devam etmesi gerekiyor ki bu kısırlaştırma başarısının artması anlamında. Eğer mevzuatça mümkünse, serbest veteriner hekimlere... Biz de veteriner hekimler odası olarak teklif ettik, "Siz sokak hayvanlarını alın, kısırlaştırın, biz bunların ödemesini size yapalım; ispat edin bunları, çiplenmesini, fotoğraflanması, belki burada kısırlaştırmalarıyla ilgili." Belki bu mevzuatın serbest veteriner hekimler yoluyla da açılarak buradaki kısırlaştırmanın artırılması anlamında serbest hekim arkadaşlarımıza da bu noktada yetki verilmesi düşünülebilir.

Tabii ki sokak hayvanlarıyla ilgili kaynak çok büyük biliyorsunuz ki burada sahipli hayvanlar, ilçe belediyelerinden transferi, sahipsiz hayvanların kendi kendine öğrenmesi, diğer belediyelerden transferler ve sahipli hayvanlara kesinlikle bir kısırlaştırma zorunluluğu getirilmesi gerekiyor. Eğer kısırlaştırılma zorunluluğu getirilmeyecekse bu hayvan üretim sertifikası veya çiftliği olan yerlere belki böyle bir muafiyet getirilebilir.

Kesinlikle bu hayvanın nüfus kayıt sistemiyle ilgili bir çalışmanın acilen yapılması gerekiyor. Bir yönetmelik çıktı, siz de biliyorsunuz, Tarım Bakanlığı yetkisi dahilinde yönetmelik çıktı. Yönetmeliğin sanırım 2021 yılında uygulanmasıyla ilgili. Tabii ki bu çok kolay bir şey değil. Biz veteriner hekim camiası olarak büyükbaş hayvanların kulak küpesi ve işaretleme yoluyla sürecini biliyoruz; bu süreçler on beş, on yedi yılda ancak oturuyor. Burada da bir ivedilikle bunun başlayıp sahipli hayvanların kontrol edilebilir ve bu nüfus kayıt sisteminin hızlı bir şekilde oluşturulması gerekiyor.

Yani burada diğer bir nokta: Biz köpek nakilleriyle ilgili gerek vatandaşın gerek ilçe belediyelerinin jandarma ve polis kanalıyla buradaki cezai yaptırım yetkilerinin de hızlı bir şekilde netleşmesi gerekiyor ki bunlara ceza verme yetkisi olsun. Her belediye kendi sorumluluğuyla ilgili hem yasal mevzuat anlamında hem jandarma, polis anlamında köpek transferiyle ilgili bir cezai yaptırım yetkisi verilse bununla ilgili kısım netleşir diye düşünüyoruz.

Doğal yaşam parkı kesinlikle biz istiyoruz. Orman Bakanlığından 1 milyon metrekarelik bir alan aldık. Ama şu anki mevzuatta bu yok. Ancak bizim elimizde Allah'ın bize emaneti olan kör, sağır, topal, üç ayaklı, hiç salamayacağımız bir sürü köpeklerimiz var ama artık barınaklarımız tıka basa bunlarla dolar hâle geldi. Bu noktada doğal yaşam alanlarıyla ilgili uygulamanın hızlı bir şekilde mevzuatta tanımlanarak, bu "sahipli sahipsiz hayvan" tanımlamasıyla birlikte ortaya çıkmasını arzu ediyoruz.

Yasaklı ırklar, Konya olarak bizim de problemimiz, elimizde şu anda 150-200 tane yasaklı ırk var. Bunlarla ilgili ötenazi biz de düşünmüyoruz, her şeyden önce dinimizin bize böyle bir yetki verdiğini düşünmüyoruz. Ama bununla ilgili de bir çözüm önerisinin hızlı bir şekilde geliştirilmesi gerekiyor.

Artı, tabii ki barınak şartları Sayın Başkanım, biliyorsunuz ki çok zor şartlar; buradaki çalışan veteriner hekimi arkadaşlardan tutun da işçilere kadar yedi gün çalışıyorlar, çalışma şartları ağır şartlar. Bu noktada, özellikle yeni TCK'yle birlikte eğer bizim arkadaşlarımıza bu maddede yasak hükmü gelirse sanırım hepimiz teker teker bu görevleri bırakırız, zamanla da orada çalışacak hekim bulamayacak hâle gelebiliriz. Çünkü arkadaşlar bundan çok tedirgin. Her belediyede çalışan arkadaşlarımızın ve hekimleri çoğu zaten davalık, çoğu mahkemeye uğraşüyor. Bu noktada bunun da netleşmesi gerekiyor.

Bir diğer konu: İdeal barınak tanımıyla ilgili tanımlamalar çok net değil. TSE'nin standartları var ancak 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda veya yönetmelikte bu standartlarla ilgili, işçi personeliyle ilgili çok net şeyler yok. Bunun biraz netleşmesi gerekiyor.

Beslenme odakları özellikle çok konuşuluyor, çok da işimize yarıyor. Ancak hayvansever dernekleri ve beslenme odaklarının yerlerine konması, yetkileriyle ilgili mevzuata tekrar tanımlamaların gelmesi gerekiyor.

Gönüllü kuruluşlar: İyi niyetleri hiçbir zaman yabana atmıyoruz, iyi niyetli derneklerle sürekli diyaloglarımızı devam ettiriyoruz. Ama kanundaki bu eşgüdümün tekrar tartışılmasını talep ediyoruz. Dernekler bu 5199'daki tanımlanan eşgüdümü sanki belediyeler üzerinde baskı aracı olarak kullanmaya devam ediyor. Bu "eşgüdüm" yerine "katkı" ifadesinin veyahut başka ifadenin yer almasının dernekler açısından daha uygun olduğunu düşünüyoruz.

Bir ikincisi: Yeni mevzuat düzenlemesinde özellikle STK'lerin bu 5199 kapsamındaki görevlerinin net tanımlanması gerekiyor, özellikle istifçi STK'lerle ve şahıslarla ilgili çok net tanımlamalar olmadı. Bu istifçilikle ilgili, gidiyoruz, bir apartmanda 50-60 tane kedi, ondan sonra yüzlerce köpeğin olduğu müstakil evler, komşuların şikâyetçi olduğu yüzlerce vakalarla karşılaşılıyor.

Bir diğer sorumuz: STK'lerin özellikle belediyede çalışan hekimler veya yöneticiler hakkında bilimsellikten uzak, gerçeklerle alakası olmayan ve ispat edilmemiş kampanyalarla tüm belediye yöneticilerini ve hekim arkadaşlarımızı sosyal medya ve dilekçe yoluyla çok fazlasıyla yıpratmış biz biliyoruz, bütün hekim arkadaşlarımız. Eğer 5199'da veya bu kanunda, mevzuatta yeni bir düzenleme gelecekse bununla ilgili de iki taraflı bir yaptırım olmasını talep ediyoruz. Çünkü buradaki STK'lerdeki hayvan koruma görevlilerinin de bu kapsamda değerlendirilmesini istiyoruz.

Acil müdahaleler bizim için çok ciddi sorun. Bu noktada Tarım Bakanlığının veteriner hekim altyapısı ve taşra yapılanması çok güçlü. Tarım Bakanlığının yirmi dört saat acil müdahalelerle ilgili özellikle taşradaki, merkezdeki yapılanmaların biz zaten altından kalkıyoruz ama Konya gibi 31 ilçesi ve taşra yapılanması yüksek bir ilde Alanya'dan Ankara'ya kadarki geniş alanda acil müdahalelerle ilgili Tarım İl Müdürlüğüne bu noktada görevlerin verilebileceğini düşünüyoruz.

Bu alındığı ortama geri bırakılma hikâyesi bizim için de sorun. Üstelik alındığı ortama bırakılmada "belediyelerin uygun göreceği ortam veya beslenme odakları olan uygun gördüğü ortamlar" tanımlamasının yeni mevzuat değişikliğine girmesini talep ediyoruz. Alındığı ortama girip hırçınlaşan hayvanlarla ilgili sürekli problemler yaşıyoruz, alındığı ortama hayvan bırakılıyor ve hırçın davranışlar sergiliyor. Sürekli belediyeler ile bölgedeki hayvan koruma görevlileri ve STK'ler arasında çatışmalar ve dilekçeler, CİMER'e, şikâyetlere dönüyor.

Apartmentta hayvan besleme kurallarıyla ilgili sık sık şikâyet alıyoruz. Belki mevzuatta bununla ilgili bir düzenlemeye girilmesinde fayda var.

Bunun haricinde Sayın Başkan, genel olarak bizim filmimiz vardı, izlettirmek istedik ama şu an uzantısı tutmuyor. Genel olarak projemiz Türkiye'de orijinal bir proje, bu noktada belki mevzuatın düzenlenmesinde yardımcı olur.

Ben çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz. Sağ olun.

Söz almak isteyen?

EROL YILDIZ – Benim bir sunumum vardı.

BAŞKAN – Buyurun.

11.- Şişli Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü Erol Yıldız'ın, Belediye olarak sahipsiz hayvanlarla ilgili yaptıkları çalışmalar, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

ŞİŞLİ BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ EROL YILDIZ – Sayın Başkan, milletvekillerimiz, değerli katılımcılar; bizim de küçük bir çalışmamız var görüş ve öneriyle ilgili. Zaten bütün katılımcılar aşağı yukarı ortak konularımızı dile getirdi. Hepsini birbirine yakın şeyler ama biz de buradaki fikirlerimizden yola çıkarak bir şeyler hazırladık.

Sayın Başkan, bildiğiniz üzere, az önce de değinildi, yerel hayvan koruma görevlileriyle ilgili sorunlarımız had safhada, onu söyleyebilirim. 5199 sayılı Kanun ve yönetmeliklerin yönlendirmesiyle yerel hayvan koruma görevlileri ve gönüllüleriyle koordineli çalışma yapılması hedeflenmiştir. Yasadaki tanımı bu, 5199'daki. Sokak hayvanlarının rehabilitasyon çalışmalarında gönüllü desteğinin önemi yadsınamaz ancak konuya yeterince hakim olmayan, hayvan hakları, hayvan sağlığı ve refahı konularına kapsamlı yaklaşabilecek deneyimi bulunmayan gönüllülerle iletişim sorunları sıklıkla yaşanabilmektedir. Sorumluluk alabilen, hayvan ve toplum sağlığı açısından çözüm odaklı bakabilen, yerel gönüllülerle koordineli çalışmak başarıyı artırırken problem çıkarmaya meyilli, sorumluluk ve görev almaktan kaçınan, sürekli taleplerde bulunan kişilerle çalışmak verim ve performansı olumsuz etkilemektedir. Bununla ilgili görüşümüz Sayın Başkan, yerel hayvan koruma görevlisi belgesi alacak kişilerin -kanunda zaten onun ifadesi var, il tarımından bunu temin edebiliyorlar, bir yıl süreyle, daha sonra bunun yenilenmesi gerekiyor- daha sonra kapsamlı eğitim almaları ve belediyelerde staj yapabileceği durumu olabilir mi, bu bir görüşümüzdür, artık katılımcılar nasıl değerlendirir?

Diğer bir husus: Barınak mı, rehabilitasyon merkezi mi? Bunu kanuni istisnadan bağımsız bir şekilde değerlendirdik. Neden? Bu da şöyle: Anket yapıyoruz biz Şişli'de. Biliyorsunuz, 280 bin nüfusumuz var ama kent içi trafiğimiz de çok fazla. Burada gelen anketlerin sonuç değerlendirmelerine de şunlar yansıyor: Belli sorunlar var; kent içi trafik, otopark, park, yeşillik vesaire ama genelde herkesin sorunudur bunlar; bizde de barınaklar 6'ncı, 7'nci sırada yer buluyor. Dolayısıyla bunun bir değerlendirmesini yine burada arz etmek istedik biz. Rehabilitasyon merkezleri hayvan barınaklarından daha verimli ve çözüm odaklı çalışırlar. Özellikle bütçesi olmayan küçük ölçekli belediyelerde az maliyet ile çok sayıda hayvana temas edilme imkânı sağlar. Barınak, hayvan toplama, biriktirme merkezi hâline gelir ve sürekli bir gider hâline dönüşebilir. Büyükşehirden bağımsız bir şekilde değerlendirdik olayı biz. Oysaki rehabilitasyon merkezi -bizde de rehabilitasyon kısırlaştırma merkezi var- tedaviye ihtiyacı olan hayvanı alır, geçici süre bakım ve ihtiyacını karşılar ve aldığı noktaya geri bırakır. Bu çalışma sistemi, aynı zamanda bölgedeki hayvan kontrolünü de sağlamaya yardımcı olur. Hayvanlar bölgelerine başka hayvan sokmadıkları için bölgenin hayvanları sabit kalır.

Burada bir görüşümüz var Sayın Başkan: Sokak hayvanı popülasyonunun kontrolü için yapılabilecek en temel ve basit uygulama, her belediyenin bünyesinde- bütçesi imkânında ya da personel, neyse- veteriner hekimlerce sürekli kısırlaştırmaktır. Zaten hepimiz aynı kanıdayız bununla ilgili de. Kısırlaştırma ve yerine bırakma yapılmadığı sürece ne kadar geniş kapasiteli olursa olsun barınaklara hayvan toplamak sokak hayvanı popülasyonunu kontrol altına almada etkili değildir. Böyle bir görüşümüz var bununla ilgili.

Diğer bir parametremiz: Sokak hayvanlarının siyasi görüşü... Sayın Vekilim de kısmen değindi sanırım, öyle hatırlıyorum, sokak hayvanlarının siyasi görüşleri yoktur; sokak hayvanları sorununda bütün yerel yönetimler iş birliği, yardım ve dayanışma içinde olmalıdır. 5393 Belediye Kanunu'yla ilgili maddelerinde de bunlarla ilgili hükümler var zaten. Birbirlerinin sınırlarına hayvan atmak değil, el ele, iş birliği içinde çözüm odaklı çalışmak sorunu çözecektir. Bilgi, deneyim, tecrübe, ekip konusunda artısı olan belediyeler, bu konularda eksiği olan, yardım talep eden belediyelere yardım edebilirler.

Sayın Başkan, biz bununla ilgili de belli dönemlerde başka il ve ilçelerden gelen talepleri, kısırlaştırma taleplerini değerlendirdik Meclisten onay alarak, Sayın Belediye Başkanımızın görüşünü alarak. Bunları yapmaya devam ediyoruz elverdiğince imkânımız.

Hayvan bakım personeli: buna da kısmen değinmek istiyoruz biz yine. Doğru ve eğitilmiş personelle çalışmak başarıyı artıran en önemli faktördür. Doğru personel sorun çözmenin ötesinde, sorunun oluşmasının önüne geçer. Bunu çok fazla önemsiyoruz biz, doğru personel tanımını. Ne yazık ki çoğu yerel yönetimde veteriner birimine hiçbir vasfı olmayan, başka birimlerde görevlendirilemeyen ya da sürgün, ceza amaçlı görevlendirilmiş personel atanmaktadır. Bununla ilgili bir görüşümüz var yine. Veteriner birim personeli özenli seçilmiş, yaşam hakkına saygılı, merhametli, hayvanlara yaklaşımı ve hayvan bakımı konusunda eğitilmiş kişilerden oluşmalıdır. Bizim işimizi kolaylaştıracaktır. Yerel ve il bazında da o değerlendirilebilir.

Acil durum her an olabilir, mesai saati beklemez. Sokak hayvanları günün yirmi dört saati hastalanabilir, kaza geçirebilir. Yerel yönetimlerin 7/24 acil vakalara müdahale edebilir olması gerekmektedir. Şişli Belediyesi Veteriner İşleri Müdürlüğü olarak biz sabah 8.00'den 24.00'e kadar olan zaman diliminde veteriner hekim bulduruyoruz. Yani bunun artısını eksisini katılımcılar bilmiyorum nasıl değerlendirirler. Ondan sonra da icapçı hekim ve normal personelle günü değerlendiriyoruz, devam ettiriyoruz öyle söyleyeyim.

BAŞKAN - Veteriner hekimi olmayan bir sürü yer var.

ŞİŞLİ BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ EROL YILDIZ - Ben ona istinaden aslında anlattım çünkü sohbet esnasında söylendi; tekniker vesaire. Olabilir ya da normal personel ama bizim imkânlarımız sanırım bu anlamda biraz daha iyi noktada. Bazı yerlerde 2-3 hekim var ama bizde 8 hekim var, bizim özelimizde. Bunların sayısını artırmak faydamıza olacaktır diye düşünüyoruz.

Yasaklı ırklar konusu var hepimizin bildiği ve problemlili bir olay bu. Biz de ilçedeki bazı mahallelerden bundan ötürü sorunlar yaşıyoruz. Üretilmesi, sahiplendirilmesi, satışa yasaklanmış köpekler konusunda uygulanabilir gerçekçi ve radikal çözümler geliştirilmesi gereklidir. Zira gerek internet ortamından gerekse "pet shop" ve üretim çiftliklerinden hiçbir zorlukla karşılaşmadan bu ırk hayvanları satın almak mümkündür. "Pet shop" konusuna zaten değinildi ama yasaklı hayvanın "pet shop"ta olup olmamasıyla ilgili tabii durum ortada; kanunu hepimiz biliyoruz. Üretimi, satışı kontrolsüzce devam ederken sokaklara terk edilenler özellikle barındıracak yeri olmayan belediyeler için büyük sorun teşkil etmektedir. Bu köpekleri üreten, satan, bakan şahısların büyük bir kısmının farklı psikolojide, şiddete meyilli, hayvanı güç gösterisi olarak kullanan, bu sebeple saldırgan yetiştiren kişiler olduğu tecrübelerimizle sabittir. Yaşadığımız yüzlerce vakada tecrübe ettiğimiz husus budur. Bizde Kuştepe Mahallesi ve İzzetpaşa diye nitelendirdiğimiz yerler var; oradaki sosyal imkânlar buna elveriyor, oradaki kişilerin bunları yapmasına elveriyor.

Yasaklı ırklar konusuyla ilgili olarak temel soruları üç ana başlıkta değerlendirebiliriz bunu: Bu özellikteki kişilerin ellerinden bu hayvanlar nasıl alınır? Bir katılımcı az önce söylemişti, işte para bazen... Bunlar geçici çözümler gibi duruyor. Hani bizim özellikle bu tarz yerlerde kişilere 50 lira, 100 lira verilerek bunlar bazen yapılıyor ki geçici çözümlerdir bunlar. Bu hayvanlar nasıl alınır?

İkincisi; alınan hayvanlar ne yapılır? Burada da sorun yaşıyoruz. İBB'yle birlikte bir ortak çalışma platformumuz var ama biz tam olarak uygulama taraftarı olmadık bir sürü sebepten dolayı; alanımız uzak, birbirimize olan mesafemiz uzak vesaire. Net bir ifade yok burada, onu söyleyebilirim; ortak sorunumuz bu da.

Üç; bu özellikteki kişilerin yeniden hayvan edinmesi nasıl engellenir? Bunlar temel sorular diye düşünüyorum.

Her şeyden önce üretimin durması gerekmektedir. "Pet shop", üretim çiftlikleri, merdiven altı üreticiler, internet pazarı, kaçak gümrük girişleri, valiz ticareti... Caydırıcı cezalar verilmelidir. Mevcut cezalar hayvan ticareti piyasasında göze alınabilecek cezalardır bu; çok net. Cezalar zaten geliyor bize her sene, yenilenerek geliyor revize edilerek ama vazgeçecek durumda değil bunları yapan kişiler.

Bakanlıklar dâhil paydaş tüm kurum ve kuruluşlarca koordineli olarak üretimin önüne geçilmesi gereklidir. Üretim kesildikten sonra yerel yönetimler, ilçe bazında gerekirse hayvan sahiplerini tespit edip kayıt altına alabilir. Mikroçip uygulamasıyla sisteme kayıtları yapılıyor; normal, diğer hayvanlarda da bunu yapıyoruz. Böylece sokağa terk etme kontrol altına alınmış olur.

Bizim anlattıklarımız, görüşlerimiz, fikirlerimiz bundan ibaret yani nasıl değerlendirilir...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Diğer belediyelerden katılımcılarımız var herhâlde. Konuşmayanları alalım; Denizli, Erzurum ve İzmir...

Buyurun.

12.- *Denizli Büyükşehir Belediyesi Temsilcisi Kemal Karaoğlan, sahihsiz hayvanlar konusunda diğer belediyelerle aynı sorunları yaşadıkları ve aynı düşündükleri hakkında sunumu*

DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TEMSİLCİSİ KEMAL KARAOĞLAN – Öncelikle bahsedilen konular ortak değerlerimiz. Hemen kısaca başlıklar hâlinde şunu ilave etmek istiyorum, ilaveden ziyade destekleme amaçlı.

Özellikle yakalamada kullandığımız ilaçlar yetersiz. Kısırlaştırmada yerel yönetimler olayların içinde olmadığı sürece sonuç almamız imkânsız durumda. Yasaklı ırklarla ilgili, bahsettiği gibi sıkıntılar yaşamaktayız: destekliyorum.

Diğer konularda da aynı düşünüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Erzurum Belediyemiz, buyurun.

13.- *Erzurum Büyükşehir Belediyesi Veteriner ve Mezbahaneler Şube Müdürü Ahmet Çağrı Birdal'ın, Belediye olarak karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu*

ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VETERİNER VE MEZBAHANELER ŞUBE MÜDÜRÜ AHMET ÇAĞRI BİRDAL – Aynı zamanda Erzurum Bölgesi Veteriner Hekimler Oda Başkanlığım ve aynı zamanda Hayvan Hakları Federasyonunun da il temsilcisiyim.

Şimdi, bizim burada genel anlamda konuştuğumuz bir hayvansever sorunumuz var. Yani hayvan sorunundan çok hayvansever sorununu konuşuyoruz belediyeler olarak, sizden de aynı tepkiyi aldığım için söylüyorum.

Şimdi, bizim ilk önce, hangi hayvanseverle nasıl çalışmamız gerektiğini ilk bir tespit etmemiz lazım. Şimdi, yerel hayvan koruma görevlisi diyoruz. Bence yerel hayvan koruma görevlileri bir sınava tabi tutulmalı. Şimdi, her önümüze geleni hayvansever diye veya yerel hayvan koruma görevlisi diye alıp onunla beraber çalışmıyoruz; biz bu tür şeyleri yaşadık.

Bir de biz Erzurum olarak hayvanseverlerin hepsine kapılarımızı açtık. Yani gönüllü çalışmaktan bahsetti diğer belediyelerimiz. Gönüllü olarak rutin çalışan bir tane hayvansever görmedim şimdiye kadar yani maaşsız, gönüllü olarak gelip işte, bir bakımevinde bize yardım edecek, yardımcı olacak veya sokakta yardım edecek ve bunu rutin hâline getiren bir STK da yok. Bir STK'nin temsilcisi olarak da konuşuyorum. Şimdi, STK'ler bunları bizden ne kadar talep ederse etsin biz sahadaki uygulamalarımızla konuşuyoruz.

Bence 5199 sayılı Kanunu'muz çoğu açıdan yeterli. Bunun denetleme kısmı yapılmadığı için... Aslında şu an denetleme gerçekten ciddi bir şekilde yapılsaydı şurada konuştuğumuz sorunların belki de yüzde 70'ni konuşmayacaktık. Ben Erzurum bölgesi için konuşayım: 25 bin kilometrekarelik bir şehirden bahsediyorum; tek bir belediyeyiz. Nüfusumuz belli, belediyenin ödeneği belli, 20 tane ilçemiz var ve büyüğşehiriz biz ama tek bakımevi bizim işlettiğimiz bakımevi. Onu da geçtim, Ağrı'da bir bakımevi yok -sayın vekilim bilir- Kars'ta sadece tel örgülerle çevrilmiş bir alan var bakımevi dedikleri, orada da yok; Artvin'de yok, Muş'ta yok, işte, Erzincan'da bir hayvanat bahçesivari bir yer var. Yani ben mesela sadece Erzurum'la uğraşmıyorum, Erzurum ve komşu illerinin istisnasız hepsiyle uğraşıyorum ve en sıkıntılı bölgelerim zaten bu belediyelerin sınırları yani kendi popülosyonum zaten çok fazla. Tek bir merkezde işte, aylık 300-400, bazen 500'ü zorluyoruz; kısırlaştırma operasyonu yapıyorum ve çoğu belediyemizin bahsettiği gibi hekim çalıştırma sıkıntıları yaşıyoruz. Biz mesela, muhtemelen en yüksek ücretle hekim çalıştıran belediyelerden biriyiz -ki bir de oda başkanım ben, mecbur müdahale ediyorum- ama yetiştirdiğim tüm hekimler fırsat buldukları zaman başka yerlere gidiyor çünkü bir mahkemeye uğraşiyor, işte hayvanseverle uğraşiyor. Bizim uğraştığımız iş, aslında kendi mesleğimiz açısından böyle çok tercih edilen bir iş de değil. Mesela, az önce Erol Bey kalifiye eleman çalıştırmaktan bahsetti barınakta. Biz, kalifiye elemanı bırakın, normal eleman bile çalıştıramıyoruz ki. Barınakta kimse çalışmak istemiyor zaten; yani biri çalışıyorsa ve orada kalıyorsa o bizim için iyi, yani o artık devam etsin, çalışsın, onunla devam edelim biz.

Şimdi, hani mama alımı, yemek alımı; bunların hepsini belediyeler yapacak zaten yani bir şekilde biz o hayvanları besleyeceğiz. Ben uzun uzun hani şu kadar hayvan kısırlaştırdık, bu kadar şey yaptık demek istemiyorum çünkü bir kanun tasarısından bahsediyoruz. Bu kanun tasarısında bakanlığın, hangi bakanlık ilgilenecekse bunda Ormandı işte, şimdi Tarım ve Orman oldu; benim barınağımı bir orman mühendisi denetlemeye geliyor. Ya, barınakta oturuyorum, Bakanlıktan denetlemeye gönderiyorlar; ameliyathaneme giriyor, işte hayvanların ne durumda olduğuna bakıyor. Mesleğini soruyorum "Orman mühendisiyim" diyor. "Niye veteriner hekim gelmiyor?" diyorum; çünkü veteriner hekim yok. Erzurum Millî Parklar Şube Müdürlüğünde veteriner hekim yoktu mesela o dönem. Şimdi de 1 tane -sözleşmeli- o da bizim zorumuzla- veteriner hekim çalıştırıyorlar.

Şimdi, siz kanun koyucular olarak bu kanunu net bir şekilde koyacaksınız ve biz bunu uygulayacağız. Hepimizin görevleri belli ama diğer belediyeler... Mesela, 5199'da "Yerel yönetimler" diyor. Yerel yönetimden işte hepimizin anladığı belli. Mesela Ankara için konuşuyorsunuz. Ankara'nın şartları ile Erzurum'un şartları çok farklı. Ya, biz 2 metre karın altında bayağı bir ayımızı geçiriyoruz. Sayın vekilim bilir, o da aşağı yukarı aynı; Karşılınsız siz de. Yani mesela, Ankara'ya uygun bir yasa yaptığımız an emin olun, biz kırsalda çok büyük sıkıntı yaşıyoruz bununla alakalı. Yani diğer ilçe belediyeleri... Mesela, bizim ilçe belediyelerimiz açısından bakınca da bizim 2 bin nüfuslu,

2.500 nüfuslu ilçelerimiz var bir sürü. Yani Doğu Anadolu'yu, Güneydoğu'yu düşünün, bir sürü ve Karadeniz'de de var. Bir sürü böyle ilçe var yani bu ilçelere de "Bakımevi yap" demek çok da doğru olmuyor. Yani zaten işçi maaşını dağıtınca işte 40 bin lira, 50 bin lira aylık paraları kalan belediyeler var. Benim babam da eski bir belediye başkanı, ilçe belediyesinin nasıl idare edildiğini de biliyorum. Erzurum'u biraz daha bölgeselleştirip hani birkaç belediyenin bir araya gelip bir şeyler yapması gereken hâle getirmeye çalıştık, beceremedik ama bunu mesela, kanun ortak bir şekilde sokabilir bence; yani ilçe ve... Mesela, bütün görev yine büyükşehre verilebilir; bu öneri sanırım bir belediyemizden daha geldi. Yani tüm yetkiyi büyükşehre verilebilir ama diğer belediyelerin hepsinin bir şekilde işin içine katılması sağlanabilir. Erzurum olarak yaşadığımız en büyük sıkıntılardan biri budur benim.

Bir de sizden bir istihramım var: Lütfen, hayvan haklarıyla alakalı bir konuya Veteriner Hekimler Odasını da davet ederseniz mutlu olurum. Yani böyle bir çalışma, oda başkanlarıyla görüştük biz.

BAŞKAN – Geldi, onlar da geldi; geçen hafta geldiler.

ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VETERİNER VE MEZBAHANELER ŞUBE MÜDÜRÜ AHMET ÇAĞRI BİRDAL – Konsey Başkanımız mı geldi?

BAŞKAN – Veteriner Odası Genel Sekreterimiz geldi.

ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VETERİNER VE MEZBAHANELER ŞUBE MÜDÜRÜ AHMET ÇAĞRI BİRDAL – Teşekkür ediyorum o zaman.

Bir de şu mobil kısırlaştırmayla alakalı çok ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. Hani buralarda nasıldır bilmiyorum da bizim oralarda ilçe belediyelerinden işte, mobil kısırlaştırma yapan firmalar türedi. Bunlar vardı, şu an daha yoğun çalışmaya başladılar. Lütfen... Çünkü ben küpeli hayvanları tekrar kısırlaştırdığımı biliyorum, gebe küpeli hayvanlar görüyoruz ve bir sürü ölen hayvan var. Bu firmalar izinsiz çalışıyorlar. Ben Oda Başkanı olarak da ayrıca uğraşıyorum onlarla ama sizden istihramım, bazı firmalar var, isim de zikredeceğim; Denge Veteriner Hizmetleri gibi bir firma var Türkiye'de ve çok sıkıntılı bir firma hocam. Yani gerçekten işlerini de düzgün yapmıyorlar.

Bir de "mobil kısırlaştırma" diye bir şey olamaz ki bunun bir rehabilitasyon süresi var. Yani bu rehabilitasyon süresini tamamlamamış hayvanların mobil... Yani bu, sonuçta bir enjeksiyon değil. Sizlere izah etmek için söylüyorum, eminim biliyorsunuzdur -hocam burada zaten- ama kısırlaştırma operasyonu dediğimiz operasyon sezeryan operasyonu ile aşağı yukarı eşdeğer bir operasyon. Şimdi, bu operasyona tabi tuttuğunuz bir hayvanı, işte mobil ünitenin içinde bunu yapıp dışarıya direkt salmak zaten doğru bir şey değil yani onun açısından da doğru değil. Bunun bir rehabilitasyonunu tamamlaması lazım, iyileşme sürecini bitirmesi lazım ve ondan sonra doğaya salınması lazım, bunun takip altında olması lazım ki mobil kısırlaştırmada bu saydığım şeylerin hiçbiri mümkün değil. Yani bir bakımevi olmayan yerde zaten bu rehabilitasyon sürecini tamamlayamayız.

Benim söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ederim sizlere de.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Evet, İzmir Büyükşehir Belediyemiz...

14.- İzmir Büyükşehir Belediyesi Veteriner İşleri Şube Müdürü Hande Özyoğurtçu Gültekin'in, yeni kanuni düzenlemeler yapılması gerektiği hakkında sunumu

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ HANDE ÖZYOĞURTÇU GÜLTEKİN – Kanun değişikliğiyle ilgili düzenlenmesi gereken bir madde olduğunu düşünüyorum. Kanunda geçici bakımevi de olsa hani kalıcı olarak kalması gereken hayvanların

tanımlanması gerekiyor. Yani tamam “sakat” deniliyor, ondan sonra “Sahipleri tarafından bakımevine terk edilen hayvanlar” deniliyor, onları zaten kanun çerçevesinde sokağa bırakmıyoruz ancak geri kalan hayvanların... Yani onu da şöyle tanımlıyor: “Alındığı ortama bırakıldığında önlenemez sıkıntı çıkaracak hayvanlar” olarak tanımlanıyor ve bu hayvanların aslında hepsinin öldürülmesini söylüyor yasa. Ama hani biz tabii ki... Mesela, 3 kere ısırmış; tamam, hani çok kötü bir hayvan değil, bakılabilir bir hayvan ama artık sokağa bırakmak istemediğimiz bir hayvan ve onu bakımevinde tutuyoruz. Bu sefer hani kanuna karşı geliyor konumuna düşüyoruz çünkü aslında gerçekten kanuna karşı geliyoruz. Kanun diyor ki: “Bırakamayacaksın öldür.” Hani öldürmeyip baktığımız için suçlu konumuna düşüyoruz bu sefer. Bence bu maddenin düzenlenmesi gerekiyor, yani daha net tanımlar getirilmesi gerekiyor bu maddeye.

Bir tespitimi paylaşmak istiyorum ki hani hekim arkadaşlarım katılacaktır bana. Sokakta hayvanlardan korkan, hayvan davranışlarını çok iyi bilmeyen insanlar tabii ki daha çok ısırılıyor fakat bu insanlar bizim “yarı sahipli” dediğimiz köpekler tarafından ısırılıyor. Yani “Yarı sahipli” demek ne demek? O köpeğin bir ismi var mesela, hayvanseverler ona bir isim takmışlar, işte, ufak da olsa bir kulübeye yerleştirmişler; günün belirli saatlerinde geliyorlar, seviyorlar, okşuyorlar; işte o köpekler tehlike arz eden köpekler oluyor yani insandan korkan bir köpek genellikle zaten insana yaklaşmıyor. Yani sokak hayvanlarını birazcık aslında kendi hâllerine bıraksak bu kadar çok saldırılma ve ısırılma vakalarının olmayacağı kanaatindeyim ben. Ama tabii, bunu hayvanseverlere nasıl anlatırız, nasıl ikna ederiz, pek mümkün gözüküyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Evvet, belediyelerimiz herhâlde şu anda sunumlarını tamamlamış oldular.

Şu anda aramızda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığından arkadaşlarımız, yetkililerimiz var.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünden Sayın Emrullah Töremen, Mevzuat Daire Başkanımız, buyurun.

15.- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Mevzuat Daire Başkanı Emrullah Töremen, sahiplisiz hayvanlarla ilgili çalışmalarında belediyelere finans desteği sağlanması gerektiği hakkında sunumu

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
MEVZUAT DAİRE BAŞKANI EMRULLAH TÖREMEN – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Hazırına saygılarımı sunuyorum. Şimdi, dinledik, aslında bu konuyla ilgili olarak belediyelerimize çok iş düşüyor ama bununla birlikte bu işin altından kalkabilmek için mali bir finans kaynağı da olması gerekiyor. Tabii, bütün belediye hizmetlerinde her konuyu tek tek mali kalemler bakımından sunmak, vermek de çok da mantıklı değil ama şöyle bakıldığı zaman da aslında ciddi bir maliyet teşkil ediyor. Dolayısıyla bu kanun çıkarken özellikle de belediyelere işte 20 binin üzerindekiyle özellikle bakımevleri ve bu tip şeyler yapılması noktasında bir irade de olduğunu ve bunun ciddi anlamda bir maliyet getireceği için de burada bir finans desteğinin sağlanması, ona ilişkin de bir kurgulamanın yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Onun dışında bir taraftan da sadece belediyeleri değil, aslında toplumun bütün kesiminin bu noktada daha bilinçli, farkındalık oluşturacak şekilde olması kanaatini taşıyoruz. Yani aslında benim özet olarak, belki kısa olarak söylemek istediğim eğer belediyelerimize bu şekilde bir sorumluluk, ciddi anlamda bir görev yüklüyorsak bir taraftan da bunun altının doldurarak maliyetinin ya da ne bileyim gelir kaleminin de buna göre dercedilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ve zaten biliyorsunuz bizim

Anayasa'mızda da belediyelere görevleri itibarıyla gelirlerine orantılı olarak bir görev verilmesini söyleniyor. Dolayısıyla şu an belediyelerimizin içinde bulunduğu noktadaki mali durumları da hepimizin malumu yani dolayısıyla da eğer bu şekilde belediyelerimize ciddi anlamda bir yük teşkil edecek bir görev vereceksek -ve veriyoruz nihayetinde- bu anlamda da ufak tefek bazı noktalarda da bir finans desteği, işte teşvik gibi bu tip şeylerin de verilmesi gerektiği kanaatini taşıyoruz daha doğrusu.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Şimdi, tabii, şöyle, özellikle hayvansever dernekler şunu eleştiriyorlar: Belediyeler pek çok alana para bulabiliyor yani şu anda alanları saymayacağım ama hepimizin bildiği festivaller vesaire gibi bazı insanlar için gereksiz gözükebilen alanlar olarak değerlendiriliyor. “Buralara para bulunurken aslında belediyelere emanet edilen canlılara karşı da gerekli sorumluluğu yerine getiriyor.” diye eleştiriler yapılıyor. Bu konular hakkında ne düşünüyorsunuz? Peki, sizin Bakanlık olarak veya şahsi olarak düşünceniz nedir?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MEVZUAT DAİRE BAŞKANI EMRULLAH TÖREMEN – Yani şimdi arkadaşlar da söyledi, bunun rehabilite edilmesinde ne kadar güçlük çekildiği... Aslında şu an buradaki arkadaşlarım çok muhtemel işte mali tarafında çalışmayan arkadaşlar anladığım kadarıyla. Mali hizmetler müdürlerini dinlesek ya da mali hizmetlerden sorumlu belediye başkan yardımcımızı dinlesek onlar daha fazla şeyler söyleyecekler. Dolayısıyla ciddi anlamda bir maliyet teşkil ediyor, bunu net olarak Çankaya Belediyesindeki arkadaşımız da söyledi. Bunun bir şekilde... Mesela 2464 Belediye Gelirleri Kanunu'nda buna yönelik bir şey yok. Bu Kanun'dan önce, 1983'ten önce süs köpeklerinin vergilendirilmesiyle ilgili bir vergi vardı ya da ücret diyelim. Yani buna benzer aslında biz bunu rehabilite edeceksek böyle barınak, bu tip şeyleri yaparsak bunun nasıl tahsis edileceği, hazine tarafından mı tahsis edilecek, Orman Bakanlığı mı tahsis edilecek? Bir kere bunun mekânının tahsis edilmesi, buna ilişkin bazı yönlerden yardım talep edilebilmesi, madem böyle hayvansever durumları var, evcil hayvanları beslemeyle ilgili olarak belki bunlardan bazı şeyler alınabilir. Yani bu anlamda buraların mutlaka ciddi anlamda bir finanse edilmesi gerekir diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, belediyelerde bütçelerde yapılırken malum stratejik planlar yapılır beş yıllık; şimdi seçim oldu, altı ay içerisinde belediye başkanlıklarında bir stratejik planlama yapılması lazım ve ondan sonraki beş yılın bütçesi de bu stratejik plana göre yapılır. Bu konuyla ilgili belediyelerde bu hayvan barınakları olsun veya işte sokak hayvanlarıyla ilgili alınacak diğer tedbirler konusunda belediyelerimizin stratejik planlarında yer veriliyor mu? Cevap vermek isteyen varsa, herkes de veriyor değil mi?

Buyurun.

YENİMAHALLE BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ İLKER ÇELİK – Stratejik planda yer verdik, yer yapılmasıyla ilgili projeler var ama biraz önceki noktada, aslında bir destek konulsun, aslında kanunlarımız uygun. Şimdi, orman arazilerinin, hazine arazilerinin belirli miktarını ki yüzde 10'u kadar olan bölümünü belediyelere hayvan barınağı olarak, hayvan bakımevi olarak tahsis edebilirler. Yapılması hususunda ben başvurduğum geçen sene, küçük bir yerimiz var bizim, yer bulamadık biz ama küçük yer için de tadilatın yüzde 40'ını Bakanlık destek veriyor; bu, ikincisi. Kısırlaştırma için de geçen sene 50 liraydı, bu sene 70 lira civarında bir destek konusu. Aslında devlet destekleri var; bu üç destek de bizim kullanabileceğimiz destekler. Şimdi, 1 milyon metrekare alan bulmak, öyle güzel bir yer yaratmak, Samsun Büyükşehir gibi yer bulmak çok güzel bir şey, öyle

yerleri biz de yapmak isteriz. İkincisi yüzde 40 destek var ama bu desteği yani her belediye başvurup alabilir ama yer bulup güzel bir yer yapmak lazım, işte bu başkanların bilgilendirilmesi konusunda bu çok önemli.

Bir de bizim asıl sorunumuz yasada bunlar değil, bunlar bir şekilde başkanlarla çözülebilecek işler ama asıl sorun sokakta hayvanımız ve kısırlaştırma. Yani bu iki sorunu çözmediğimiz sürece... Şimdi sayın vekilim dedi, bir, sizin yapabileceğiniz "8 bin", 8 bini yapmak için personel çok önemli, Yani 8 bin hayvanın kısırlaştırılmasını yapmak için... En çok veteriner hekim olan belediyemiz Çankaya Belediyesi Büyükşehirden sonra, yaptıkları 3 bin. Yani düşünün, en çok hekim sayısı olan da belediye. Şimdi kısırlaştırmayı tek noktadan -bizim çözüm önerimiz buydu en başta- Ankara Büyükşehir Belediyesi örnek olsun, bütün Türkiye'ye yayılabilir, tek noktadan bütün belediyelerin desteğiyle... Çünkü birbirimize atmak, en çok şikâyetimiz odur yani insanların birbirine köpek atmasıdır. Tek noktadan yani tek nokta derken büyükşehir bunu yönetebilir yani büyükşehir bir üst tavan, çatı olarak bütün belediyelere.. Çünkü hepimiz para harcıyoruz; benim 3 tane aracım, 6 veteriner hekimim, işte bir sürü alanda gezdiğim bir sürü masrafım var. Tek çatıdan yaparsak merkez Ankara'nın 3 bölgesi olur, alırız kısırlaştırırız. Hepimiz beraber yaparsak birbirimize atma da olmaz. Ha, taşradan atılacaklara, taşraya yayaacağız işte bunu, hani taşrada da mesela Konya Büyükşehir Belediyesi çatı olur, bu şekilde tek merkezden, yani yasayı buna uygun hâle getirmeliyiz. Çözüm noktaları biri kısırlaştırma, biri yer. Yani bazı noktalarda destekler bir şekilde alınır ama çözüm sokakta artık yani sokakta insanlar yürüyemiyor.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TEMSİLCİSİ NEVZAT DEMİRCİ – Biz Konya Büyükşehir Belediyesi olarak Ormandan aldık alanı ama yüzde 2'si bile ciddi manada meblağ tutuyor; bu noktada kesinlikle katılıyorum, başkanların da destek konusunda tavırlarının çok değişeceği kesin. Barınak ödeneğiyle ilgili, yüzde 40'la ilgili Bakanlığın çok düşük bir bütçesi var, yalnızca yüzde 15'i...

YENİMAHALLE BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ İLKER ÇELİK – Var işte, aktive etmek lazım.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TEMSİLCİSİ NEVZAT DEMİRCİ – Ama şöyle bir şey var: Yalnızca yüzde 15'ini alabildik, kesinlikle destek konusunda yüzde 40'ı alan hiçbir belediye yoktur.

YENİMAHALLE BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ İLKER ÇELİK – Aktive edecekler, var çünkü yasada.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TEMSİLCİSİ NEVZAT DEMİRCİ – Yasa'da var ama kısırlaştırma desteğiyle ilgili geçen sene 5 binin üzerinde kısırlaştırma yaptık, hâlâ parası ödenmedi.

BAŞKAN – Anladım.

Buyurun.

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TEMSİLCİSİ NURHAN İŞLER – Sayın Başkanım, ben de tek elden kısırlaştırma konusunda katkı vermek için söz istedim.

Daha önce arkadaşlarımız da biliyordu, yerel yönetimde çevre sağlığıyla ilgili de aynı şekilde ilçelerin her biri kendi yapmaya çalışıyordu, daha sonra yasa bunu düzenledi, büyükşehir belediyesine yetki verdi, büyükşehir belediyesinin koordinasyonunda yapılıyor. İnanın alımlardan, hizmetin son noktasına kadar inanılmaz derecede bütçeye katkı verdiğini gördük. Şimdi aynı şekilde de arkadaşımızın ifade ettiği gibi, bakımevleri büyükşehir belediyesi ölçeğinde olmalı, her bulunan büyükşehirin de sağında, solunda, kuzeyinde veya güneyinde rehabilitasyon merkezleri yani 4 ilçeyi kapsayacak şekilde

hızlı kısırlaştırıp sadece o alandan geri dönüşümü sağlanacak ancak orada düşkün, bitkin veyahut da yavru olanlar bakımevine taşınacak şekilde bir sistem oluşturulursa ve bu büyükşehir çatısı altında yönetsel anlamda desteklenirse hızlı bir şekilde bu soruna katkı verir; bu, birincisi.

İkincisi: Az önce sunumda da ifade ettim, mutlak surette periferde kayıt sistemi, Tarım Bakanlığıyla birlikte iş birliği yapıp köylünün elindeki bütün hayvanların tamamı, kedi ve köpek olmak kaydıyla kayıt altına alınmalı, arzu edilenler de ücretsiz kısırlaştırılmalı.

Veteriner hekim konusuna gelince: Paşa Bey az önce ifade etti, veteriner hekimler bu konuda ciddi bir şekilde barınakta çalışan arkadaşlarımız deneyim edindiler, hızlı bir şekilde steril ortamlar sağlandığı sürece -çünkü operasyona giriyorsunuz, sterilizasyona ihtiyacınız oluyor- seri bir şekilde kısırlaştırma yapılabilir.

Barınakta çalışan veteriner hekimlerle ilgili kısaca bilgi vermek istiyorum, Erzurum Veteriner Hekimler Odası Başkanı, aynı zamanda hekim arkadaşımız için; geçen seneki kongrede bir akademisyen arkadaşımızın sunumuyla ilgili söylüyorum. Veteriner hekimlerin birçoğunun üniversiteden çıkarken barınakta çalışma arzusuyla çıktıklarını, barınakta işe başlayan arkadaşlarımızın da yüzde 90'ının bir yıl sonra ayrıldığını, barınaktan ayrılanın yüzde 90'ın da yüzde 87'sinin -rakamlar verildiği için söylüyorum- hayvanseverlerden kaynaklanan şikâyetlere istinaden terk ettiğini söyledi. Dolayısıyla barınaklarda yani belediyede çalışan veteriner hekimler özellikle bu konuda desteklenmeli ve güç verilmesi kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAĞLIK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI PAŞA ENVER BAYSA – Sayın Başkan, destekler kısmı, özellikle 26166 sayılı Yönetmelik'in 51'inci ve 52'nci maddesinde var, hani biz yüzde 40, yüzde 15 rakamlarını konuşuyoruz, yönetmeliğimiz aynen şunu söylüyor: “Bütçe imkânların dâhilinde bakanlığın...” diyor yani bu bütçe imkânları yüzde 15 mi, yüzde 30 mu, yüzde 40 mı yoksa yüzde 1 mi? Yani bir proje yapıyorsunuz, güzel bir projeniz var, örneğin 40 milyonluk bir projeniz var; bunun yüzde kaçını verebilecek? Veya bir ilçe belediyesinin imkânları malumdur, bir şey yapacak yani bütçe imkânı ne? Yani bu konuların da netlik kazanması lazım.

BAŞKAN – Standart hâle getirilmesi gerekir.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAĞLIK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI PAŞA ENVER BAYSA – Tabii ki.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, şimdi İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Daire Başkanı Sayın Yusuf İzzet Karaman, buyurun.

16.- İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Yusuf İzzet Karaman'ın, 5199 sayılı Kanun 6'ncı maddesine ilişkin düzenleme ile Sarıkamış Kaymakamı iken o bölgede sahipsiz hayvanlarla ilgili karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI YUSUF İZZET KARAMAN – Sayın Başkanım, değerli vekillerim, kıymetli hazırım; ben de şahsım ve Bakanlığım adına sizleri saygılarımla selamlıyorum. Erken saatlerden beri gerçekten çok istifade ettik, dolu dolu bir program oldu. Ben bir resmî, bir de şahsi olarak düşüncelerimi ifade edeceğim.

Bakanlığımız olarak bizim 5199 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesine bir önerimiz olacaktı, bu daha önce de sunulmuş. 6'ncı maddede özellikle "Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması" başlıklı 6'ncı maddede "Sahipsiz, güçten düşmüş hayvanların en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan hayvan bakımevlerine götürülmesi zorunludur." diye bir bölümü var. Oranın daha açıklığa kavuşması anlamında burada özellikle belediye sınırları dışının da hesap edilerek burada "En yakın belediyelere ait barınağa teslim edilmesinden il özel idareleri sorumludur." diye bir metnin en azından düzeltilmesi talebimiz var. Bu şekilde, malumunuz, belediye sınırları dışındaki alanlar özellikle bugün 51 ilimizde il özel idaresinin hizmet verdiği düşünüldüğünde o yerleşim yerleri için bu görevin verilmesi anlamında bir yasal zemin oluşturacağından bunu öneriyoruz; bunu dile getirmek istedim, kayıtlara geçmesini istedim.

Tabii, şahsi olarak da Sayın Vekilimiz, Komisyon Başkanımız biraz önce de Yunus Kılıç Bey bahsettiler, ben yakın zamana kadar Kars Sarıkamış Kaymakamı olarak görev yapıyordum, bir on beş yirmi gün kadar oldu yeni görevime başlayalı; tabii iki sıfat bir arada hâlen devam ediyor gibi bir anlamda hissediyoruz. O yüzden hem Sayın Vekilimizin konuşmaları hem de Erzurum Büyükşehir Belediyesinden gelen değerli müdürümüzün konuşmaları bizde biraz daha etkilerini de barındırıyor. Çünkü o bölgede ben de dört yıla yakın görev yaptım, taşranın durumu buradaki sunumlardan biraz daha farklı. Yaşadığımız olumsuzlukları özellikle hayvan hakları, işte bu sahipsiz hayvanlarla ilgili konuları anlatacak olsak, ben on beş yıldır çalıştığım çoğu ilçenin nüfusu 15 binin altında olan ilçeler olduğunu düşünecek olursam -9-10 tane ilçede görev yapmış biri olarak- bayağı bir zaman alır, vaktinizi almak istemem. Sadece belki mevzuat açısından şunu hani herkes kabul etmiş olabilir: Hayvan barınaklarıyla ilgili hususlar teminat altına alınmış, karar verilmiş ama taşrada veya başka enstrümanlar var sahipsiz hayvanların korunmasıyla ilgili ancak taşrada bu hizmet çok önemli görülüyor. Yani hayvan barınaklarının yokluğu -biraz önce işte Erzurum'da müdürümüzün bahsettiği gibi- ciddi bir sıkıntı oluşturuyor. Şimdi, Ankara ölçeğiyle değerlendiremeyiz ama ufak bir ilçe de olsa bir yerleşim yerinde orada yaşayan vatandaş, işte okuluna giden, çocuğunu işte sokağa çıkaran insanlar -onlar da aynı haklara sahip- bu sıkıntılar için muhatap bulamıyor. O yüzden bu hayvan barınaklarının oluşturulması, onlara verilecek ilgili ödeneklerle ilgili -biraz önce daire başkanımızın da iletmiş olduğu gibi- konuların dile getirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

İl hayvan hakları koruma kurulunun da etkin bir şekilde çalışması gerektiğini düşünüyorum, çalışıyor da. Şunu sadece ben size iletmek isterim: Geçen sene, ilk defa ilçemizde -Sarıkamış'tan bahsediyorum- valimizin talimatıyla -biraz önce sayın vekilimizin iletmiş olduğu muhtarlarla ilgili bir konu vardı- ilk defa muhtarlar ile hem hayvanseverleri hem de belediyenin hayvan haklarından sorumlu üyelerini bir araya getirdik; ilk defa oldu. Biz de böyle acaba -işte sizin dediğiniz gibi- bir çatışma olur mu, bir sıkıntı olur mu diye düşündük ama emin olun ondan sonra, mesela önceden bize gelen muhtarlarımızın, şikâyetlerle oraya gelenlerin sayısı azaldı. Bize güzel bir sunum yapıldı, o sunum sonrasında muhtarların bakış açısı değişti yani bir şekilde tanıdılar birbirlerini; bakış açılarını değiştirme noktasında çok faydası oldu. Belki muhtarlarımızın bu konularla ilgili bilgilendirilmesi ve hatta belki yetkilendirilmesi konusu da tartışılabilir, düşünülebilir diye düşünüyorum.

Söyleyeceklerim bunlardan ibaret, beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz, sağ olun Başkanım.

Evet, buyurun.

ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRÜ YUSUF SELEK – Şimdi, bu söylenenlerin hepsine katılıyorum. Özellikle Ankara Büyükşehir Belediyesinden o sunuyu yapan arkadaşın tüm o önerilerini ve çözümlerinin baz alınmasını da istiyorum şahsen bir Eskişehir Belediyesi çalışanı olarak.

Şimdi burada bir ayak da şu efendim: Biz her ne kadar şu anda ben kendi şahsi görüşüm olarak hayvanseverleri ikiye ayırıyorum: Birincisi 40-50 yaşından sonra olanlar, ikincisi de bu işi çocukluktan beri eğitimini alan hayvanseverler. Gerçekten -ben on yıldır bu işi yaptığım için- daha sonra onlardan karşılaştığım tepkiler daha farklı oluyor. Şimdi, bu bağlamda da biz Tepebaşı Belediyesi olarak mesela 2018’de 22.653 çocuk barınağımızı ziyaret etmiş, ayrıca 6 bin çocuğu da okullara bizzat giderek eğitmişiz. Ama bu, tamamen millî eğitim il müdürlüğü ile bizim ikili diyaloglarımızla olabilecek şeyler çünkü ders yoğunlukları veyahut da siyasi bazı şeyler olabiliyor, çekinceler olabiliyor Yani işte atıyorum bir yerde AK PARTİ varsa bir yerde belediye CHP’ye veya tersi olabilir yani bu şekilde bürokratların da çekinceleri oluyor. Yani “İki de bir belediyenin gelip şey yapması, hani onlara arası şey mi?” gibisinden yorumlar da yapılıyor. Biz onların önüne de geçilmesi için benim şahsi kanaatim, çocuklara sokak hayvanlarıyla ilgili bir dersin konulması gerektiğine inanıyorum yani.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sorusu olan arkadaşımız var mı? Yok.

Bugün gerçekten çok güzel bir toplantı oldu; sabah da söylediğimiz gibi, konunun gerçek muhataplarından, kanunun da görev ve sorumluluk yüklediği ve bu anlamda da sahada sorunlar yaşayan sizlerden çok değerli görüş ve öneriler aldık. Komisyonumuz, hazırlayacağı raporda, diğer bütün katılımcılar gibi sizlerin de bu görüş ve önerilerini ayrıca değerlendirecek ve inşallah bundan sonra yeni dönemde de herkesi daha çok memnun edecek, hem hayvanseverlerimizi hem de hayvanlardan korkan vatandaşlarımızı ve siz değerli kamu çalışanlarını da inşallah daha mutlu edecek bir çözüm arayışı içerisindeyiz. Ben bunu da çözebileceğimize canı gönülden inanıyorum.

Katıldığımız için bir kez daha teşekkür ediyorum, sağ olun var olun.

Kapanma Saati: 14.34

